

GORENJSKI GLAS

GLASILO
SOCIALISTIČNE
ZVEZE
DELOVNEGA
LJUDSTVA ZA
GORENJSKO

SREČNO 1989

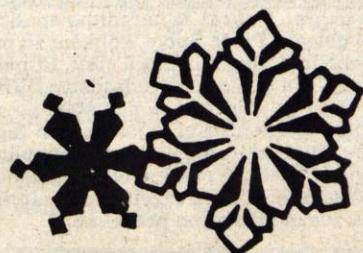
*Mi smo pršli semkaj k vam,
da bi vi kej dali nam.
Nas je sedem opajdaš,
Ta osmi pa je trogar naš,
mamca hišna gospodinjca,
dajte nam en mal prediuca,
naj bo ajda al' proso,
da bo le z voljno roko.*

*Očka hišni gospodar,
dajte nam en dober dar.
Naj bo praznje al hodnik,
al pa ajde an pounik.
Če pa tega nimate,
dajte nam pa dnarca kej.
An grošiček ali pa dva,
al pa ceua cvancgarca.*

Ljubljanska banka
Temeljna banka Gorenjske

**PRIPIŠ DINARSKIH
IN DEVIZNIH OBRESTI
OD 5. 1. 1989 DALJE!**

Zapisala: Helena Ložar, podloga na Gorjušah

Na silvestrov večer domove v Bohinjski Češnjici obiskujejo šeme, ki voščijo srečo in zdravje v prihajajočem letu.
foto: Tatjana Dolžan

Srečno
1989

MERKUR KRANJ

TRGOVINA NA DEBELO, TRGOVINA NA DROBNO, TRGOVSKE STORITVE,
ZUNANJA TRGOVINA, TRGOVINA NA DEBELO — UNIVERSAL JESENICE

Nejevoljni delegati slovenske skupščine

Zvezni proračun je previsok

Ljubljana, 28. decembra - Podrobnejšo informacijo o financiranju Jugoslovanske ljudske armade je dobil samo predsednik skupščine Miran Potrč, vendar je bila označena z državno tajno, zato je delegati, ki pa o tem odločajo niso smeli prebrati. Tančica skrivnostib si morala pasti tudi z nekaterih dokumentov o JLA.

Slovenska skupščina k predlogu zveznega proračuna in izvenproračunske bilance soglasja ni dala. Povečanje je previsoko, prav tako pa nimamo dokumentov, ki bi urejevali odhodke in pravice, proračun pa ni dejansko pokrit z realnimi viri. Slovenija je zoper dodatno obremenjevanje ljudi in gospodarstva in zato bodo dali slovenski delegati soglasje k zveznemu proračunu le, če bodo slovenski stališča upoštevana. Proračunske in izvenproračunske izdatke je treba zmanjšati, do konca prvega trimesečja prihodnjeg leta pa je treba narediti revizijo pravic in tako razbremeni gospodarstvo in prebivalstvo. Tudi reforme zakone bo Slovenija sprejela, če bodo upoštevane njene zahteve. Ne vemo, kaj se kuha v Beogradu. Takšno kuhanje nas je pripeljalo na beraško palico, so poudarjali delegati. Vlada, tudi slovenska, mihi pred problemi. Preveč je takih, ki še naprej računajo na izjemne položaje, izstavljaljajo račune po logiki daj, nam pa ostane samo logika dam. Enkrat mora početi, vendar bo dolgo pokala. Bolje, da krepač poči sedaj, kot pa da gnijemo naprej. Enkrat že naredimo analizo, je na skupščini terjal kranjski delegat Pavle Šubic, kolikšni so prihodki JLA, koliko nas JLA stane in koliko nas mora stati. Ptujski delegat Gorazd Žmavc pa je dodal, da bi moralno predsedstvo SFRJ, če je že sugeriralo obseg sredstev za vojsko in je po ustavi povelenjak vseh delavcev v državi, tudi opredeliti življensko raven tega delavca.

Sestale so so tudi skupščine drugih republik in pokrajin. Odstopa zvezne vlade nihče ni resneje terjal, glasne pa so bile zahteve, razen na Kosovu in v manj razvitih, dotiranih, da so obremenitev republik za zvezno blagajno prevelike.

J. Košnjek

Prometni kviz ob dnevu armade

Kranj, 26. decembra - Ob dnevu JLA armada in Avtomoto društvo že tradicionalno prirejata prometno-zgodovinski kviz, ki se ga udeležujejo srednješolci in vojniki. Na letošnjem je sodelovalo 15 ekip, in sicer po tri iz trgovske šole, Iskre in gimnazije, po dve iz tekstilne in gumarske ter JLA, po ena pa iz mlekarške in ekonomike. Tekmovalci so se na temi - promet in NOB ter ljudska oblast na Slovenskem med 1941 in 1947. letom - dobro pripravili, o čemer pričajo tudi rezultati.

Prvo mesto je dosegla druga ekipa JLA z 69 točkami, drugo mesto druga ekipa iz Iskrine srednje šole s 66 točkami, tretje pa drugo moštvo tekstilne in gumarske šole z 62 točkami. Tudi ostali niso veliko zaostali. Najbolj je na koncu presenetila zmagovalna ekipa vojakov, ki je svojo nagrado prepustila tekmovalkam iz gimnazije, sicer uvrščenim od 10. do 14. mesta kot najbolj simpatični ekipi.

D. Ž.

DIMNIKARSKO PODJETJE KRAJN
Zupančičeva 4, tel.: 35-100

želi strankam,
poslovnim
prijateljem in
občanom srečno in
uspešno novo leto
1989

Nudimo vam naslednje usluge:

- mehansko čiščenje dimnih vodov in prezračevalnih naprav,
- kemično in mehansko čiščenje plamene strani kuričnih naprav in termogenov,
- meritve dimne emisije
- servisiranje vseh vrst in tipov gorilcev na tekoča in plinasta goriva, ventilacij ter klima naprav.

GORENJSKI GLAS

Ob 35-letnici izhajanja je kolektiv Gorenjskega glasa prejel red zaslug za narod s srebrno zvezdo

Ustanoviteljice Gorenjskega glasa so občinske konference SZDL Jesenice, Kranja, Radovljice, Škofje Loke in Tržiča

Izjava Časopisno podjetje Glas Kranj, tiska Ljudska pravica Ljubljana

Predsednik časopisnega sveta: Boris Bavdek

Gorenjski glas urejamajo in pišemo: Stefan Žargi (glavni urednik in direktor), Leopoldina Bogataj (odgovorna urednica), Jože Košnjek (notranja politika, šport), Marija Volčak (gospodarstvo, Kranj), Andrej Žalar (gorenjski kraj in ljudje, komunalne dejavnosti), Lea Mencinger (kulura), Helena Jelovčan (izobraževanje, iz šolskih klopi, Škofja Loka), Cvetko Zapotnik (kmetijstvo, kronika, Radovljica), Darinka Sedej (razvedrično, Jesenice), Danica Dolenc (tradicije NOB, naši kraji, za dom in družino), Stojan Saje (državne organizacije in društva, SLO in DS, ekologija), Danica Zavrl-Žlebir (socialna politika), Dušan Humer (šport), Vilma Stanovnik (Tržič, turizem), Vine Bešter (mladina, kulturna), Franc Perdan in Gorazd Šink (fotografija), Igor Pokorn (oblikovanje), Nada Prevc in Uroš Bizjak (tehnično urejanje) in Marjeta Vozlič (lektoriranje).

Naročnina za 2. polletje 34.000 din

Naslov uredništva in uprave: Kranj, Moše Pijadeja 1 - Tekoči račun pri SDK 51500-603-31999 - Telefoni: direktor in glavni urednik 28-463, novinarji in odgovorna urednica 21-860 in 21-835, ekonomika propagarni 23-887, računovodstvo, naročnine 28-463, magli oglaši 27-960.

Casopis je oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju 421-1/72.

uredništvo tel. 21860

NOVICE IN DOGODKI

Janez Bohorič o ekonomski politiki v prihodnjem letu

Petek, 30. decembra 1988

Kako se bomo peljali v Evropo, če ne bomo gradili cest

Kranj, 26. decembra - Zadnja seja izvršilnega odbora Medobčinske gospodarske zbornice z Gorenjsko v letošnjem letu je bila namenjena ekonomski politiki v prihodnjem letu, gospodarstveniki so medse povabili Janeza Bohoriča, podpredsednika slovenskega izvršnega sveta, da bi bili obveščeni iz prve roke. Vendar so stvari še tako nejasne, da kaj bistveno novega v povedal, nakazal pa je usmeritve, kako bo slovenska vlada v prihodnjem letu reševala probleme, predvsem na področju gospodarske infrastrukture.

Začeti pri zveznem, nadaljevati pa pri republiškem in občinskih proračunih

Začeti je treba pri zveznem proračunu, ne glede na razlage in utemeljitve, da je 93 odstotkov pogojenega z zakonsko sprejetimi obveznostmi in pravicami, moramo jih spremeniti in to pravice vseh, je dejal Janez Bohorič. Zvezna vlada je zdaj predlagala okleščenje izvenproračunske porabe, predvsem znižanje bencinskega dinarja, kompenzacij za hrano, izvoznih spodbud, vendar je to le prelaganje iz zepa v žep.

Vendar pa se kresanje proračunske porabe ne sme in ne more ustaviti pri zveznem proračunu, saj je 80 odstotkov splošne in skupne porabe na ravni republike in pokrajini ter občini. Slovenska vlada oblikuje program racionalizacije republiške in občinske uprave, število zaposlenih naj bi zmanjšali za 600 ljudi. Tudi za družbeno dejavnosti so pripravljeni konkretni predlogi, je dejal Bohorič, vendar so to svojevrstne utrde, kar se je že pokazalo pri reševanju zdravstva.

Z Gorenjske 2 milijardi mesečno

Ustaviti pa se seveda ne sme tudi pri žariščih, ki podžigajo inflacijo, o njih se prepričamo manj kot o zveznem proračunu, skoznje pa se pretaka veliko denarja. Presežek

Sindikalna lista se vrača

Prvi korak h kolektivni pogodbi

Nekdanja sindikalna lista je zajemala dogovorjene osnove za izplačila stroškov, nastalih na delu. Sedanja, ki so jo republiški sindikati do konca tega leta dali v razpravo svojemu članstvu, pa obsega zahteve sindikata za uresničevanje pravic delavcev iz dela, nadomestil osebnih dohodkov, izplačil skupne porabe in slednjih stroškov, takot k nekdanji.

Ko bodo po novem letu začeli veljati novi zakoni, med katerimi bo največje teže zakon o podjetjih, bo v sistemu iz dela izhajajočih pravic nastala vrzel. Medtem ko je z novo zakonodajo morda storjena usluga podjetniškim odločitvam, pa samoupravne pušča docela na drugi strani. Prav zato so v sindikatih presodili, da kaže v obvezujočem dokumentu namanjati zahteve, ki zadevajo minimalne osnove za pravice iz dela, prejemkov skupne porabe in materialnih stroškov. To bi spočetka pomagalo zlasti podjetjem z mešano lastnino. Vendar v sindikatih so

dijo, da bi se morala določila uveljaviti tudi kot osnova za plačevanje dela v samoupravnih, družbenih podjetjih. Sindikalna lista ima namreč ambicijo postati nekakšna kolektivna pogodba, kakršno na zahodu poznata podjetnik na eni in delavec na drugi strani, in ki prvega zavezuje k minimalnemu delovnemu in življenskemu standardu zaposlenih.

Med pravicami in dela in gospodarjenja lista na prvem mestu omema najnižji osebni dohodek, ki je osnova vsemu, izračuna pa se po posebni metodologiji.

ji, upoštevaje življenske stroške družine in produktivnost dela. Tam je tudi najnižji zajamčeni OD, katerega višino in letno valorizacijo tudi tako kot najnižjega predlagajo sindikat. Spisek pogojev dela in nagrajevanja od izmenskega, nočnega, nedeljskega dela, do plačevanja pravnikov, ima določene svoje osnove, za njimi pa še nadomestila osebnih dohodkov in prejemki skupne porabe, kar so imele doslej organizacije sila različno urejeno. Tudi zdaj se jim ne bi na silo predpisovalo osnov iz sindikalne liste (tisti, ki imajo v veljavi višje, za delavca ugodnejše številke, naj se jih le držijo), toda v primeru konflikta s podjetnikom je treba imeti v rokah najnižje osnove, ki ščitijo delavcev standard.

Sindikalna lista je resda dobranamerena, a v njej in z njo v

D. Z. Žlebir

PROGRAM DELA REPUBLIŠKE KONFERENCE SZDL SLOVENIJE V PRIHODNJEM LETU NAJ BO REZULTAT POBUD ČIM ŠIRŠEGA KROGA LJUDI, NJIHOVIH DRUŽBENOPOLITIČNIH IN DRUŽBENIH ORGANIZACIJ, ZDRUŽENJ IN DRUŽBENIH GIBANJ

Strategijo uveljavljanja svoje družbene vloge v tem mandatnem obdobju je Republiška konferenca SZDL Slovenije opredelila v svojih programskih usmeritvah, ki zahtevajo vsakokratno in sprotno koncretizacijo njihovih vsebin. Samo tako lahko dosežemo večjo učinkovitost in odzivnost Socialistične zveze na zahteve sedanjega časa.

Naloge na področjih:

- ekonomske reforme in spopada z inflacijo
- racionalizacija in dograditvi družbenopolitičnega sistema
- prenove Socialistične zveze ter njenih organiziranih socialističnih sil

ostajajo osrednja skrb in odgovornost tudi v prihodnjem letu.

V želji, da bi pri svojem delu in v celotni družbi v prihodnje še bolj uveljavili pluralizem samoupravnih interesov, demokratičnih razprav, odprt dialog in javno delo

polovica

Izvršni odbor Predsedstva Republiške konference SZDL Slovenije vse delovne ljudi in občane, krajevne, občinske, obalne in mestni konferenci SZDL, družene organizacije in društva, zdrženja in družbenega gibanja ter druge družbenopolitične organizacije, da predstavijo svoje predloge in pobude za program dela Republiške konference SZDL Slovenije, njenih organov in oblik dela za leto 1989. K sodelovanju želimo pritegniti tudi posameznike in skupine, ki so pripravljeni sodelovati s pobudami za pripravo projekta organiziranja in delovanja Socialistične zveze na vseh ravneh, skladno s sodobno vlogo in položajem Socialistične zveze v političnem sistemu socialističnega samoupravljanja.

Program je odprt za vse pobude, sledi naj tudi sprotnim zahtevam časa, interesom ljudi in njihovih organizacij. Okvir pa bi moral biti oblikovan do druge polovice januarja 1989. Zato pričakujemo, da se boste na poziv odzvali v prvi polovici januarja prihodnjega leta. Pobude in predloge pošljite na Izvršni odbor Predsedstva RK SZDL Slovenije, Ljubljana, Komenskega 11.

Tiha skupščina

Kaj zanima delegate

Škofja Loka, 28. decembra - Šesto leto že v oskrbnem domu Centra slepih nekaj dni pred pravo novoletno nočjo priredijo silvestrske večer. Na sinočenj je dobro razpoloženim oskrbovancem, nekaterim njihovim sorodnikom, krajanom in delavcem doma brezplačno igral narodobazavni ansambel Ivana Ruparja. Ruparji so redni gostje silvestrskih večerov v domu, saj so doslej manjali le enkrat. Bravo!

H. J.

No, kljub temu se je peščica drobnih delegatskih vprašanj vendarle nabrala. Poglejmo, kaj je zanimalo škofjeloške dele.

V Javorjah sprašujejo, kdaj bo cesta do vasi, to je zadnji odsek približno 1300 metrov, asfaltirana. Zanimalo jih tudi, kdaj bosta popravljena usada na že asfaltiranem delu ceste. V krajevni skupnosti Reteče-Gorenja vas ljudi motijo črne gradnje in sprašujejo, zakaj inšpekcijske službe kljub pisnim opozorilom sveta krajevne skupnosti ničesar ne ukrenejo. Na Trati prosijo izvršni svet in občinsko strokovno službo, naj dolgoročno planirajo in skupaj z vsemi zainteresiranimi določijo relacijo za prevoz smeti na deponijo in Dragi: ali prek Suhe ali Lipica-Gosteče.

Delegacija kmetov in delavcev škofjeloške zadruge ne vedo za razloge, zakaj uprava za družbene prihodkove izdaja odločbe o odmeri davkov kmetom šele ob koncu koledarskega leta, tako da vse leto ne vedo, kakšne davčne obveznosti jih sploh čakajo. Zanimalo je tudi vprašanje, kaj prihaja iz Alpetourvega Tovornega prometa: kaj je z nadaljevanjem gradnje "uranske" ceste.

Pričakujemo lahko, da bo bolj živahnno na naslednji skupščini, ko bodo dani odgovori na vsa ta vprašanja.

H. J.

Po treh dneh v kranjski Kibernetiki prekinili stavko

Zahteve stavkajočih osnova za dogovarjanje

Kranj, 29. decembra - V ponedeljek, torek in v sredo do 14. ure je stavka v Iskri Kibernetiki, začeta je bila v tozdu Števci, nato pa se je razširila tudi v ostale tozde, potekala za tovarniško ograjo, v sredo popoldne pa so stavkajoči krenili na Trg revolucije v Kranju in tam vztrajali do desetih zvečer. Včeraj (četrtek) zjutraj, po razgovoru z vodstvom Kibernetike in tozda Števci, družbenim pravobranilcem samoupravljanja in občinskim sindikalnim predsednikom, pa je predsednik stavkovnega odbora Lado Bevk delavce pozval k delu in objavil moratorij med sprima stranema; v prihodnjih desetih delovnih dneh pa bodo potekala pogajanja med vodstvom tovarne in stavkovnim odborom. Delavci so po tem pozivu začeli delati.

Se bodo uspeli dogovoriti? Od leve proti desni vodja stavkovnega odbora Lado Bevk in direktor Kibernetike Peter Kobal

V sredo zvečer je že vse kazalo, da skupnega jezika ne bo mogoče najti in da bodo stavkajoči vztrajali pred občinsko skupščino še naslednjie dni. Nastala je očitna pat pozicija. Stavkajoči, ki so pripravljenost za uspešno dogovarjanje pokazali s tem, da so znižali svojo zahtevo po zvišanju decembrskih plač s 50 odstotkov na 40 odstotkov glede na osnove oktobrskih plač, sa na tem vztrajali. Terjali so, da morajo biti januarske plače najmanj toljikšne kot decembrske, povečane za stopnjo rasti življenjskih stroškov, zahtevali razbremenitev gospodarstva in stalnejšo gospodarsko politiko ter večjo samostojnost podjetij ter reorganizacijo Kibernetike.

Kako naj preživimo s 60, 70 milijoni. Na bolniško skoraj ne upamo.

Precej potnikov je moralno na avtobuse namesto na vlak, tovorni promet se je skorajda ustavil

Strojevodje stavkali dva dni

Ljubljana, 29. decembra - V torek ob pol sedmih zjutraj je začela stavkati večina strojevodij na slovenskih in istrskih železnicah, izjemno novogoriških in novomeških, ki pa so se stavkajočim pridružili v sredo. Stavka je trajala dva dni, do srede do 17. ure, ko je predsednik republikega izvršnega sveta Dušan Šinigoj na sestanku s stavkovnim odborom med drugim dejal, da je železnična dejavnost posebnega družbenega pomena in da bo v primeru, če se bo stavka, ki je ohromila precejšen del železniškega prometa v Evropi, nadaljevala, posegel po ukrepih, ki jih ima na razpolago.

Strojevodje so stavko prekinili za deset dni, v tem času pa naj bi odbor za reševanje spora, ki mu predseduje Peter Toš, predsednik republikega komiteja za delo, v sodelovanju z delegati vsega železniškega gospodarstva Ljubljana pripravljal za delavski svet predloge, ki bi bile sprejemljive za obe strani. Če pa delavski svet zahtev strojevodij ne bo sprejel, bodo ti vsaj tako opozorili - s stavko nadaljevali.

Strojevodje so na stavko opozorili že nekaj dni prej, sicer pa so svoje zahteve zapisali v dvaindvajset točk. Prva od njih zahteva povisanje osebnih odstotkov za 15 odstotkov, ostale pa se nanašajo na izračunavanje minulega dela, režijske in čakalne ure, na drugačno sindikalno organiziranost, boljše obveščanje, zmanjšanje števila administrativnih delavcev... Stavkajoči so tudi zahtevali, da plače proti spremljajo stopnje rasti življenjskih

stroškov, da je vrednost točke enaka v celotnem železniškem gospodarstvu Ljubljana, da se plače izplačujejo obenem v vsem podjetju, da odstopi šef vlečne službe v ljubljanskem tozdu in da se ugotovi odgovornost delavskega sveta za nastali položaj v tozdu. Odbor za reševanje spora, ki se je sestal takoj po sestanku z Dušanom Šinigojem, je že obravnaval pet najbolj spornih zahtev strojevodij in izbral pot, ki pa je bližja zahtevam stavkovnega odbora. Med že usklajenimi predlogi je tudi manjše povisanje osebnih dohodkov za strojevodje.

Čeprav so si v ZG Ljubljana zaradi stavke "posodili" strojevodje iz Zagreba in Sarajeva in poklicali na pomoč upokojence, ki še imajo veljaven izpit za vožnjo vlakov, pa je stavka kljub temu precej ohromila železniški promet. V ZG pravijo, da so vozili vsi mednarodni potniški vlaki in vlaki proti jugu države. Precej

več težav je bilo v lokalnem potniškem prometu, medtem ko je bil tovorni skorajda ustavljen. Na progah, kjer vlaki niso vozili, so železničarji priskočili na pomoč avtobusni prevozniki, sicer pa je bilo tudi precej zamud in splošne zmede. Stavka pa je kajpak povzročila tudi precejsko škodo. Predsednik poslovnega odbora skupnosti jugoslovenskih železnic Nikola Žurkovič je izjavil, da so v Jugoslovenskih železnicah izračunalni, da je zaradi stavke nastalo vsak dan za 130 milijonov dinarjev škoda. Več delovnih organizacij je ostalo brez surovin in drugega reproduktivskega materiala, v koprskem pristanišču je več ladij zmanjšalo na tovor... Škoda pa ni le materialna. Štrajk strojevodij je bil namreč tudi voda na milin centralizaciji železnic, kar pa bi pomenilo tudi drugačen način dela - in "beograjske plače". In ko smo že pri plačah, pa še tale podatek: strojevodje so novembra dobili od 1,5 milijona dinarjev za 182 delovnih ur do 1,95 milijona za 223 ur, najslabše plačan strojevodja pa je bil bolje plačan kot najboljši delavec, ki upravlja s signalno-varnostnimi napravami.

C. Zaplotnik

teh dneh vračajo in se živim maščujejo, toda so jim tudi naklonjeni. Pisateljica Nada Matičič je v svojem romanu o Bohinju in Bohinjih živo opisala to sestavino običaja. Danes so se obhodi otepovcev ohranili v vseh Zgornje Bohinjske doline. Otepovska skupina predstavlja zmerom družino: očeta, mater, sinove, hčere in druge osebe, ki imajo določeno funkcijo. V sprevodu je tudi maska, ki nosi napis Srečno novo leto. Naši koledniki so dobili ime po Rimskih »Kalendae Jameriae«, kakor so imenovali obhode ob Novem letu. Novoletni obhodi so torej poganska šega, krščanstvo jim je dalo le novo vsebino. Do danes se je novoletno koledovanje ohranilo tudi v Ratečah. Nosiči tega običaja so tako v Bohinju, kot v Ratečah mladi fantje. Poprij so smeli koledovati le fantje, ki so bili potrjeni k vojakom, sedaj to pravilo ne velja več. Spodnja starostna meja koledovalcev se je spustila. Koledniki grejo v vsako hišo. Sramota je če jo obidejo. S svojo navzočnostjo in pesmijo ozivljajo osebno razpoloženje v praznično vzdružje. Vočijo srčno in zdravje pri ljudeh in živini. Včasih so jih domači darovali klobaso, jajca, žganje ali jabolčnik, sedaj pa jim dajo poleg tega tudi denar.

Anka Novak

Koledovanje

Koledovanje je obredni obhod mladih fantov — kolednikov v času od božiča do Sv. treh Kraljev. Ime koledovanje je dediščina iz antike.

Ne bomo tako brž pozabili TV okrogle mize za letošnji božič, ob kateri je Sandi Čolnik zbral zanimive sogovorce. Med njimi je bil tudi dr. Niko Kuret, najboljši poznavalec in razlagalec slovenskih letnih običajev z optiko evropskih razsežnosti. Njegovo obsežno delo Praznično leto Slovencev doživlja prav zdaj svoj drugi ponatis. V tem delu tudi nadrobno predstavlja skrivnostni čas krasmeškega kresa, ki obsegata čas od božiča do Sv. treh Kraljev. To je čas, ko staro sonce umre in se novo sonce rodi. Spremembe v naravi so prispevale, da jih je človek pristavljal s svojo pojmovanjem. To je čas številnih čarnih dejanj, poln magičnih moči. Po ljudskem verovanju je ta čas »dvanajstih noči« poln nenavadnosti. To je čas, ko se rajni vračajo na ta svet, zemljani smo izpostavljeni močnemu delovanju naravnih duhov, to je čas čarnih dejanj... Poln magičnih moči. Kot dediščina iz davnine se je mnogo tege vratilo v šege krasmeškega kresa.

Novoletne maske bohinjskih »otepovcev« ali »kolednikov« so izrazit in edinstven primer v Sloveniji. So primer predkrščanskega kulturnega izročila, ki se je vrnilo živo v naš čas. Pred poldrugim desetletjem so starejši Bohinjci še vedeli povedati, da predstavljajo maske otepovcev duhove prednikov, ki se v

Stavkajoči na dvorišču tovarne.

(Včeraj, četrtek zjutraj) so se ponovno sešli vodstvo tozda Števci in tovarne, predsednik kranjskega sindikata, predsednik stavkovnega odbora kranjskih družbenih pravobranilcev samoupravljanja. Sprejeli so skupno izjavo s sledoč vsebino: stavkovni odbor ugotavlja, da bo mogoče konfliktno situacijo rešiti samo z vzpostavljivjo neposrednega dialoga med vodstvom tovarne in stavkovnim odborom; izhodišče za dialog so zahteve stavkovnega odbora, le-ta in vodstvo tovarne pa se obvezujejo, da bodo delavci o rezultatih tega dialoga obveščeni po desetih delovnih dneh, ko bodo predlagani sklepi delavskim svetom tozdom in delovne organizacije. V tem času se stavka prekine in objavi moratorij. Če sklepi delavcev ne bodo zadovoljili, se bo stavkovni odbor ponovno odločal o stavki. Enak rok velja tudi za obveščanje o uresničevanju drugih zahtev, za kar sta zadolženi kranjski izvršni svet in občinski sindikalni svet. Skupna izjava tudi daje možnost drugim tozdom, da se legalno priključijo stavki skladno s stavkovnimi pravili sindikata.

Med stavko je prihajalo do ostrih konfrontacij med stavkajočimi in vodilnimi. S transparentom in ust stavkajočih so vredno gesla: zmanjšajte prispevne stopnje, hočemo preživeti, ne umreti, za delo poštano platio, kje je direktor, kje je denar, ki smo ga dajali za razvoj, kje sta razvoj in programi, kaščna bo prihodnost naših otrok, vse

moramo plačati, kako naj preživimo s 60, 70 milijoni, dobro delamo, kje je denar, zaslužili smo ga in je naš, Iskra, kje smo in kam gremo, ni res, da zaslužimo 90 milijonov, to je povprečje, zaslužimo 60, 70 milijonov, ni res, da štrajkajo samo v Števcih, dol z občino in birokracijo, pred tremi meseci smo štrajkali, pa obljube niso bile uresničene, dajte svobodo tovarnam, hočemo denar, ne očitajte nam Bevka, vsi smo Bevki, očitajte nam neznanje, ste nas kdaj vprašali, da gremo v solo itd. Vodstvo tovarne in sindikalni predstavniki, najpogosteje so se pojavljali direktor Kibernetike Peter Kobal, predsednik sindikata tozda Števci Franc Premru in predsednik sindikalne konference Kibernetike Stane Zaplotnik, ki je poželjalo največ žvižgov, so jih prepričevali, da denarja ni, da Kibernetika ima prihodnost, da je treba delati in izvajati, da kupci ne bodo potrpeli, da se je prodaja zadnjih mesecev ustavila, da pa analize trga obetajo prihodnost. Za mnoge težave je kriv sistem in njega je treba spremeniti in pri tem bi bila dobrodošla podpora delavcev. Kranj se ni bil tako pod vodo kot sedaj in to je treba upoštevati. Še vedno trdim, da se najbolj bojim štrajkov v dobrih kolektivih, je dejal Henrik Peternek stavkajočim pred občino.

Razplet stavke v Kibernetiki bo tako znan januarja.

J. Košnjek

slike: F. Perdan

KULTURNI KOLEDAR

KRANJ - V Prešernovi hiši so na ogled barvne fotografije avtorja Marjana Mira Dobovška. V kletnem razstavnišču se z izborom likovnih objektov predstavlja Ljubo Kozic. V Stebriščni dvorani Mestne hiše je na ogled razstava unikatnih ročnih pletenin avtorice Brede Klemenčič.

V Prešernovem gledališču bo v sredo, 4. januarja, ob 19.30 predstava Mestnega gledališča ljubljanskega z Vegovo La discreta enamorada - za red sreda I. V četrtek, 5. januarja, bodo predstavljeno za red četrtek I.

JESENICE - V Kosovih graščini je na ogled razstava steklenih izdelkov Ljubice Ratkajec Kočice.

RADOVLIJICA - V fotogaleriji radovljščice graščine so na ogled fotografije članov Foto kluba Radovljica.

V galeriji Šivčeve hiše je na ogled novoletna prodajna razstava. V galeriji Kamen razstavlja akad. slikarka Alenka Kham - Pičman.

ŠKOFJA LOKA - V galeriji ZKO - Knjižnica razstavlja akad. slikar Zmago Puhar.

ŽELEZNIKI - V salonu pohištva Alpes je odprta razstava del članov likovne skupine Iskra.

DUPLICA - V Stolovem Interieru razstavlja fotografije Herman Pivk.

KAMNIK - V razstavnišču Veronika je odprta novoletna prodajna razstava del kamniških slikarjev.

APEZEJEVCI POJEJO MAHLERJA

Ljubljana - Danes, v petek, 30. decembra, ob 19.30 bo v Kančarjevem domu v okviru abonmaja Slovenske filharmonije na sprednu 3. simfonijo Gustava Mahlerja, kar bo prva izvedba te simfonije v Jugoslaviji. Simfonijo bodo predstavili Simfonični orkester Slovenske filharmonije, ženski del Akademškega pevskega zborja France Prešeren iz Kranja z dirigentom Tomažem Faganelom, ženski del APZ Tone Tomšič z dirigentom Jožetom Fuštom in Mladinski pevski zbor RTV Ljubljana z dirigentom Matevžem Fabjanom. Glavni dirigent bo Uroš Lajovic.

NOVOLETNI KONCERT V ŽIREH

Ziri - Pihalni orkester Alpine in moški pevski zbor Alpine pripravlja v ponedeljek, 2. januarja 1989, ob 19. uri v dvorani Svobode v Žireh novoletni koncert zabavnih melodij in pesmi. Pihalnemu orkestru dirigira Drago Kanduč, pevski zbor pa vodi poveljodžnik Anton Čadež. Program povezuje Jure Simončič.

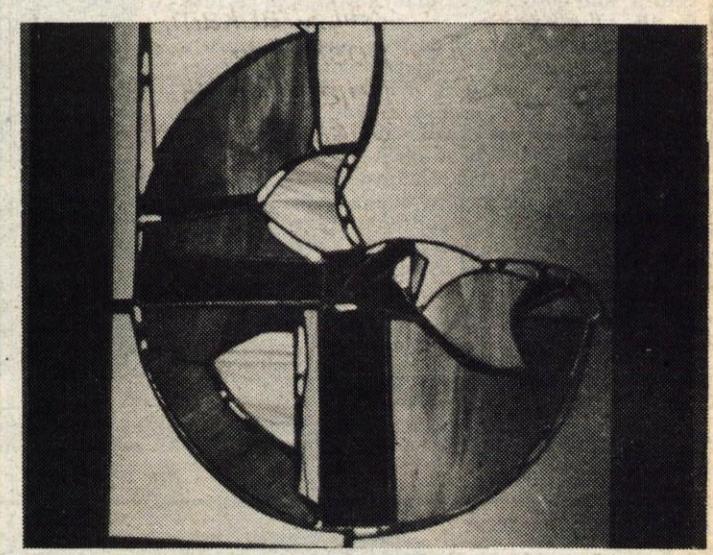
Izložbena kultura

ELEGANTNI VITRAŽI

Kranj - V izložbah kranjske elite je te dni na ogled šestindvajset vitražnih zapisov svobodne oblikovalke Lene Šajn iz Kranja. Kot neskljenjena, razstava oglica se nizajo vzdolž mestnega jedra, položeni so v vstopu na starodavni Pungrat in spet obrnejo svojo nanizano nasproti Kancijanova cerkev navzgor. Ta zanimivi, povsem nekonfekcijski smerokaz skozi Kranj, je pripravil Elitin aranžer Janez Košnik.

Puščalska okna, izluženi okviri restavriranih polknic nadomeščajo komponibilne poskuse modernih »okvirarjev«. Le-ti dajo posebno žlahtino izraza in so obenem okvir v okviru, izložba v izložbi sami. Duhovita igra s strani stilnih čitank se zdi ta poseg Lene Šajnove: kmečko narodopisno blago z obrobja 17. stoletja se dopolnjuje z oblikovanjem XX. stoletja v happening tržne komunikacije!

Prikaz vitražev Lene Šajn razumem prvenstveno kot izjemno sožitje ustvarjalnega in uporabnega obenem. Postavljalčeva naloga je bila uporabiti vse izrazne možnosti, ki jih mu ponuja navidez krvha minucioznost oblikovalkih kolažev. Poiskati je bilo treba s dopolnjuje z oblikovanjem XX. stoletja v happening tržne komunikacije!

(izložbel) ter s pravilnim ritmom oblikovati dinamiko doživetja teh malih del. Ni naključje, da je srednjeveški vitraž odsev krasiljnik teženj dragocenih šatulj ali reliktarijev. Steklasti mozaiki, ki mu dodaja polno moč sončna svetloba, je v srednjeveških katedralah ponazarjal žlahtino dragotinja.

Lene Šajn gradi na posameznih elementih nekdajih večjih sklopov. Zanimal jo sožitje zdaj pastelnih, zdaj spet biserovinasto školjčnih barvnih namazov posameznih mozaičnih vrednot. Med seboj jih veže s črto nekdajne svinečne, danes tiffany vezave. Črta bistveno sooblikuje celotno ploskev, jo obvladuje tudi na hote puščenih poljih

Leto, ki je bogato obrodilo

Najprej ključ, potem motor za pot do cilja

Še malo in začeli bomo šteti znova. Za nami bo ostalo leto, ki smo ga z zaupanjem, da nam bo čimmanj slabega in čimveč dobrega prineslo, začeli živeti. Preroki in kronisti so se iz dneva v dan primerjali, seštevali in odštevali, čas pa je bil ves čas edini pravi merilec skozi celo leto. Začeli smo ga z željami, da bi bilo dobro, vse najboljše. Končujemo ga na enak način. Vsega je bilo dovolj v tem letu, lepega in tudi ne, in prav zato naj velja, čeprav simbolično, da je za nami leto, ki je bogato obrodilo. Morda bo jutrišnje po slabem letošnjem boljše, ob željah in voščilih tik pred dvanajsto pa kar najboljše.

Ni ga pravzaprav kraja, da bi lahko rekli: Tu pa niso nič naredili. Razlika je le, da jim je tisto, kar so želeli in hoteli, nekje bolj, drugje malo manj uspelo. Kar precej pa je na Gorenjskem primerov, kjer so pravzaprav imeli »veliko srečo«. V želji, da bi jim bilo danes, jutri bolje, so našli ključ za pot do tega cilja. Za nekatere, kjer so se o takšnih željah že dolgo pogovarjali, je bilo prav letošnje leto tisto, ki se ga bodo radi spominjali. Saj niso našli le ključa, kje in kako stopiti na pot do želenega cilja, marveč so imeli tudi motor, ki jih je z vztrajnostjo in močjo popeljal do njega.

Križe

Dragovih (in še katerih) 4000 kilometrov

Drago Papler

Drago je doma iz Naklega. Že ko se je pred petimi leti poročil in se preselil iz kranjske občine v tržiško, v Senično, kjer zdaj živi z družino, mu žilica ni dala miru, da ne bi tudi pisal: Danes še vedno dopisuje v časopise, tudi v Gorenjski glas; je pa tudi predsednik uredniškega odbora časopisa Elgo-Elektro gospodarstva Slovenije. V domačem časopisu, zaposlen je na mreži v Elektro Kranj, pa je sploh nekako novinar brez odločbe, kot pravi. V njegovem poslovnom kovčku se nameči ptoleg službenih papirjev na mrež vedno najde tudi kakšen članek. Njegova rubrika v Anteni 064 pa je pravzaprav svojevrstna simbola.

»Trdno sem prepričan, če ne bi bilo Sebenjčanov, ki so se pred dobrima dvema letoma odločili na referendumu za samoprivlak za telefonijo in če ne bi bilo potem še Francija Terana, pa tudi kranjske Stanovanjske zadruge, danes na tem širokem območju štirih oziroma petih krajevnih skupnosti, ki predstavljajo kar dobro polovico celotne občine, ne bi mogli govoriti o telefoniji. Že ko je Franci Teran z izvajalcem oziroma projektantom hodil po krajevnih skupnostih zaradi meritve za telefonijo, smo v Seničnem ustavili gradbeni odbor. Takrat smo se hoteli pridružiti Sebenjčanom.«

Zasukalo pa se je potem tako rekoč čez noč drugače. O telefonu so začeli razmišljati tudi v sosednjih krajevnih skupnostih. Vsaka je dobila svoj gradbeni odbor in potem so imenovali skupnega, centralnega za štiri krajevne skupnosti, predsednik pa je postal Drago Papler.

»Nikdar ne bom pozabil, da smo morali potem v štirinajstih dneh zbrati 142 milijon dinarjev. Takrat sem bil tudi prepričan, da bomo uspeli in čeprav smo potem še najmanj šestkrat šli od hiše do hiše in so nas v Podjetju za PTT promet Kranj na začetku kar nekam postrani gledali, nihče v odboru ni obupaval. In tako smo potem tudi uspeli. Letos, pred mesecem, dvema so v krajevnih skupnostih že začeli zvoniti telefoni. Mislim, da je bilo letošnje skupno praznovanje krajevnih praznikov v tem delu tržiške občine eno najlepših v zadnjih letih. 481 novih telefonskih naročnikov je tako rekoč čez noč (čeprav akcija še ni čisto končana) tržiško občino na področju telefonske odpornosti na Gorenjskem iz zadnjega premaknilo na prvo mesto in celo nad slovensko povprečje.«

Skoraj 4 milijone dinarjev je moral vsakdo prispetati za telefonski priključek, s slabimi 20 odstotki pa se je v akciji, ki so jo začeli Sebenjčani, vključila tudi širša skupnost. Drago je prepričan, da brez takšnega, delovnega, skupnega in posameznih gradbenih odborov te naloge ne bi speljali, saj so bili prav oni prvi začetniki velike akcije, ko financiranje ni šlo več po starem.

»Vsi skupaj, tudi v PTT, smo se učili in si nabrali izkušenj. Zdaj, ko smo pravzaprav začrtili smer tudi drugim, pokazali pot, kako se velja v prihodnje lotevati tovrstnih akcij, razumem številne pomisleke na začetku. No, nazadnje so nam vsi, predvsem pa v Podjetju za PTT, zares veliko pomagali.«

»Si res kot predsednik centralnega gradbenega odbora naredil s svojim avtomobilom brezplačno kar 4000 kilometrov v tej akciji?«

»Pa verjemi, da nisem bil edini. Nihče v gradbenem odboru ni štel ur in kilometrov. Delali smo zato, da bomo uspeli. Bilo je ničkoliko trenutkov, dnevov, noči, ko je bilo treba vse podrediti telefoniji... In ko takole razmišljam, kako je bilo, in je vse hudo že mimo, je pravzaprav smešno, kako so poštarji večkrat rekli: Vi nimate samo vas Hud, za vašo akcijo bi pravzaprav bolj ustrezalo ime Grozno. Zame pa je bilo zares grozno, ko sem na terenu pozabil zakleniti avto in mi je iz njega izginil poslovni kovček. Poleg celotne dokumentacije sem imel takrat v njem tudi precej prispevkov, ki sem jih obljubil v uredništvu. No, pa se je tudi ta potem našel. Bil je sicer uničen, vendar sem ga bil bolj vesel, kot ne vem česa, saj sem dobiti nazaj vso dokumentacijo in članke, v kar sem vložil nekaj mesecev dela...«

Skupno praznovanje se je letos začelo v štirih krajevnih skupnostih s postopnim vključevanjem novih naročnikov...

Stara Fužina, šeme — »otepovci«

Last Narodopisni inštitut, foto: Vlastja Simončič

Jezersko

Milan je pridelal tudi obroč

Milan Kocjan

Bilo je dve, tri leta nazaj, ko sva se z Milanom Kocjanom z Jezerskega prvič srečala. Spominjam se, da ni ravno v veseljem sprejel zaupanja, da naj bo poslej predsednik sveta krajevne skupnosti. Pa vendar so ga prepričali. Že takrat, ko na Jezerskem še niso imeli bodeče nežje, se Milan ni strinjal z ocenami, češ »premašo le brigajo, da bi se Jezersko po turistični plati spet postavilo v bok švicarskemu Davusu. Njegovo prečiščanje je bilo:

»Jezerskemu res manjka turizem, vendar za turizem je treba najprej še marsikaj narediti.« Njegov program, ko ga je pripovedoval in razlagal, je bil na trenutke skorajda podoben sanjarjenju, da ne rečem nekakšni zanesenjaški avanturi. »Najprej morajo ljudje imeti vodo, dovolj vode. Potem moramo vsi skupaj začutiti, da kraj, tudi zaradi nas samih, ne more biti smetišče. In nenažadnje je nad nami, kot Damoklejev meč, upanje in prepričanje, da je kultura in prostor zanje tisto, kar še kako sodi v to, da bomo nazadnje vsi skupaj lahko začeli tam in tisto, kar nas danes drugi zgolj prepričujejo, pa včasih tudi očitajo, da premašo živimo za lepi jezerski gorski turizem.«

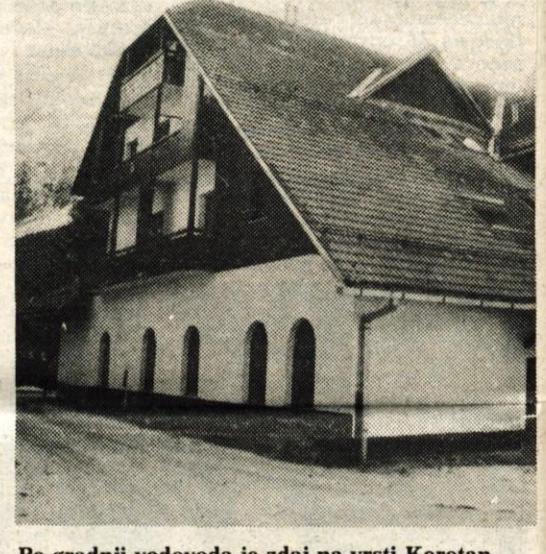
S pogojem, da bodo na Jezerskem zgradili vodovod, da bo v vse domačije pritekla voda izpod Kočne, da bodo kraj očistili, polepšali in predvsem, da bodo nekdajnemu Korotanu dali izgled in prostor, prostor tudi za kulturo, je Milan takrat sprejel zaupanja Jezerjanov. In od tistega trenutka naprej Milan z njegovom znano odločnostjo in na trenutke že kar trmasto poštenostjo ni poznal popustljivosti in odlašanja; še najmanj na trenutke pri sebi, družina pa ga kot takšnega pozna tudi že od prej.

Jezerjanji so se potem, kot prerojeni lotili gradnje vodovoda. Zdaj vodo že imajo. 20 tisoč prostovoljnih ur so naredili zanje. Zares lepo in pošteno so se letos ob otvoritvi Milanu, svojemu predsedniku, tudi zahvalili. »Tisti trenutek, ko smo svečano odpirali vodovod in so me presenetili, sem bil pravzaprav brez besed. Ob vseh naporih, ki smo jih vložili, pa mi danes zelo veliko pomeni dvoje: Prek 80 let star možakar, domačin je rek, da ni nikdar verjal, da bi voda izpod Kočne pritekla dol, 80-letna domačinka pa me je, ko sem jo srečal, pozdravila: Gospod predsednik, tako vodo si nam zrihal, da smo ti vsi skupaj zares hvaležni! Jaz pa sem predvsem hvaležen vsem, saj smo vši delali. Lepo je biti predsednik v takšni krajevni skupnosti, kjer so ljudje za to, da gredo stvari naprej.«

In stvari na Jezerskem gredo naprej. Smetje, (smetišče) kot pravi Milan, tudi ni več takšno, kot je bilo še včeraj. Počistili in uredili so ga in z njim vred tudi prostor za material in različno opremo v krajevni skupnosti. Zdaj, ko je glavni del vodovodnega programa že končan, pa so Jezerjanji spet sedli skupaj. Pred njimi je še ena, tista tretja naloga: »Smo pred tem, da se na enak način lotimo še tega zaloga. Mislim, da imamo toliko izkušenj, da bomo tudi temu izzivu, čeprav nas bo veljal kar petino vsega potrebnega denarja, kar pa ne bo malo, kos. Prihodnje leto naj bi se to dogajalo in ob letu bi želel, da bi sedli skupaj, da bi se pogovorili tudi o tisti bodeči nežji, ki nam je bila tako ali drugače vsljena in ki po uresničitvi še te naloge, ki nas čaka, na Jezerskem in med Jezerjanji najbrž ne bo več mogla ostati, niti zrasti. Takrat bomo nameč veliko bližje tisti pripombi o možnostih za turizem na Jezerskem.«

»Je tvoja trditev povezana morda tudi z obročem, ki ga imaš na roki, pa ga pred leti nisem videl?«

»Menda pomaga proti revmi... Ja, tudi to sem pridelal... Pa kaj bi tisto; napisi raje, da znamo Jezerjanji, če se nečesa lotimo, to tudi narediti. Znamo biti pa tudi hvaležni in to tudi smo, tako občinsku izvršnemu svetu, vsem službam, s katere smo imeli opravka pri delu in seveda Gozdnuemu gospodarstvu, Zavarovalnici Triglav, pa Živilom...«

Po gradnji vodovoda je zdaj na vrsti Korotan...

Poljane

In potem je tudi Miro dobil priznanje

Miro Bonča

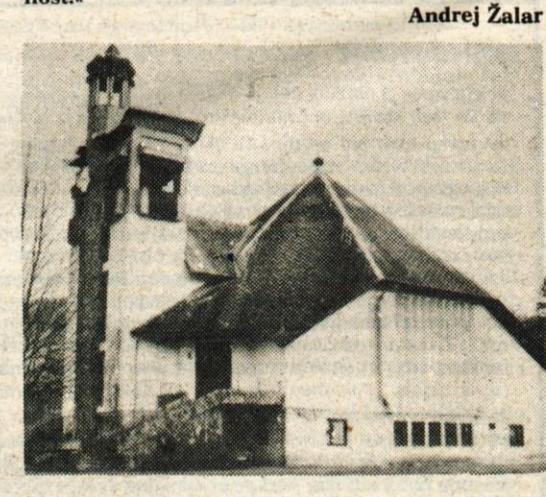
Nič manj, morda celo bolj kot prejšnjo nedeljo, ko je ob praznini krajevne skupnosti Poljane v škofjeloški občini dobil na proslavi v kulturnem domu priznanje za večletno delo pri obnovi in ohranjanju kulturnih spomenikov, je bil Miro Bonča iz Predmosta, župnik v Poljanah, predstavljen, ko sem ga pred dnevi po telefonu poklical zaradi obiska. Bilo je v pondeljek, na Štefana dan, pred popoldansko mašo, ko sva se dobila v župnišču, ki je sestavni del cerkve, zgrajene po vojni.

»Pravzaprav sem bi kar brez besed, ko ste me poklicali. Vse skupaj je zame namreč eno samo veliko presenečenje in zadovoljstvo. Priznanje, ki so mi ga letos dali v krajevni skupnosti, je sploh edino, ki sem ga dobil po 27 letih službovanja v Poljanah, pred tem pa sem služboval pri sv. Lenartu. To je bil bogat in lep občutek sedanjega spoznanja, da se gradilo mostovi in urejajo stvari. Sicer pa priznanje, ki so mi ga podelili, pomeni priznanje vsem ljudem in vsem v krajevni skupnosti, ki smo vsa ta leta delali za to, da bi ohranili dragocenosti, umetnine in veliki vrednosti vseh teh spomenikov dali lepši videz.«

Sestdeset let je danes star Miro Bonča, župnik v Poljanah, doma iz Hotovlj. Že ko je služboval pri sv. Lenartu, je gradil cerkev. In ko je prišel v domači kraj, si je najprej in predvsem srčno želel, da bi naredil novo cerkev. Prejšnja, po vojni podružna, je bila velika umetnina. Bila je ena petih cerkva, ki jih je v Sloveniji zgradil arhitekt Maček.

»Zgraditi novo župniško cerkev v Poljanah ni bilo lahko. Vendar pa veliko lažje, kot pred samo gradnjo sploh začeti. Mislim in upam, da mi bo uspelo napisati kroniko. Zob časa pa je že do takrat močno načel tudi podružnične cerkve. Že same cerkve so velike umetnine, še več pa jih je v njih. In tako smo potem 1975. leta postopoma začeli obnavljati še ostale.«

Zdaj so na zunaj v glavnem že vse obnovljene. To so Bukov vrh, lepa baročna cerkev in sv. Volbenk, 400 let stara romarska cerkev z dvema zvonikoma. Novo fasado ima čez 600 let stara cerkev z gotsko zasnovo na Gabrški gori. Marijina božjepotna cerkev na Malenskem vrhu je dobila novo skodlasto streho na ladji in na zvoniku. Znana je tudi po posebno lepem, enem najlepših zlatih olтарjev v občini. In potem je še cerkev sv. Jurija na Volči, ki ima tri zlate oltarje, dobila pa je novo fasado in kritino.

Najprej so zgradili novo cerkev, potem pa so postopoma lotili obnove podružničnih...

Andrej Žalar

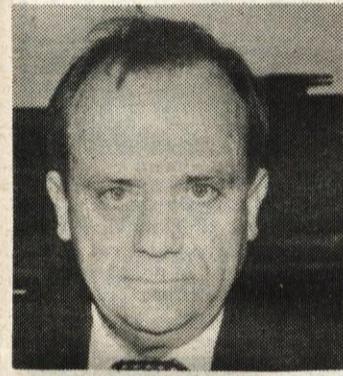
Kaj bo prinesla gospodarska reforma in ekonomska politika v prihodnjem letu

Po Novem letu vse drugače bo?

Nace Pavlin, direktor kadrovskega področja Iskre Kibernetike Kranj

Samoupravljanje ne bo okrnjeno, saj ga tudi zdaj ni bilo

Kranj, 27. decembra - "Tako pomembna zakonodaja, ki predstavlja gospodarsko reformo, nastaja izven gospodarstva. V bistvu niso vključeni niti delavci, ki so jih v tem nastajanju novega gospodarskega sistema kot samoupravljalce že kar odmisili, niti tista struktura, ki naj bi po novem sistemu podjetništva dobila odgovornošč vlogo in ki ga bo moral tudi izvajati. Zelo radi bi dali svoje tehtne pripombe, prepričan sem, da bi z nekaterimi izboljšavami in spremembami predlogov zakonov dosegli veliko boljše učinke, seveda pa morda na račun kakšne pristojnosti, ki jo ima kdo izven gospodarstva."

"Zakon o podjetjih je še najbolj sprejemljiv, predvsem zato, ker spreminja odnose in določa nosilce tako samoupravnih kot poslovodnih funkcij, vse zadeve pa prepriča bodočim podjetjem, ki jih bodo glede na svoje specifične pogoje in trenutne razmere in glede na to, kako so imele notranje odnose urejene zdaj, lahko uredile."

"Kaj naj bi pomeni za Kibernetiko?"

"Predvsem racionalnejšo in optimalnejšo organiziranost. Zdaj imamo 11 tozodov in delovno skupnost skupnih služb, zaposljuemo preko 5.000 ljudi. Imamo sedem dokaj ločenih proizvodnih programov, ki naj bi bili v prihodnje organizirani

kot dokaj samostojne enote, programsko usmerjene, vendar močno povezane, morda pa bo kateri od tozodov izkoristil zakonske možnosti in se organiziral kot samostojno podjetje."

"Se vedno pa v okviru Iskre?"

"Se vedno, mislim, da smo tu di v okviru sozda že našli modus - sestavljeni podjetje, ki bo dovolj širok okvir za vse."

"Kot kadrovska direktor se ukvarjete s samoupravno zakonodajo, kakšen preprič bo med samoupravne akte prinesel za kon podjetjih?"

"Bistveno manj predpisov bomo imeli, če bi zdaj z vsemi samoupravnimi akti dosledno sledili zakonu o združenem delu, bi zdaj imeli 100 do 130 samoupravnih splošnih aktov po tozodi, po novem pa jih bomo verjetno lahko imeli le šest do osem. To bo pomenilo, da bodo ljudje te akte poznali, se po njih ravnali. Prepričan sem, da samoupravljanje ne bo nič okrnjeno, ker tistega samoupravljanja, ki smo ga deklarirali, tudi doslej ni bilo."

Mirjam Jan-Blažič, direktorica tozod Livarna LTH Škofja Loka

Želimo vedeti, kaj dajemo v skupni žakelj

Škofja Loka, 27. decembra - "Vsak dan dobivamo nove informacije o tem, da vsi predlogi zakonov še niso usklajeni, zelo težko dajem ocene. Prav nejasnosti in nedorečenosti so nas pripeljale do razmišljanja, da je potrebno z nekaterimi stvarmi pohititi in jih vsebinsko drugače postaviti, kot so bile teko letos letosnjega leta, ko smo se v LTH-ju lotili reorganizacije. Marca smo namreč izglasovali ukinitev večine tozodov, prešli smo na dva, na eni strani hladilstvo, na drugi livarstvo in orodjarstvo."

"Je nova organiziranost že zaživel?"

"Ne, postopek je bil v teku, ko smo v bistvu začeli nov postopek."

"Ste lahko konkretnejši, kaj botrue temu?"

"Zakon o združenem delu nam je dal samostojnost, ki jo v

novem zakonu podjetjih ne vidimo, če smo šli pred petnajstimi leti v eno skrajnost, zdaj gremo v drugo. Tozod vendor niso povsem naša pogravitvica, nekaj podobnega obstaja v zahodnih ekonomijah, korporacije vendor nastajajo po principu profitnih centrov, znotraj je decentralizacija in samostojnost precejšnja."

"Opozarjate torej na preveliko centralizacijo?"

"Tozod definitivno izgublja na veljavi, v tem

smislu, da ne bo več pravna oseba, v končnih dočbah je sicer še vrsta stvari nedorečenih, zato tudi še ni povsem jasno, bodo tozodovski žiro računi po Novem letu ugasnili ali ne."

"Ponekod je to kar prav?"

"Tam, kjer so monolitni, kjer imajo proizvadne povezave skupni cilj. LTH pa je konglomerat, zelo težko se bomo čez poslovili od tega, kar nam daje mesto v sistemu, od kapitala. Zanj so seveda zainteresirani vsi, ker smo uspešnejši, toda manj številni, se seveda bojimo zanj."

"Koliko izdelkov naredi livarstvo za druge dele LTH-ja?"

"Manj kot 2 odstotka, orodjarna pa 20 odstotkov, kar 80 odstotkov pa letos za nas."

"Torej je razumljivo, da hitite v samostojnosti, izglasovati jo nameravate še pred koncem leta?"

"Poudariti moram, da pravno formalno želimo izglasovati izločitev iz LTH-ja, s čimer bomo dobili podlago za dogovor, v kakšni obliki bomo še naprej skupaj, v strokovnem konceptu torej gradimo na LTH-ju, želimo pa vedeti, koliko dajemo v skupni žakelj in kaj bomo jemali ven. Želimo si zagotoviti razvoj in enakopravno odločanje v novem podjetju, ki ga vidimo kot sestavljeni, seveda pa to ni sozd, kakšnega smo bili vajeni in iz katerega je LTH že izstopil."

Viljem Žener, glavni direktor Save Kranj

Letos je zmeda tolikšna, da smo plan naredili po svoje

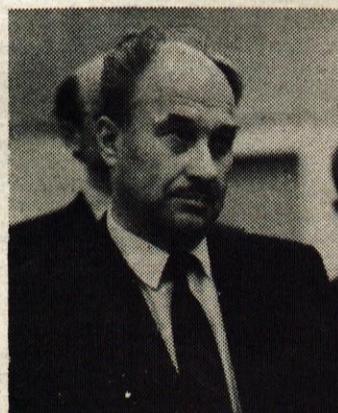
Kranj, 28. decembra - "Pri prejšnjih sistemskih spremembah, ko je ustavnim amandmajem sledil zakon o združenem delu, smo hiteli in se že pred njim reorganizirali, kasneje pa smo morali stvari popravljati. Zdaj pa smo rekli, da ne bomo hiteli, da bomo pustili čas."

"Kar bo verjetno omogočilo prehodno razdobje?"

"Če ima zakon o podjetjih kar 100 amandmajev, 50 pa je nekako usklajenih, to pomeni, da bodo spremembe kar precejšnje, vsaj to moramo počakati, bojim pa se, da jih bomo sprememali tudi še potem, ko bo zakon že sprejet. Zakon o tujih vlaganjih pa jih ima menda še veliko več."

"Kako ocenjujete ekonomsko politiko za naslednje leto, kaj za vas pomeni, da jo sprejemajo na Silvestrovo?"

"To je nekajletna praksa.

Zadnja leta smo vedno čakali na ekonomsko politiko, vedno pričakovali spremembe, morali dobiti še to in ono, preden smo se podrobneje lotili gospodarskega načrtovanja. Tako smo gospodarski načrt običajno sprejemali hkrati z zaključnim računom, v bistvu torej marca. Letos pa je zmeča že tolikšna, da smo ga naredili po svoje. Praktično ga prav zdaj zaključujemo, samoupravno sicer še ni sprejet, po strokovni plati pa skorajda."

"V Savi že vrsto let sodelujete s Semperitom, izkušnje imate tudi s tujimi vlaganjimi, kako ocenjujete zakon o tujih vlaganjih, ki bo spodbudil?"

"V gumarstvu samo svoje vione ni moč igrati, vsaj dolgoročno ne, zato malce pritajeno, bi rekel, kolikor imamo pač mož-

Franc Grašič, glavni direktor Peka Tržič

Ni prave volje, da bi krenili v tržno gospodarstvo

Tržič, 28. decembra - "Nekakšna ekonomska politika bo že sprejeta, zato, da bo, ne bo pa kakovostna, kasneje jo bodo verjetno spremenjali. Vse to je odraz razmer in dogodkov, ki vse bolj kažejo, da ni prave volje, ni prave želje, da bi krenili v gospodarsko reformo. Tudi majski ukrepi so bili naravnani v tržno gospodarstvo, kasneje dogajanje pa kaže, da prave volje ni. Kaj nismo rekli, da je inflacija najhujše zlo in da se bo zmanjšala, kratkomalo ni bilo tako, temveč nasprotno, tiskanje denarja je še vedno osnovni izvor inflacije, dohodek se še vedno močno preliva, od tam, kjer se ustvarja, tja, kjer ga manjka. Kaj niso obresti in dogajanje okrog dober primer."

"Predlogi novih zakonov so naravnani v tržno gospodarstvo?"

"Takšne bi radili čimprej imeli, toda bojim se, da bo po vsem, kar se zdaj dogaja, zadaj spet precej dogovorne ekonome, ne pa trž kon pravo, objektivno merilo."

"Kakšna bo Pekova?"

"Letos smo se že odločili za spremembo, ki je bila sprejeta, število tozodov smo zmanjšali z osmimi tri. Ko so začeli govoriti o zakonu o podjetjih, smo osnovali posebno delovno komisijo, ki spremeni dogajanje, ko bo sprejet, bo napravila osnutev novega statuta Peka."

"Vaši tozodi izven tržiške občine bodo verjetno zeleni ohraniti samostojnost, ker so pač navezani na svoje občine?"

"Po novem imamo tozod le v Ludbregu, drugod so delovne enote. Budučnost v Ludbregu je velika tovarna, ki ima 1.800 delavcev, največja je v občini, zato se zavedam, da bi bilo glede na financiranje skupne in splošne porabe vprašljivo, če bi postala le del drugega podjetja. Na zadnji seji centralnega delavskega sveta je padlo tudi to vprašanje, možnosti so odprte, lahko postane del Peka, lahko samostojno podjetje, v katerega pa je Peko vlagal. Prepričan sem, da bomo našli ustrezno rešitev, saj smo z Budučnostjo dobro sodelovali že prej, ko je bila samostojna in sodelovalo zdaj, ko je naš tozod."

Vinko Perčič, direktor računovodske knjigovodskega področja Sava Kranj

Menjava dresov ne pomaga, potrebna sta kondicija in znanje

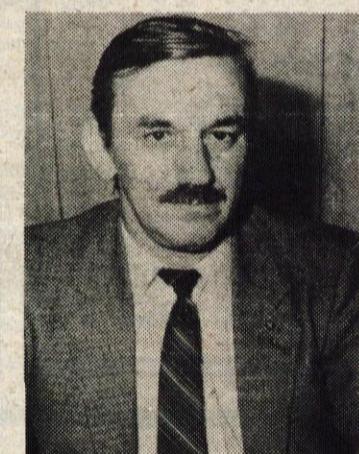
Kranj, 28. decembra - "Vsako leto se moramo na novo učiti, kakor da bi spremnili jekizik. Jaz pravim, dreses menjamo, zato še ne bomo bolje igrali, potrebuje sta kondicija in znanje, da bolje igraš. Junija letos sem v Ljubljani poslušal predavanje denverskega univerzitetnega profesorja Cusisa, ki tam predava računovodstvo in knjigovodstvo. Rekel je, da v ZDA v jedru že petdeset let ni bilo generalnih sprememb, zadnja je bila leta 1935, leta prej je ameriški kongres ustanovil komisijo za enoten sistem knjigovodstva in finančnih poročil, ki je to izdelala, nakar je bil sprejet in še zdaj velja. Spremenja se le tehnika poročil, od pisnih v računalniške, laserske in ne vem še kakšne. Preprosto se nismo imeli kaj pogovarjati, njemu so bile stvari jasne."

"Pri nas pa jih spremnimo vsako leto?"

"Zadnjih šest let generalno vsaki dve leti. Poročila so vsako leto drugačna, primerjavni, kako naj potem preprosto in sproti informiramo neposredne proizvajalce."

"Dobili naj bi nov zakon o računovodstvu, kaj sodite o njem?"

"V predlogu so glede na osnutek zakona nekatere izboljšave, ki pa niso temeljne vsebinske

li konkreten predlog. Brez takšnih popravkov zakona bomo spet samo menjali dreses in se naprej tekli po blatenem igrišču, kar nas ne bo rešilo."

"Govore tudi o spremembah kontnega plana?"

"Napovedujejo prehod s funkcionalnega na bilančni kontni plan in sicer na francoskega, računovodske strokovnjaki veda povedati, da ni tako slab, vendar pa ga tudi Francozi že opuščajo in se odločajo za nemškega, ki ga že uporabljajo druge člani evropske gospodarske skupnosti. Mi naj bi torej spet hodili nekje zadaj. Saj ne kritiziram francoskega, toda, računovodske delavci se držimo za glave, to je spet samo dres, za nas pa je sprememba tolikšna, kot bi bi od nekega, ki zna italijansko zahtevati, naj začne govoriti hindujsko."

"Kaksne novosti prinaša zakon o finančnem poslovanju?"

"Zakon o računovodstvu predvideva ugotavljanje dohodka na osnovi fakturirane realizacije, toda, če se bodo predpisi s področja finančnega poslovanja poslabšali, saj predlog tega zakona predvideva ukinitev zavarovanja plačil, potem to pomeni, da je ta kombinacija mnogo slabša. Ugotovljali bomo sicer dohodek, hrkati pa leziv vse večjo nelikvidnost, od tega dohodka, ki ne bo plačan, pa bomo morali plačevati prispevke in davke, kar bo dodatni udarek k nelikvidnosti gospodarstva. Ko začna v naši državi govoriti o razbremenitvi gospodarstva, se najbolj bojim in na glas povem, da se zagotovo povečajo."

"Se bodo že spet?"

"Saj so se že, po Uradnem listu SRS št. 43 bodo s l. pri sprekvi viši. Povečuje se prispevki za pokojninsko in invalidsko zavarovanje in sicer s 17,74 na 20,60, torej za tri točke, skupna stopnja pa se bo tako povečala s 41,56 na 43,90. Pri tem pa se ponavlja zgodba izpred leta, več denarja bodo dobile tudi vse druge dejavnosti, tudi tiste, ki zanj niti prisole niso. To je težko razumeti, toda poglejte, če imamo 100 dinarjev in je stopnja 43, potem je neto 57, če je bila stopnja 40, pa je bil neto 60, povečanje za tri poene pa moram izplačati na neto 60, to pa je 103."

M. Volčjak

Tiskarski škrat se včasih prikrade tudi med fotografije

Slikani... a neobjavljeni

Gotovo ste se že kdaj fotografirali? "Nič kaj prijetna zadeva," pravi marsikdo. Če gre za družinski album, csebno izkaznico ali le za kratek spomin, potem fotografiranje niti ni preveč komplikirano. Drugače pa je, kadar se pred vas postavi fotoreporter, ki vas želi slikati za objavo v časopisu. Hitro se spomnите vseh znancev in priateljev, ki bodo videli fotografijo in čeprav ste mladi in fotogenični, pomislite, kako neki boste izgledali na časopisnih straneh. Ko izide časopis, kar z malce treme obračate liste... in na koncu ugotovite, da vaša slika sploh ni objavljena. Ne veste ali bi se oddahnili ali zjezili. Pa vendar pomislite: "Kako je to mogoče?"

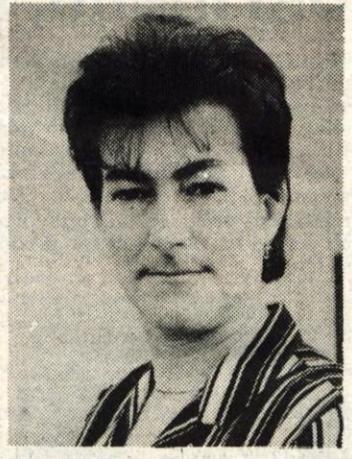

Lahko trdimo, da med našimi gospodarstveniki ni veliko predstavnici nežnejšega spola. Vendar pa se tudi na Gorenjskem nekaj žensk uspešno ubada z vse hujšimi gospodarskimi težavami. Ni pa jim bilo usojeno, da bi se poleg pogovora z njimi v našem časopisu pojavila tudi njihova slika. Zato danes objavljamo fotografije direktorice Gorenjskega tiska Kristine Kobalove, Vide Prinčič - Gorjanc iz kranjskega komiteja za gospodarstvo in predsednice prisilne uprave v BPT, Marije Lončar. Ob njihovih neobjavljenih fotografijah se nam je porodila misel, da je tiskarski škrat zavistnež moškega spola?!

Pa še kako mogoče je, da članki, intervjuji in celo repozitari ostanejo brez slik, ki smo se jih namenili objaviti. Včasih, a zelo redko, se zgodi, da zataji fotoaparat, da se strga film, da posnetek ni dovolj dober za objavo. Največkrat pa tisti, ki pripravljamo časopisne prispevke, najsi bo novi-

nari, fotoreporterji ali uredniki, o tem, katera slika bo objavljena in katera ne, ne odločamo sami. Med fotografijami se pojavi tiskarski škrat, ki nekatere slike med seboj pomeša, še več pa jih skrije, da jih ne najde niti najbolj organizirana tehnična ekipa... Čeprav vse leto nismo mogli odkriti, v

čigavi službi je škrat, ki skriva naše neobjavljene fotografije, pa smo jih nekaj izmed njih našli in ob zaključku leta vsaj nekaterim slikanim, a neobjavljenim, lahko povrnemo škodo. Morda se bodo tokrat pravočasno izognili grabežljivim škratovim rokam...

Učiteljski stan je po eni strani lep, po drugi strani pa je delo z najmlajšimi tudi naporno. Da ga niti naš tiskarski škrat ne ceniti, kot mu gre, je pokazalo, ko je skril sliko kranjske učiteljice Milke Kotnikove.

Seveda tudi vse gospodarske panoge na naši državi nimajo enakega položaja. Čeprav mnogokrat govorimo in pišemo, da je turizem tudi na Gorenjskem pomemben vir zasluga, je ta podpora največkrat le navidezna. To je ujelilo tudi tiskarskega škrata, ki je v ekskluzivnem pogovoru z nanovo izvojenim predsednikom slovenske Turistične zveze, Marjanom Rožičem, izmaknil njegovo sliko, poleg tega pa še prizor s sestanka z gorenjskimi predstavniki turističnih društev. Pa naj še kdo reče, da do turizma nismo mačehovskega odnosa!

Tudi spoštovanja do najstarejših Gorenjev niso vcepili našemu vsiljivcu. Tako je brez fotografije ostal tudi pogovor z Šimono Micko, ki se kljub visoki starosti še vedno dobro drži. Je morda krivo malo škratove zavisti, ker zaradi požrešnosti ne bo dočakal visoke starosti?

Da tiskarski škrat ni prizanesljiv niti do naših najmlajših, je dokazal, ko je zadnji hip izmakinil tudi fotografijo "sladkega dne" iz škofješke Name.

Škrata med fotografijami iskala: V. Stanovnik

TEKSTILNA TOVARNA
ZVEZDA
KRANJ, Savska cesta 46

Želi delovnim ljudem in poslovnim prijateljem srečno novo leto 1989

**DELAVSKA UNIVERZA
TOMO BREJC
V Kranju**

**ORGANIZACIJA ZA
IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH**

Želi slušateljem, sodelavcem, delovnim in drugim organizacijam srečno in uspehov polno novo leto 1989

**ŽITO Ljubljana
TOZD PEKARNA
KRAJN**

Poskusite naš novi proizvod
GRAHAM PREPEČENEC

Vsem našim odjemalcem želimo srečno 1989

Slavka Šarčevič

IZ BELEŽNICE SOCIALNEGA DELAVCA

9

»In da veste, začel bom spet piti. Tudi zdravljenje bom prekinil, saj vse skupaj nima nobenega pomena,« je izdavil iz sebe. Oblile so ga solje nečmoči in obupa.

Zavedala sem se, da moram Marku pomagati, a kako? O tem, da bi nadaljeval zdravljenje v skupini, ni hotel niti slišati. Ne in ne! To je bilo vse, kar mi je odgovarjal.

Kaj naj naredim? Predlagala sem mu, da bi prihajal k meni vsaj enkrat na teden, a če želi tudi večkrat, da so mu vrata vedno odprta. Misliš sem, da bom med tem časom navezala stik z njegovim skupino in ko se bodo odpori pri Marki Malo ublažili in bom navezala stik tudi z ženo, mi bo morda uspelo, da bo Marko nadaljeval z zdravljenjem. Marko je prihajal redno k meni. Z Majdo pa nisem mogla vzpostaviti stika. Marko je odklanjal ponovno vključitev v skupino.

Najina pot, najina socialna terapija se je začela in nadaljevala. Vztrajala sem, pa čeprav sem verjela, da to individualno delo ni v skladu s sodobni-

mi metodami zdravljenja alkoholizma, vztrajala sem, ker sem spoznala, da je za sedaj edini način, s katerim Marku lahko vsaj malo pomagam.

Z najino terapijo sva prebrodila razvezo njegove zakonske zveze. Tožbo za razvezo zakonske zveze je vložila žena. Razvezo je zahtevala zaradi moževga alkoholizma, pa čeprav je bil Marko trezen, trezen vendar obupan.

Z Markom sva vzpostavila nekakšen odnos bolnik-terapevt, ki sva ga vzdrževala dalj časa, in sicer vse do takrat, ko je bilo vse najhujše mimo in se je žena zopet »unesla«.

Da, žena se je umirila, ker ji zveza, ki jo je vzdrževala dalj časa, ni prinesla tistega, kar je pričakovala. Spoznala je, da bi si to novo zvezo napokala na glavo drugega alkoholika. In ko je primerjala med njim in Markom, je dobil — Marko.

Majda in Marko sta ostala skupaj in se tako kljub razvezi tako rekoč ni nič spremeni. Za ženo sem mislila, da bo po razvezi dvignila perutnice strasti in poletela nad oblake. A ni. Svojo takratno in verjetno bodoče zveze je prikrivala še bolj kot

prej in se trudila, da bi dajala videz urejene žene in matere.

Marko je bil s takim stanjem zadovoljen. Molčje je čakal na nekaj, kar je mislil, da bo tudi dočakal — urejeno družinsko življenje. Ves se je predal otrokom in tudi med njim in Majdo so se odnos nekako uredili in umirili. Zgodilo se je celo to, da se je Marko ponovno vključil v zdravljenje, da je nato nadaljeval zdravljenje v klubu zdravljenih alkoholikov in da je Majda sodelovala kot svojec.

Z Markom sva se mimogrede srečevala. V njegovih očeh je vedno ležalo pričakovanje, a besede so izražale zahvalo meni, ker sem mu toliko pomagala. In nikoli ne bom pozabila tistih besed, ki jih je izrekel ob nekem srečanju z mano:

»Veste, imel sem vse možnosti za urejeno družino, za urejeno družinsko življenje, a nisem dobil žene, ki bi znala to ceniti, ki bi znala ceniti dom, ki bi ji mož in otroci pomenili največ. Prišel sem do spoznanja, da je bil tisti moj »skok čez plot« zanjo le krinka, s katero je zakrivila svoje pravo lice.«

Toda prepričan sem, da bo nekoč prišla do spoznanja in pričakovanje tistega dne je moje upanje, je moja sedanost, je moja prihodnost. Ne vem, če me boste razumeli, ko vam rečem, da imam ženo še vedno rad in sicer tako rad, da bi ji lahko vse odpustil. Mislim, da je to dovolj za najno življenje, za katero trdno upam, da ga bom nekega dne le dočakal.«

Pozdravil se je z mano z »oglasil se bom še kaj in je odšel svoji prihodnosti naproti, ki jo čaka in za katero je prepričan, da jo bo tudi dočakal.«

Marko je postal močan in tudi jaz sem preprincana, da bo zmogel še preostale preizkušnje.

Milan je bil visokorasel blondinec, prijetnega videza, ki se ni zavedal, da je bil nekoč na vrhu družbenih lestev, po kateri je drsal neprestano pisan in pridrsal na dno in se še vedno — smehljal. Smehljal se je tudi tistega dne, ko mu je žena smehljajočemu se pokazala vrata, rekla »marš in zaprla vrata za njim. In tistega dne je prišel k meni.«

Ko je Milan potkal na moja vrata in se visok in slok zrinil v sobo, bi tudi jaz najraje naredila in rekla tako, kot je naredila njegova žena, saj je bil prijazen in se je pozibaval sem in tja.

Toda tega nisem smela storiti, delati sem moral po »metodah socialnega dela«. Jezila sem se v sebi in si mislila: »Le kdo si je izmisli te metode socialnega dela?« in neravno navdušena nad Milantom obiskom sem mu z roko pokazala in ga povabil na sede.

Milan se je zvalil na stol.

To, da je Milan smrdel, kot bi ga potegnil iz čebre prežvečenega alkohola, me ni smelo motiti, ker je bil to sestavni del socialnega dela. Te hlapete smrad se mora vdihavati in se obnašati, kot da je nekaj povsem normalnega.

In ker sva moralna nekje začeti, sva začela s tem, da sem ga vprašala po podatkih, priimek in ime, naslov stalnega bivališča itd. Ko mi je vse povidal, je rekel:

»Čakajte, jaz sem prišel, da dobim kaj denarja, a ne, da vam priovedujem, kje in kdaj sem rojen.« in se smehljal.

(SE NADALJUJE)

TV SPORED**PETEK**

30. decembra

- 9.50 Video strani
10.00 Mozaik
11.00 Igralec: Portret Poldeta Bibiča
12.10 Svet na zaslonu
12.50 Propagandna oddaja
12.55 Oberstorf: Smučarski poleti, prenos
15.15 Video strani
15.45 Mozaik
16.35 Poročila
16.45 Video strani
17.00 Spored za otroke in mlade vrnitev »Antilope«, angleška nadaljevanja
17.30 Človek in čas: Salajka, sen, ki izginja
18.00 Zgodbe iz življenja rastlin
18.25 Novoletno odstevanje
18.55 Video strani
19.00 Vreme
19.01 Obzornik
19.13 TV okno
19.18 Zrno
19.22 Propagandna oddaja
19.30 TV dnevnik
19.55 Vreme
19.59 Zrcalo teden
20.15 Propagandna oddaja
20.25 R. Mc Donald: Melba, avstralska nadaljevanja
21.15 Propagandna oddaja
21.20 Onkrat meja zmogljivosti, dokumentarna oddaja
22.15 TV dnevnik
22.35 Seks v podzemljiju, ameriški film
0.15 Video strani

II. program TV Ljubljana

- 17.00 Izbor iz satelitskih programov
18. 00 Beograjski TV program
19.00 Domaci ansambl
19.30 TV dnevnik
20.00 Iz koncertnih dvoran: Gala večer s Lucianom Pavarottijem, posnetek iz olimpijske dvorane v Münchenu
21.35 Izbor iz satelitskih programov

TV Zagreb I. program

- 8.20 Poročila
8.25 Poleti, pesem, oddaja za otroke
8.55 TV v šoli
10.30 Poročila
10.30 TV v šoli
12.30 Poročila
12.35 Risanka
12.55 Oberstorf: Smučarski poleti, prenos
15.20 Poročila
15.25 Prezir ste — poglejte
17.25 Poročila
17.30 Poleti pesem, oddaja za otroke
18.00 Znanost: Dosežki v genetiki
18.30 Risanka
19.00 TV koledar
19.10 Risanka
19.30 TV dnevnik
20.00 Kriminalistična zgodba, ameriška nadaljevanja
20.55 Kviz
22.00 TV-dnevnik

- 22.20 Kulturni magazin
23.30 BIS, nočni program: Sokolov greben, ameriška nadaljevanja
1.25 Poročila

SOBOTA

31. decembra

- 7.55 Video strani
8.05 Otroška matineja
8.20 Lonček kuhanj: Mlečna kaša
8.25 N. Simonič: Čmrlj iz Kolorada
8.55 P. Stroyer: Pepe s trobento
9.25 Čiračara, angleška naranzika
9.50 Slovenski ljudski ples
10.20 Izbor tedenske programske tvornosti
11.20 Video strani
13.20 David Copperfield, zabavna serija, 1. del
14.10 Ključni mesta, češkoslovaški mladinski film
15.20 Pamet je boljša kot žamet
15.35 Studio je vaš
16.15 Poročila
17.25 Video strani
16.30 Nedolžnežni na tujem, ameriški mladinski film
18.00 Zgodbe iz življenja rastlin
18.25 Novoletno odstevanje
18.55 Video strani
19.00 Vreme
19.01 Knjiga
19.13 TV okno
19.22 Propagandna oddaja
19.30 TV dnevnik
19.55 Vreme
19.58 Nas utrip
20.15 Propagandna oddaja
20.10 Garfield, risanka
20.25 Žrebanje 3 x 3
20.50 Zdravilo za strah, musical
21.50 Moped show
22.00 Zlata kasetă
0.20 London — Ljubljana
1.15 Elita ubijalcev, ameriški film

II. program TV Ljubljana

- 15.30 Spored JRT 2
18.45 Bes angelov II., ameriška nadaljevanja
19.30 TV dnevnik
20.10 Lili, ameriški film
21.20 Dober večer — Veseli gledališke
22.00 Žvezdni prah, zabavna glasbena oddaja TV Beograd
22.50 Najboljši ropot
23.30 Novoletni videomeh
00.30 J. Strauss: Netopir, opereta
2.40 Največji ljubimci na svetu, ameriški film

I. program TV Zagreb

- 8.30 Otroška matineja
10.00 Jugoslavija, dober dan
10.30 Poročila
10.35 BIS, ponovitev nočnega programa
12.05 Rezerviran čas
15.35 Sedem TV dni
16.20 Več kot igra, ponovitev TV nadaljevanke

- 17.15 Poročila
17.25 TV koledar
18.15 Teleobjektiv, dokumentarna oddaja
19.15 Risanka
19.30 TV dnevnik
20.00 Novoletni EPP
21.00 Silvestrski spored
21.05 Novoletna zgodba
22.05 Slike iz življenja estradnih udarnikov
23.20 Noč zvezd
0.05 Novoletni karneval, 1. del
0.30 Zvezni prah
1.20 Novoletni karneval, 2. del
1.40 Nočni program
3.30 Flashdance, ameriški film

NEDELJA

1. januarja

- 8.15 Video strani
8.25 Otroška matineja
9.20 Vr vite Antilope, ponovitev
9.45 Cvetje v jeseni, slovenski film
11.40 Žrebanje — Novoletni 3 x 3
13.20 Propagandna oddaja
12.15 Dunaj: Novoletni koncert, prenos
13.30 Propagandna oddaja
13.40 Garmisch-Partenkirchen: Smučarski skoki za svetovni pokal, prenos
15.20 Pamet je boljša kot žamet
15.35 Studio je vaš
16.15 Poročila
17.25 Video strani
16.30 Nedolžnežni na tujem, ameriški mladinski film
18.00 Zgodbe iz življenja rastlin
18.25 Novoletno odstevanje
18.55 Video strani
19.00 Vreme
19.01 Knjiga
19.13 TV okno
19.22 Propagandna oddaja
19.30 TV dnevnik
19.55 Vreme
19.58 Nas utrip
20.15 Propagandna oddaja
20.10 Garfield, risanka
20.25 Žrebanje 3 x 3
20.50 Zdravilo za strah, musical
21.50 Moped show
22.00 Zlata kasetă
0.20 London — Ljubljana
1.15 Elita ubijalcev, ameriški film

II. program TV Ljubljana

- 15.30 Spored JRT 2
18.45 Bes angelov II., ameriška nadaljevanja
19.30 TV dnevnik
20.10 Lili, ameriški film
21.20 Dober večer — Veseli gledališke
22.00 Žvezdni prah, zabavna glasbena oddaja TV Beograd
22.50 Najboljši ropot
23.30 Novoletni videomeh
00.30 J. Strauss: Netopir, opereta
2.40 Največji ljubimci na svetu, ameriški film

II. program TV Zagreb

- 8.30 Otroška matineja
10.00 Jugoslavija, dober dan
10.30 Poročila
10.35 BIS, ponovitev nočnega programa
12.05 Rezerviran čas
15.35 Sedem TV dni
16.20 Več kot igra, ponovitev TV nadaljevanke

II. program TV Ljubljana

- 13.15 Iz novoletnih sporedov TV Ljubljana
13.15 London — Ljubljana
14.10 Novoletni Videomeh
15.10 Novoletna kontaktna oddaja
18.05 Studio je vaš: Ne pohodi ga
18.35 R. Joseph: Bes angelov II., ameriška nadaljevanja
19.30 TV dnevnik
19.55 Propagandna oddaja
20.05 V vrtincu, ameriški film
23.00 Ekperimentalni satelitski program

II. program TV Zagreb

- 8.15 Poročila
8.20 Brezprek Pele, švedski risani film
9.30 Novoletna čestitka »Kolibri«

- ba - 19.25 Lahko noč, otroci - 19.30-00.00 Silvestrski večer - 00.00-06.00 Nočni program, silvestrski program
NEDELJA, 1. januarja:
Prvi program
6.00-8.00 Juntrajni program, glasba - 8.00 Poročila - 8.05 Radijska igra za otroke — Janez Jemec: Pravljica o pravljiči - 9.05 Še ponmite, tovariši - 10.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo - 12.12 Prenos Novoletnega koncerta z Dunaja - Dunajski filharmoniki in dirigent Carlos Kleiber izvajajo skladbe Johanna in Josepha Straussa - 13.30 Poročila - osmrtnice, obvestila in zabavna glasba - 17.05 Nedeljska repozita - Inventura v nedeljo popoldne - 17.30 Popevke se vrstijo - 18.00 Humoreska tega teden - Marin Držić: Lazar spod klanca - 19.00 Radijski dnevnik - 19.35 Lahko noč, otroci - 20.00-22.00 V nedeljo zvečer - 22.20 Glasba za

- ba - 19.25 Lahko noč, otroci - 19.30-00.00 Silvestrski večer - 00.00-06.00 Nočni program, silvestrski program
NEDELJA, 1. januarja:
Prvi program
6.00-8.00 Juntrajni program, glasba - 8.00 Poročila - 8.05 Radijska igra za otroke — Janez Jemec: Pravljica o pravljiči - 9.05 Še ponmite, tovariši - 10.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo - 12.12 Prenos Novoletnega koncerta z Dunaja - Dunajski filharmoniki in dirigent Carlos Kleiber izvajajo skladbe Johanna in Josepha Straussa - 13.30 Poročila - osmrtnice, obvestila in zabavna glasba - 17.05 Nedeljska repozita - Inventura v nedeljo popoldne - 17.30 Popevke se vrstijo - 18.00 Humoreska tega teden - Marin Držić: Lazar spod klanca - 19.00 Radijski dnevnik - 19.35 Lahko noč, otroci - 20.00-22.00 V nedeljo zvečer - 22.20 Glasba za

- ba - 19.25 Lahko noč, otroci - 19.30-00.00 Silvestrski večer - 00.00-06.00 Nočni program, silvestrski program
NEDELJA, 1. januarja:
Prvi program
6.00-8.00 Juntrajni program, glasba - 8.00 Poročila - 8.05 Radijska igra za otroke — Janez Jemec: Pravljica o pravljiči - 9.05 Še ponmite, tovariši - 10.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo - 12.12 Prenos Novoletnega koncerta z Dunaja - Dunajski filharmoniki in dirigent Carlos Kleiber izvajajo skladbe Johanna in Josepha Straussa - 13.30 Poročila - osmrtnice, obvestila in zabavna glasba - 17.05 Nedeljska repozita - Inventura v nedeljo popoldne - 17.30 Popevke se vrstijo - 18.00 Humoreska tega teden - Marin Držić: Lazar spod klanca - 19.00 Radijski dnevnik - 19.35 Lahko noč, otroci - 20.00-22.00 V nedeljo zvečer - 22.20 Glasba za

- ba - 19.25 Lahko noč, otroci - 19.30-00.00 Silvestrski večer - 00.00-06.00 Nočni program, silvestrski program
NEDELJA, 1. januarja:
Prvi program
6.00-8.00 Juntrajni program, glasba - 8.00 Poročila - 8.05 Radijska igra za otroke — Janez Jemec: Pravljica o pravljiči - 9.05 Še ponmite, tovariši - 10.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo - 12.12 Prenos Novoletnega koncerta z Dunaja - Dunajski filharmoniki in dirigent Carlos Kleiber izvajajo skladbe Johanna in Josepha Straussa - 13.30 Poročila - osmrtnice, obvestila in zabavna glasba - 17.05 Nedeljska repozita - Inventura v nedeljo popoldne - 17.30 Popevke se vrstijo - 18.00 Humoreska tega teden - Marin Držić: Lazar spod klanca - 19.00 Radijski dnevnik - 19.35 Lahko noč, otroci - 20.00-22.00 V nedeljo zvečer - 22.20 Glasba za

- ba - 19.25 Lahko noč, otroci - 19.30-00.00 Silvestrski večer - 00.00-06.00 Nočni program, silvestrski program
NEDELJA, 1. januarja:
Prvi program
6.00-8.00 Juntrajni program, glasba - 8.00 Poročila - 8.05 Radijska igra za otroke — Janez Jemec: Pravljica o pravljiči - 9.05 Še ponmite, tovariši - 10.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo - 12.12 Prenos Novoletnega koncerta z Dunaja - Dunajski filharmoniki in dirigent Carlos Kleiber izvajajo skladbe Johanna in Josepha Straussa - 13.30 Poročila - osmrtnice, obvestila in zabavna glasba - 17.05 Nedeljska repozita - Inventura v nedeljo popoldne - 17.30 Popevke se vrstijo - 18.00 Humoreska tega teden - Marin Držić: Lazar spod klanca - 19.00 Radijski dnevnik - 19.35 Lahko noč, otroci - 20.00-22.00 V nedeljo zvečer - 22.20 Glasba za

- ba - 19.25 Lahko noč, otroci - 19.30-00.00 Silvestrski večer - 00.00-06.00 Nočni program, silvestrski program
NEDELJA, 1. januarja:
Prvi program
6.00-8.00 Juntrajni program, glasba - 8.00 Poročila - 8.05 Radijska igra za otroke — Janez Jemec: Pravljica o pravljiči - 9.05 Še ponmite, tovariši - 10.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo - 12.12 Prenos Novoletnega koncerta z Dunaja - Dunajski filharmoniki in dirigent Carlos Kleiber izvajajo skladbe Johanna in Josepha Straussa - 13.30 Poročila - osmrtnice, obvestila in zabavna glasba - 17.05 Nedeljska repozita - Inventura v nedeljo popoldne - 17.30 Popevke se vrstijo - 18.00 Humoreska tega teden - Marin Držić: Lazar spod klanca - 19.00 Radijski dnevnik - 19.35 Lahko noč, otroci - 20.00-22.00 V nedeljo zvečer - 22.20 Glasba za

- ba - 19.25 Lahko noč, otroci - 19.30-00.00 Silvestrski večer - 00.00-06.00 Nočni program, silvestrski program
NEDELJA, 1. januarja:
Prvi program
6.00-8.00 Juntrajni program, glasba - 8.00 Poročila - 8.05 Radijska igra za otroke — Janez Jemec: Pravljica o pravljiči - 9.05 Še ponmite, tovariši - 10.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo - 12.12 Prenos Novoletnega koncerta z Dunaja - Dunajski filharmoniki in dirigent Carlos Kleiber izvajajo skladbe Johanna in Josepha Straussa - 13.30 Poročila - osmrtnice, obvestila in zabavna glasba - 17.05 Nedeljska repozita - Inventura v nedeljo popoldne - 17.30 Popevke se vrstijo - 18.00 Humoreska tega teden - Marin Držić: Lazar spod klanca - 19.00 Radijski dnevnik - 19.35 Lahko noč, otroci - 20.00-22.00 V nedeljo zvečer - 22.20 Glasba za

- ba - 19.25 Lahko noč, otroci - 19.30-00.00 Silvestrski večer - 00.00-06.00 Nočni program, silvestrski program
NEDELJA, 1. januarja:
Prvi program
6.00-8.00 Juntrajni program, glasba - 8.00 Poročila - 8.05 Radijska igra za otroke — Janez Jemec: Pravljica o pravljiči - 9.05 Še ponmite, tovariši - 10.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo - 12.12 Prenos Novoletnega koncerta z Dunaja - Dunajski filharmoniki in dirigent Carlos Kleiber izvajajo skladbe Johanna in Josepha Straussa - 13.30 Poročila - osmrtnice, obvestila in zabavna glasba - 17.05 Nedeljska repozita - Inventura v nedeljo popoldne - 17.30 Popevke se vrstijo - 18.00 Humoreska tega teden - Marin Držić: Lazar spod klanca - 19.00 Radijski dnevnik - 19.35 Lahko noč, otroci - 20.00-22.00 V nedeljo zvečer - 22.20 Glasba za

- ba - 19.25 Lahko noč, otroci - 19.30-00.00 Silvestrski večer - 00.00-06.00 Nočni program, silvestrski program
NEDELJA, 1. januarja:
Prvi program
6.00-8.00 Juntrajni program, glasba - 8.00 Poročila - 8.05 Radijska igra za otroke — Janez Jemec: Pravljica o pravljiči - 9.05 Še ponmite, tovariši - 10.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo - 12.12 Prenos Novoletnega koncerta z Dunaja - Dunajski filharmoniki in dirigent Carlos Kleiber izvajajo skladbe Johanna in Josepha Straussa - 13.30 Poročila - osmrtnice, obvestila in zabavna glasba - 17.05 Nedeljska repozita - Inventura v nedeljo popoldne - 17.30 Popevke se vrstijo - 18.00 Humoreska tega teden - Marin Držić: Lazar spod klanca - 19.00 Radijski dnevnik - 19.35 Lahko noč, otroci - 20.00-22.00 V nedeljo zvečer - 22.20 Glasba za

- ba - 19.25 Lahko noč, otroci - 19.30-00.00 Silvestrski večer - 00.00-06.00 Nočni program, silvestrski program
NEDELJA, 1. januarja:
Prvi program
6.00-8.00

Dvojčki, trojčki, četverčki...

Kolikor skrbi, toliko radosti

Črnogledi demografi nam, Slovencem, obetajo narodovo pogubo, kajti na alpskih prisojah se iz leta v leto rodi manj otrok. Od leta 1980, ko je na Slovenskem privekalo na svet 30.000 otrok, se jih vsako leto rodi za tisoč manj. Tako smo lani učakali rojstvo blizu 26.000 otrok. Slovencev nas, zahvaljujoč nizki rodnosti, ni več prav veliko, le še 8,4 odstotka jugoslovenskega prebivalstva. Slovenske matere žal vse redkeje legajo na porodne postelje, za tiste ju-nakinje, ki so rojevale po deset in večkrat, slišimo le še iz pripovedovanja prejšnjih rodov. Grozd otrok nanizajo danes le še redki pogumni starši ali pa tisti, ki jim zahvaljujoč igri naraže ugledajo beli dan dvojčki, trojčki, četverčki...

Nekoč je veljala teorija, da se na vsakih 85 rojstev primeri porod z dvojčki, na vsakih 7.225 so trojčki, na 614.125 četverčki in tako dalje. Danes to ne drži več povsem, tako rojstva so se spričo sodobnih metod zdravljenja neplodnosti in drugih vplivov pomnožila. V kranjski porodnišnici, kjer je letos privekalo na svet okoli dva tisoč dojenčkov, so devetnajstkrat pomagali na svet dvojčkom, živorjenje trojčke pa zadnjkrat pomnijo pred dvema letoma. Tedaj so se, tri meseca pred kranjskimi, rodili tudi trojčki v jesenški bolnišnici. Četverčkov, ki so se pred dobrimi tremi leti v kranjski porodnišnici rodili zakoncem Logar iz Škofje Loke, pa ne pomnijo ne prej ne pozneje.

Kropivnikove trojčice: Kot bi udaril na veliki zvon

Ko si je Angela Kropivnik po dveh sinovih in hčeri zaželeta še enega dekleta v hiši, se je mož, mlinar s Pšate, pošalil: Kaj eno, še dve ali tri. Šala gor ali dol, res so 1. junija 1949 v domači hiši ob pomoči cerkljanske babice Marije Kovač, ki je dogodek vestno zabeležila v Babinski zbornik, druga za drugo prišla na svet Francka, Magdalena in Ana. Tri smo dobili, se je razlegalo po okolici, kot bi udaril na veliki zvon. Mati Angela ni prav verjela, da se bodo slabotni dojenčki obdržali pri življenu. Trikrat je prišel župnik v hišo, češ naj jih dajo krstit, preden umro. Pa tudi kasneje so jim še večkrat držali svečo, a Muščeva dekleta so, kakor iz klubovalnosti, srečno zrasle in daleč naokrog ni bilo dekličev, ki bi imeli več življenu v sebi. Mati Angela, ki je danes v 73. letu, se spominja prvi najhujših let:

»Ob obvezni oddaji so nam pustili eno samo kravo, trojčice pa so vsak dan potrebovale mleko. Oblastniki se niso dali omajati, pri hiši je ostala ena sama krava, jaz pa sem se znašla, kot sem vedela in znala. Po vse vasi in okolici smo zbirali mleko za našo otročad. Polne roke dela sem imela z njimi, ko sem zadnjo previla, je bila prva spet mokra. Vsako bolezno so po-

Muščeve trojčke pri treh letih...

Ne le bridke, tudi kopico srečnih trenutkov pomni Muščeva mati s pušeljem svojih deklet. Kako jih je povsem enako oblačila, da ni bilo joka v hiši. Kako je spletača njihove do pasu segajoče lase in kako je jokala, ko so si jih pri petnajstih naskrivaj postrigle. Kako ubrano so pele, kakšna sloga jih je družila! Koliko smeha pomni, ko so starejši dve zaradi podobnosti zamenjevali med seboj, celo Franckin ženin se je bil zmotil na dan poroke. Danes se dekleta, ki so jih morali še v soli na silo razdržiti, ker vse tri pač niso mogle sedeti v eni klopi, najdejo le še ob družinskih praznikih. Francka, ki je šla prva, že 18-letna zdoma, je poročena nad Horjulom, Magdalena v Šenčurju, pol ure mlajša Anica pa na Brniku. Zadnja, za katero mati pravi, da je najmočnejša, najbolj jezična, zaradi česar jo je bilo laže razlikovati od ostalih dveh, se na odraslanje v troje porajajo sami vedri spomini:

...in pri osmih, ko jih je slikal Franc Perdan.

»Včasih nas je bilo domala sram, da smo trojčice, saj so nas nenehno zbadali, danes pa sem na to močno ponosna. Tedaj sem nas s pestmi branila zbadljivk in vlačenja za kite in marsikateri fant je jokal, potem ko je okusil mojo jazo. Ta večka Kropivnica so mi dejali, ker sem bila od trojke najmočnejša. Bala sem se za sestri, nenehno smo tičale skupaj, se držale za roke, celo spale skupaj prav do možitve. Bosonege smo hodile v šolo, tako si je nežna Magdalena velikokrat potolka noge, pa sem jo nosila na ramenih. Močna sem bila in za delo pripravna, pri učenju pa sta me onidve prehiteli. Zelo smo skup držale, kadar pa smo si bile v laseh, nam je narazen pomagala mama palica. Tedaj sta sestri potegnili skup, češ, kaj boš ti, ki si pol ure mlajša!

Angela Kropivnik

brale, v 24 urah so jo imele vse tri. Ko so imele tri leta, sem ovdovela. Težko sem živila sama s šestimi otroki, denarja ni bilo, delavca tudi nobenega, za vse sem bila sama. Bosopete so hodile v šolo, take jih je pred 30 leti slikal Glasov reporter in ta izrezek iz časopisa še zdaj hrani.«

Stara Fužina, Obhod otegovcev

Last Gorenjski muzej Kranj, foto: D. Holynski

Anica Rehberger

Na naš račun je bilo tudi pozneje veliko heca. Vse tri smo delale v Tekstilindusu (kasneje vse v Iskri): vsaka na svojem šitu, a vse na istem stroju. Ko je nekoč Francka zjutraj zaspala na šitu, je Magdalena potegnila nočno izmeno v dopoldne, pa ni nihče opazil. Pozneje smo se z mojstrom zaradi dogodka veliko presmejali. Ko so pri starejših dveh vasovali, sem spala pri materi in na njeni željo odganjala snubce. Naša veselost in petje sta jih veliko privabila k hiši, neko nedeljo smo jih naštetele 32. Vse so počele skupaj, pele, plesale, igrale na vaških odrih. Zelo smo bile navezane in težko smo še narazen. Tistikrat je bilo pri hiši, kot bi jih pol pomrlo. In ko se danes vsi srečujemo, je veselo kot na ohceti.«

Logarjevi četverčki: Pri nas je vse pomnoženo s štiri

Ceprav za rep love čas blagostanja, se tudi danes hkrati rojenim otrokom ne godi ravno kraljevsko. Znameniti loški četverčki Rok, Nina, Jan in Tadej, ki danes štejejo tri leta in pol, so na srečo ujeli podaljšani porodniški dopust in z materjo prebili srečni dve leti. Nato so morali v vrtec, kjer sta starša sprva le z otroškimi dokladami plačevala njihovo oskrbnino, danes pa bi morale biti za kaj takega doklade še enkrat višje. Ko ne bi ob rojstvu številni botri (najbolj se je izkazala mamina firma ABC Logar) in domača Nama, ki se jih spomni ob vsakem rojstnem dnu) darovali malčkom, bi ostali za marsikaj prikrajšani. Ko se mlada mati danes spominja srečnega rojstva (pravi, da niti za hip ni pomislila, da otroci ne bi preživelii), prvih dni, ko je trepetala za nebogljene štruke v inkubatorju, pa prvega leta v plenicah, ki jih je pralni stroj komaj zmogel sproti oprati, si lahko le oddahne. Toliko dela kot prvo leto je četverica najbrž v življenu ne bo nikoli več pripravila. Prvih sedem mesecev sta Mateja in Marko Logar vsako noč bedela in hranila nenasnitna usteca. Včasih sta ob tem početju izčrpana zakinkala, zjutraj pa tavala zaspala kot večki. Vsa dan trikrat se je obračal pralni stroj, 400 plenic pa v dežju in mrazu pogosto ni bilo kje sušiti. Tria litri mleka na dan so jih komajda nasitili. Le dve roki in eno naročje je bilo premalo, da bi bili malčki deležni tolikšnega razvajanja, kot ga imajo njihovi vrstniki, ceprav je imela mamica za pomoč ravnihinjo. Že polletne je privadila, da so si sami držali stekleničko in sili razmer bolj zgodaj kot otroci njihove starosti postali samostojni. Telesni razvoj pri otročkih malcev kasni, ugotavlja starša, saj so bili ob rojstvu slabotni, kmaj pol drugi kilogram težki, shodili so pozno,

prva Nina pri 14. mesecih, zadnji pri 18. Nina in Tadej sta še zdaj ponoči v plenicah. Vse ostalo pa tudi pri četverčkih teče tako kot drugie. Že zdaj so malčki nerazdružljivi. Ko je bil Rok nedavno tega v bolnišnici, so ga ostali močno pogrešali, on pa, sicer živahan majhen razgrajač, pa je tamkaj ves tih in odsoten ždel v kotu.

Logarjevima skrbi zaradi številne družine ne zmanjka. Niso namreč mačje solze nahrani ti šestčlansko družino z dvema plačama, da kratkohlačniki ob tem ne bi bili za kaj prikrajšani.

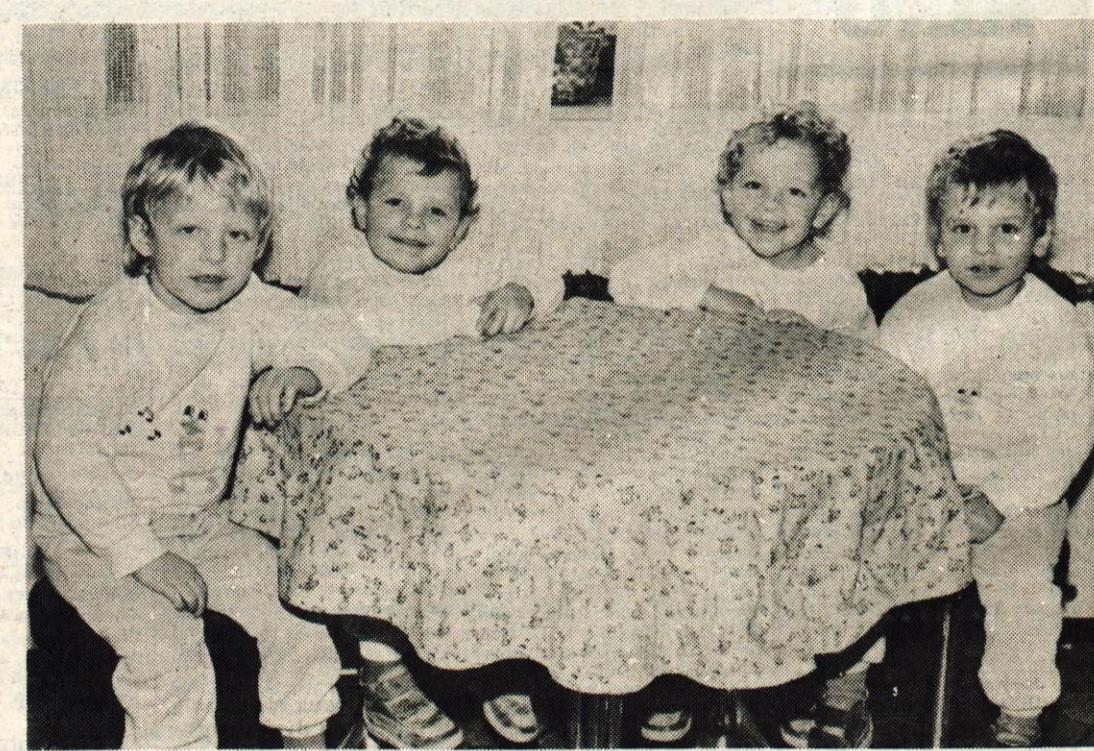
»Pri hrani nismo izbirčni,« pravi mamica. »Navadili smo se varčno obračati vsak dinar: sama šivam sebi in otrokom, tako da kupimo le perilo. Pri večjih nakupih (ko denimo vse hkrati potrebujem čeveljce) isčemo cenejo robo. Ceprav smo varčni, skušava dati otrokom čimveč tistega, kar imajo njihovi vrstniki. Igrač imajo polno košaro, vsak svoje. Pri nas pač vse množimo s štiri. Tudi kolesa že imajo - ob njihovem rojstvu sva jih kupila z Astrinimi darilnimi boni. Za rojstni dan, 17. maja, vselej spečem štiri torte. Malce so naši otroci vendarle prikrajšani, ne le materialno. Premalo so pocrkljani, starševsko pozornost morava kar seda enakomerno porazdeljevati med vse štiri.«

...in sekstet.

V običajnih okoliščinah Logarjeva najbrž ne bi imela štirih otrok, danes pa si ne moreta misliti, da bi manjkal en sam. Kot vse drugo, je pri Logarjevih tudi starševska sreča pomnožena s štiri. Otrok je samo zdravje (materi zaradi njih ni bilo treba veliko na bolniško), razigranost, veselje, bistrost... Na zunaj si malčki niso zelo podobni, tudi značaje, temperament in darsevje imajo različne, ceprav jim je navzeten jn navznoter videti, da so iz istega gnezda. Tadej je dober risar, rad tudi poje. Jan, nežna deklica duša, je od četverice najbolj odprtne glave in dojemljiv. Rok in Nina sta si najbolj podobna, glasna sta in oba sila prebrisana. Zaradi skupnih značajskih potez se tudi raje družita. Sicer pa za vso četverico velja, da je složna in prijateljska, ob čemer starše včasih zaskrbi, da ne bi pretesno navezani z seboj kasneje trpelj, ko se bodo njihove poti neizbežno ločile. Do tedaj pa bodo kratkohlačniki še veliko doživelj, od tiste prave in enajste šole do skrivnostnega obdobja pubertete, ob iskreni popotnici staršev, da bi bili zdravi, pošteni, delavni, srečni. Vse seveda pomnoženi s štiri.

D. Z. Žlebir

Logarjev kvartet...

Foto: F. Perdan in G. Šinik

Tončka Jesenko, mežnarjeva iz Bukovega vrha

Kmetica s slikarskim čopičem

Bukov vrh, 24. decembra - Bledo sobotno dopoldne. Meglena sivina lebdi nad lepo, običajno nasmajano poljansko pokrajino. Celo sv. Volbenk nad Logom se drži nekam kislo. Kot bi se ne veseli bližajočega svetega večera. Prečkam Soro, ki se leno vleče proti Škofji Loki, pri prvi domačiji na Visokem namesto proti Tavčarjevemu dvorcu zavijem levo po ozki dolini navkreber. Štiri kilometre, mi je oni dan po telefonu dejala mežnarjeva gospodinja iz Bukovega vrha, Tončka Jesenko, h kateri sem namenjena. Pot, na čase rahlo poledenela, je makadamska, a dobro vzdrževana. Če je zveza z dolino v redu, potem ni težko živeti v hribih, premisljam, ko peljem mimo drevereda vitkih mladih smrek. Končno je gozd za mano. Še dva ovinka prek golega hrbta in pred očmi se dvigne velika mežnarjeva domačija.

Žensko najdem v kuhinji, ko se ravno pripravlja stepati testo za božično potico.

»Brez nje ne gre,« reče, »če- prav otroci ne marajo prida- ranjo. Niso sladkosnedi. Raje imajo bobe ali ocvirkovico, še malo toplo. Bernarda niti ka- ve ali čaja ne sladka. Ko sem bila z njo noseča, se spomni- nisem prenesla sladkorja.«

Koliko otrok pa imate, sem redovedna.

»Tri. Sinova in hčer. Vsi so že veliki, zaposleni v dolini. Z možem delava kmetijo.«

Kmečki kruh je v hribih tr- do prigaran. Imate veliko živ- ine?«

»Sedemindvajset. Sin vsako jutro, ko gre v službo, pelje mleko v zbiralnico na Log. Včasih so bile pri hiši po štiri ženske, da so vse podelale. Zdaj sem sama za molžo, pra- šice, njivo in gospodinjstvo. Njive je malo, toliko, da je za dom. Se ne obnene. Vse je treba z rokami obdelati, s trak- torjem se niti orati ne da, ker je tako strmo.«

Ste se že zmenili, kateri od otrok bo prevzel za vama?«

»Ta mal'. Starejši je že poro- čen in gradi svojo hišo.«

Se ne bojite, da bi mlajšega »kaj« zadržalo v dolini?«

»Fantje radi ostanejo doma. Narobe je le, če se pravi čas ne oženijo. Niže doli po kmetijah je veliko že priletnih samcev.«

Ni nobena hotela na kmetiji ali pa so bili fantje preveč sramljivi?

»Ko je bil čas za ženitev, so predolgo izbirali in odlašali. Tako se generacija odpelje...«

Od kdaj imate telefon?

»Septembra je bilo dve leti. Včasih pride katera od sosed telefonirat k nam in takrat malo poklepamo. Drugače se komaj vidimo. Vas je razpo- tegnjena. Skoraj tri ure hoda je z enega na drug konec. Vsi vaščani se niti ne poznamo. Del vasi ima faro v Poljanah, drugi del v Črnom vrhu, pošta pa prihaja kar s treh koncov: z Loga oziroma iz Poljan, iz Škofje Loke in iz Polhogovega Gradca.«

V cerkvi sv. Sobote je slika sv. Notburge, delo Janeza Šubiča, sem prebrala v knjigi Franceta Planina Škofje Loka s Poljanskim in Selško dolino. So v cerkvi tudi maše?

»Trikrat na leto.«

Na zemljevidu je Bukov vrh označen z 832 metri.

»Jabolka ne dozorijo. Celo najbolj zgodnje sorte so komaj dobre za »strudl«. Tudi para-

dižnik sredi septembra kar zelenega obtrgam in ga imamo potem do božiča. Je pa tu gori ugodno za hruške in češnje.«

Da češnje res rodijo, me prepriča Tončkin mož Maks, ki nalije šilce domačega če- njevca. Pove, da se z vrha lepo vidi na brnisko letališče in bukovško cerkev, da okoli hiše rad zavija veter in da so pred šestimi leti dobili pitno vodo iz vodovoda. Sam je skopal 1600 metrov. Tri leta! Gotovo je rekorder na Gorenjskem.

Dr. Ivan Sedej ugotavlja v svoji knjigi Ljudska umetnost na Slovenskem, da je ljudska umetnost protipol visoki umetnosti, da pa njune meje niso ostro postavljene.

Jaz pa preprosto in nestrovno razmišljjam, da umetnik in umetnost sta ali pa ju ni. Razlike so le v tem, da se neki prirojeni talent ob študiju izpi- li, drug pa je samorastnik, ki ne obvlada (dobro) slikarskih tehnik in smeri in predvsem zato ostaja na ravni »ljudskega«.

Tončka Jesenko je taka »ljudska« umetnica, nešolana slikarka, ki dela za »ljudstvo.«

Kdaj, kako ste začeli?

»Pravzaprav med vojno, ko

smo ostali brez šole in se nas je osmero otrok doma »igralo« šole. Takrat sem začela risati s svinčnikom. Všeč mi je po- stajalo, a kaj, ko ni bilo niti časa niti denarja za kaj več. Kasneje, ko sem bila že poro- čena in sva z možem po stricu prevzela kmetijo na Bukovem vrhu, se je v hiši večkrat usta- vil Ive Šubic. Spraševala sem ga, kako se mešajo barve, ka- ko se napne platno. Zelo je bil prijazen, podučil me je, mi pričaščal knjig o slikarstvu in slikarijih.«

Pravite, da v družini ni nih- če slikal. Potem takem se je vaš talent spočel v zibelki poljanskih hribov, kot pri toliko drugih znanih slikarjih s tega konca. Na kuhinjski omarici vidim, da imate oljne barve. Slikate kar v kuhinji?

»Včasih sem, zdaj pa raje v hiši, kjer je več miru. Sploh pa zadnje čase zelo redko pri- mem za čopič. Zgarana sem,

roke se mi tresejo, slabo že vi- dim...«

Pokaže mi nedokončano po- dobo Poljan. Nebo je jasno, griči porasli z zelenimi gozdo- vi, pred njimi pa hiše, cerkev in ceste zarisane s svinčni- kom. Kljub temu se spozna roka umetnice, slut, da bo slika, ko bo končana, uspela. Kritiki ji najbrž ne bodo peli slave, ne bo zašla v velike galerije, ljudje ne nekem domu v Poljanah pa jo bodo občudovali in jo imeli radi. Ni tudi to veliko?

»Najraje slikam pokrajino tod okoli. Za tahožitja me ljudje sicer prosijo, a sem jih »prepustila« hčerkki Bernardi. Poslikala sem veliko krajev, od Žirov do Škofje Loke, od Črnega vrha do Krima in Ljubljanskega barja. Ljudje, po- sebej če so od doma, hočejo gledati rojstni kraj vsaj na sli- ki.«

Tončka Jesenko nanaša olja

na platno ali lesonit. Njene sli- ke so veren odsev resničnosti. Ive Šubic še zahaja, svetuje, tudi dr. Janez Bogataj, znani etnolog in častilec ljudske umetnosti, pride vsaj enkrat na leto. Tončka Jesenko je »spravil« na Kodakov reklamni film o ljudski umetnosti na Slovenskem. Pred dvema letoma, ko je sin Izidor obiskal fotografsko razstavo v Koelnu, je presenečen obstal: saj to je naša mama!

In kako gleda na ženino umetniško početje mož?

Razumevajoče. Če je zunaj lepo vreme in delo kliče, Tončka pač ne slika. Ko pa zapade sneg, celo sam primekuhali- co roke in gospodinji, da ona lahko ustvarja.

»Uživam, ko slikam tisto, kar sama izvolim. Težje je sli- kat po naročilu, še težje pa eno in isto stvar trikrat ali večkrat.«

Snega se ne boji. Z njim bo prišlo več miru, počitka. Koli- kor ga je sploh mogoče ob vsem kmečkem delu, gospodinjstvu za šestero odraslih ljudi in varovanju živahne vnučke, ki se že navdušuje nad barvami.

V Tončki Jesenko je polno želja; rada bi slikala, rada bi pletl, klekljala, brala, rada bi še toliko drugega. Žal je pre- malo časa, utrujene oči se sol- zijo, roke tresejo.«

Kje boste pričakali novo le- to?«

»Otroti gredo od doma, z možem bova sama na topni pe- či, gledala bova televizijo, lepo nama bo.«

H. Jelovčan

Matjaž Erznožnik med Devinom in Lesotom

Do mednarodne mature brez prisilnega pouka in učenja

Kranj, 28. decembra - Kranjčan Matjaž Erznožnik ima kljub mladim letom za seboj že precej pi- san življenjepis. Ko je v drugem letniku družboslovno-jezikovne šole v Škofji Loki zvedel za raz- pis iz šole mednarodne mature v Devinu, ki vsako leto povabi tudi po dva odlična učenca iz Slo- venije, se je brez obotavljanja ponudil. Šola je mamila njegov radovedni, iščoči duh, ker je med- narodna, ker so v njej ljudje z vseh koncov sveta. Zdaj, po dobrih dveh letih, ko ima v žepu mednarodno maturo in dobro pozna vsebino in način dela šole, se ne kesa.

Katera je bistvena značilnost šole medna- rodne mature, v čem se razlikuje od naših sred- njih šol?

»Nikoli te ne sili, da se moraš učiti. Sam veš, da bo treba čez dve leti na izpitih znati. In ker se znanja dveh let ne da naučiti zadnji mesec, moraš pač delati sproti. Lahko zamiš- včasih, za kratek čas, nikakor pa ne za dolgo.«

Sola torej zahteva tudi zrelega, ne samo odličnega učenca?

»Gotovo.«

Eden od pogojev za sprejem je odlična oce- na iz angleščine, pa vendar je v začetku jezik najbrž oviral sporazumevanje. Kako ste se znašli?

»Vsak učenec, ki pride v Devin in anglešči- na ni njegov materin jezik, mora skozi dvote- denski uvodni tečaj angleščine, da nato lahko sledi pouku. Sicer je pa tako: ker si primoran govoriti angleško, jezik hitro obvladaš.«

Ste prijatelje izbirali med sonarodnjaki?

»Ne. Sklepanje prijateljstev je največ od- vijno od prvega tedna; od tega, s kom si skupaj v sobi, koga največkrat srečaš, s kom greš prvi na plavanje. Slovenci smo se srečevali pre- vsem pri pouku slovenščine in ko smo prijevali slovenske večere.«

Kako je šola organizirana, kakšen urnik ima?

»V bistvu je velika družina, v kateri pribli- žno dvesto učencev in trideset učiteljev leti dni preživi skupaj. Takrat je pouk trajal od osmih zjutraj do 12.10 in po kosišu še eno uro. Način je zelo podoben univerzitetnemu. Učitelj poda osnovno, uvod v študij, točke, po katerih potem sam iščes odgovore v knjigah (pri nas razume- mo znanje kot ponovitev učiteljevega predava- nja). Po pouku je bilo zato treba kar precej časa presediti v šolski knjižnici.«

Kaj pa prosti čas, kako ste ga preživili?

»Organizirane so razne estetske in športne aktivnosti. Vsak učenec naj bi izbral vsaj po eno iz obeh vrst. Sam sem se odločil za foto- grafijo, košarko, nogomet, tek in smučanje. Možnosti je zelo veliko in v tem tudi vidim prednost pred našo srednjo šolo.«

Omenili ste zaključni izpit po dveh letih šolanja. Je to res edino preverjanje znanja?

Res. Učenci včasih sami želijo ali pa jim predlagajo učitelj, da bi preverili znanje s tem. Vendar pa to ni obvezno, rezultat se ne šteje, ocena nikamor ne zapiše.«

Tudi napredni slovenski srednješolci vse glasneje poudarjajo željo, da postanejo državljani Evrope. Zahtevajo bolj ustvarjalno, svo-

bedno šolo, znanje, ki bo objektivno preverljivo. Dve šoli poskusno že uvajata program med- narodne mature. Kaj pravite na to?

»Da je zelo dobro, da se Slovenija poveže z Evropo. Šest predmetov, kolikor jih ima med- narodna matura, se morda za koga sliši malo. Vendar pa je vsak predmet zelo podrobno, strokovno obdelan. Ura pouka v Devinu je ura zares intenzivnega dela. Učitelji ne zamujajo tako kot pri nas, učenci so točni ali pa jih ni. Kakovost dela se da odlično primerjati tudi s številom učencev v skupini oziroma razred- tam in tukaj. V Devinu je bila največja gneča pri matematiki, ki je obvezna. V moji skupini nas je bilo pri matematiki osemnajst. Pri itali- janščini nas je bilo šest, sedem, pri slovenščini štirje, so pa tudi skupine s po dvema, tremi učencami. Potegnimo vzporednico z našimi nat- panimi razredni, kjer najdemo celo po štirideset učencev, primerjajmo pogoje za delo! Hočem reči, da je mednarodna matura kljub neprisil- nosti resna šola, ki ne nauči nič manj, če že ne več, kot naša elitna srednja šola. Zaključni izpit je iz vseh šestih predmetov.«

Greste z mednarodno maturo lahko na ka- terokoli našo fakulteto?«

»Mene zanima novinarstvo, zato drugje ni- sem spraševal. Na FSPN sem se normalno vpi- sal, brez diferencialnih izpitov.«

Zanima me še pouk slovenščine.«

»Ker je Devin na dvojezičnem območju, le

22 kilometrov od Trsta, je šola ponudila slo- venski jezik kot predmet. Vsak učenec, iz

Iz Devina vas je pot zanesla na jug Afrike, v Lesoto. Kako to?

»V Lesotu so s programom mednarodne di- plome šele dobro začeli. Ravnatelj je prosil za svetovalca, ki bi pomagal pri izvenšolskih aktivnostih. Prijavil sem se in sprejeli so me. Do junija bom v Lesotu, potem me čaka vojska.«

Zdaj ste doma. Bodo počitnice dolge?

»Božični dopust traja od 16. decembra do 9. januarja. Po naše bi mu rekli zimske počitnice. Upal sem, da bova s prijateljem, Angležem, lahko smučala, a s snegom slabo kaže.«

H. Jelovčan

Stara Fužina, otepovci in koline

Last Gorenjski muzej Kranj, foto: D. Holynski

Žarko Petan, režiser, pisatelj in še humorist povrhu

HUMOR JE ZAME SILA RESNA STVAR

Saj ne more biti res, pa je. Pogovarjati se s kakšnim od slovenskih humoristov se marsikomu zdi najbolj zabavna stvar na svetu. Pa potem ob koncu pogovora ugotoviš, da je pisatelj, ki je obenem tudi humorist, sicer res sila prijeten človek, ki se zna celo nasmehniti. Toda, da bi povedal kakšno aktualno šalo, usekal čez politiko kakšno anekdoto, tako najmanj za tri mesece ali pa povedal vic, od katerega se zardeva - ne sploh ne. Ti slovenski humoristi so že takšni, da bi se pogovarjali samo kaj resnega, pa o delu o svojem in nasploh, pa o resni književnosti, pa o svojih knjigah, ki naj bi kmalu izšle itd. Da se človek kar sprašuje, ali je to tisti pravi, tisti, katerega humoresko na dušek preberes, se zraven hahljaš in pritruješ, da tako, prave jim je napovedal, le tako naprej, še drugič kaj takega.

Žarko Petan ni kaj dosti da leč od takšnega opisa. Sicer pa, zakaj neki bi ljudi morali tlačiti v nekakšne vzorce, ki bi jih zlahka prepoznavali. Sploh pa je Petan tako mnogostranski, da bi bilo treba dolgo premišljevati, če mu je takšen naziv sploh treba dati. Nekdo, ki piše drame, resno literaturo, otroške zabavne igrice, pa ob tem režira Mestni gledališči ljubljanskem, pa za spremembo še v tržaškem, in ki mu ob vsem tem na ljubljanskem odru igrajo tako resno zadivo, kot je tema o dahuscuskih procesih... ne, nima pomena meriti tako mnogostranskega človeka z nekakšnimi vatlji in iskati zanj pravšen predel. Žarko Petan je pač Žarko Petan, slovenski književnik. Da pa zraven počne še tisoč in eno stvar pa je pač pripisati njegovi nemirni ustvarjalnosti.

BASEN - zgodba, v kateri nastopajo živali, ki delijo modre naake neukim ljudem.

Pa ne samo temu. Prav to književnik je pravzaprav postal dokaj pozno. Prej ga je zanimalo vse kaj drugega, njega diplomiранega ekonomista. Pa je menil, da bo kaj zanimivega tudi na pravu. Od tam pa ga je potegnilo še na igralsko akademijo, kjer je diplomiral iz režije.

In kje je tu Oboženi volk, bi vprašali otroci?

»V komediji pač. In to v komediji za otroke. Oboženi volk je res moja najuspešnejša igrica za otroke, ki je obredila že vrsto evropskih odrov, da ne govorim o domačih. Da pa se malce pochlamil, otroških igric sem napisal tam med trideset ali štirideset. Vsega skupaj je okoli sto iger in to uprizorjenih, prosim. Sploh ne štejam tistih, ki jih imam napisane in so še v predalu. Govorim o radijskih, gledaliških igrach, nekaj je tudi televizijskih.«

Kje pa je tu humor?

»Zal nisem tak, da bi vse, kar

se mi zapiše na papir, že bilo smešno in bi sodilo v komedijo, humoresko ali kar je še podobnih zvrst. Je pa res, da imam kar precejšen del igric, v katerih se je treba smejeti. Pa bi kdo misil, da je najlažje nasmejati otroke. Kje pa. Tudi odrasle ne. Verjeli ali ne, najtežja stvar ni

urednik Pavlihe previdno vprašal, ali lahko računa na novoletno humoresko kaj prej - zaradi tiskarne namreč. Pa sem ga potolažil, da je v mapi vsaj do februarja zaloga humoresk, pa še doma jih je za kakšen mesec.

Ali se vam ob takšni produkciji ne zgodi, da kakšna stvar ni

ELEGIJA - ali mila pesem ali otožna pesem ali žalostnica ali jamranje, ki je na Slovenskem zelo razširjeno.

Svetu je napisati komedijo, in dvakrat težko je napisati dobro komedijo. Zato bi se sploh ne strinjal s tistimi, ki menijo, da je humor manjvredna literarna zvrst, ki nastaja kar tako mimo gred. Pa ne drži. Mislim, da je to najtežja zvrst. Dajem mu prednost tudi pred pesmimi - tudi to namreč pišem.

Knjig, ki ste jih izdali tako doma kot tudi na drugih jezikovnih področjih - pišete namreč tudi v hrvaškem oziroma v srbskohrvatskem jeziku, je kar za lepo biblioteko. V kratkem se jim bo pridružila tudi nova Enciklopedija humorja, ki izide pri Prešernovi družbi.

Če se človek toliko let ukvarja tudi s humorističnim pisanjem, se tega kar nabere. Pet let na primer pišem že vsak teden humoreske za Pavliho. Pri založbi so mi ponudili, da izide nekakšen izbor najuspešnejših, pa sem se domislil, da bi lahko dal še kaj drugega. Pa je nastala cela knjiga humorističnih zvrst, lepo oprenjenih z geslom, ki ga humoristično razložim, kot se za enciklopedijo spodobi in zraven sodi še po primer ali dva.«

Ali ne postane tečno, če poleg vsega drugega dela, ki ga opravljate - v gledališču in ob drugih literarnih zvrsteh - morate pisati teden za teden še humoreske?

»Sploh ne. Pišem namreč veliko in zelo hitro. Zadnjic me je

Prešeren je bil dober pesnik, ampak slab meteorolog, ker je napovedal, da se bodo Kranjecem vremena zjasnile.

☆ ☆ ☆

Vprašali so me, zakaj pišem. Odgovoril sem: »Zato, ker se s peresom ne da streljati.«

☆ ☆ ☆

Daj mi ključ od twojega srca, hočem ven!

☆ ☆ ☆

Ne mislijo nate, torej si!

☆ ☆ ☆

Poznam tudi takšne marksiste, ki so Marxa obrili, markizmu pa prilepili brado.

☆ ☆ ☆

Usta so dveri, ki se zapirajo od znotraj.

☆ ☆ ☆

Napake nezmotljivih so vedno usodne.

☆ ☆ ☆

V rokah imamo oblast - kaj pa v glavi?

☆ ☆ ☆

Prazne glave slejkoprej splavajo na površje.

☆ ☆ ☆

Omejeni imajo neomejene možnosti.

☆ ☆ ☆

Parole močneje odmevajo v praznih glavah.

☆ ☆ ☆

Pendrek je v državni službi.

☆ ☆ ☆

Kjer je svobode malo, jo varuje policaj.

☆ ☆ ☆

Čim slabši časi, tem daljši politični gorovi.

☆ ☆ ☆

Najbolj zaležejo nizki udarci z visokih položajev.

☆ ☆ ☆

V vinu je resnica, ampak šele na dnu kozarca.

☆ ☆ ☆

V znanju je moč, v neznanju pa premoč.

☆ ☆ ☆

Clovek se uči, dokler ima mlado učiteljico.

☆ ☆ ☆

Slovenec Slovencu Slovenka.

☆ ☆ ☆

Težko je danes biti Slovenec, zlasti na Slovenskem.

☆ ☆ ☆

Umri še danes, kajti že jutri bo pogreb dražji.

☆ ☆ ☆

Vse socialistične pravljice se začenjajo z »nekoč bo...«

☆ ☆ ☆

Devalvacija poštovanke: $2 \times 2 = 0,4$

☆ ☆ ☆

In kaj bo rekla zgodovina? - Na pomoč!

☆ ☆ ☆

Birokracia je socialistična aristokracija.

☆ ☆ ☆

Najprej ti razbijejo zobe, potem ti še rečejo, da moraš držati jezik za zobmi.

☆ ☆ ☆

Kaj boš, ko boš velik? Ko bom velik, bom mali človek.

☆ ☆ ☆

Ne delam nič, ampak to delam dobro in pošteno.

☆ ☆ ☆

Cerkev se je ločila od države in obdržala otroke.

☆ ☆ ☆

V socialističnem gospodarstvu so celo krize podržavili.

☆ ☆ ☆

Jugoslovanski orkester: deset dirigentov na enega godbenika.

☆ ☆ ☆

Toliko časa bom pisal, dokler me ne bodo odpisali.

več aktualna, da humoresko čas enostavno prehit?

»Ampak, prosim lepo, kaj pa se na tem svetu sploh spremišča? Že trideset let pišem o istih stvareh, že trideset let se v tej deželi nič kaj bistvenega ne spreminja. Povabili so me na primer v radijski novoletni program, pa sem prebiral med svojimi starejšimi knjigami aforizmov iz petdesetih, šestdesetih in sedemdesetih let. Kako sem si oddahnil - aforizmi, ki sem napisal v petdesetih letih, so aktualni, kot bi jih napisal danes.«

Ali je humor dovoljen v vseh časih v enakih odmerkih?

»No, nekaj tveganja je vedno zraven. Saj kaj posebnega se ne zgodii. Če pišem humor, ki ni všeč oblasti, potem si v takih družbah, kot je naša, nekako izven vseh kategorij. Podobno se dogaja tudi z drugimi umetniki. Na primer - ne moreš dobiti nagrade, ker se te dobe le s privolitvijo od zgoraj. Našteti bi lahko celo vrsto naših slovenskih umeščnikov, ki so bili in so še na takem nevidnem spisku, ki ga ni in ga ne bo, posledice pa se čutijo.«

Humor, pravite, je potem resna zadeva...

»Se strinjam: skoraj ga ne bi smeli dati v roke humoristom!«

In humoristi so tudi resni ljudje?

»Američani, ki se resno ukvarjajo tudi s takimi zadevami, so ugotovili, da se s humorjem bavijo le resni ljudje. Tudi jaz sem resen človek. Sploh ne znam pripovedovati vicev, ne berem svojih aforizmov prijateljem ali v družbi, včasih ženi preberem katerega. Niti enega humorista ne poznam pri nas, ki bi ga mogel ukvarjati med zabavne ljudi, take, ki si sijojo v družbi, jo zabavajo. Celo nasprotno, zdi se, da so vsi humoristi celo malce zagrenjeni.«

Pa vendar, ko sedete za mizo, se vam zapiše vedno kaj humorističnega?

»To je pač stvar gledanja na svet. Pri humorju gre za način mišljenja - vsako stvar je treba postaviti na glavo. Kar se dogaja okoli mene, kar slisim, vidim, sprejemam na svoj način. Vidim

Morda je to zato, ker preprosto skoraj bolje govorim in pišem v hrvaškem jeziku. Sem si cer rojen Ljubljancan, živel in šolal pa sem se v Zagrebu in Sejnju in šele po osvoboditvi sem se vrnil v Slovenijo. Zato mi je lahko recimo kaj svojega prevesti v hrvaški jezik, slovenska slovanca pa mi se danes dela preglavice.«

Kako pa potem sploh lahko napisiš na primer dramo?

»Težko. Da bi bila stvar še težja, sem v vseh teh letih počasi pozabil tudi hrvaški jezik. Medtem sem recimo nekaj režiral tudi v Beogradu, se navzel srbohravatskega jezika in zdaj sem v dilemi, ko postavljam vejice, ne vem ali se reče pozoriste ali katalogi... Prevajanje je res muka. Pa si pomagam s slovarjem.«

HUMORESKA - vesela zgodbica, za katero prejme pisec žalosten honorar.

kaj morem. Nekateri mi morda zavidajo, da znam dva jezika, dovolj za prevajanje, pa žal ni tako.

Morda je vsega kriv moj profesor, pisatelj Anton Ingolič. Tako po vojni sem namreč v Ljubljani naredil tri razrede srednje šole v pol leta. Še zdaj, ko se srečava na cesti, me tako rekoč kolega po peresu, okrca, da sem bil njegov najslabši učenec. Imel je na kupe odličnih učencev, ki so imenito pisali naloge iz slovenskega jezika, jaz pa sem maturotno naloge pri njem pisal skoraj za šus. Ampak vrgel me ni, ker sem imel negativno življenje. Že tako je bil obupal nad mano, potem pa se je zgodilo, da sva istega leta, mislim, da 1967., sedela v isti vrsti kot Prešernova nagrjenca. On je dobil Veliko nagrado, jaz pa nagrada Prešernovega skladca. Vsi njegovi talenti so propadli, jaz pa nagrada. Kakšen slab vzhled sem! Soljarji tega ne smejo prebrati.«

Ljudje radi berejo humor, toda slovenski književniki ga ne pišejo ravno veliko.

»Knjig res ni veliko, čeprav po drugi strani pisateljev, ki se s tem ukvarjajo, ni ravno malo. Glejte, ravno je izšla Partljiveva knjiga humorja Kulturne humoreske, prosim. Sploh se mi zdi Partljiveč imeniten, najboljši morda v svojih dramah, posebej cennim drama Moj ata, socialistični kulak. Drugod po svetu je knjig o humorju in humoristom, ki je na skupaj, tudi enciklopedij o humorju. Pri nas je pred leti izšla antologija slovenskega humorja. Ne bi verjeli, ampak v knjigi, Enolončica ima naslov, se slovenskih humoristov kar tare. Zato sploh nisem skeptik, kar se humorja na slovenskem tice.«

Lea Mencinger<br

RUDI ŠELIGO

Podaljšana legenda

Ivan Cankar je v črtici »O človeškem napuhu« povedal tole šentflorjansko legend:

»Jezus je hodil po svetu, prišel je tudi k nam. Kraji so bili tako bogati, da se je sam začudil; kakor da jih je bil čisto ponevedoma ustvaril. Šel je, šel po cesarski cesti; njegovo srce je bilo tako zvrha polno ljubezni, da je gledalo in iskal, kam bi dalo svoj blagor.

Na kantonu kraj cesarske ceste je sedel človek in bridko jokal.

Jezus je stopil k njemu in ga milo vprašal:

»Kaj ti je mož, da tako bridko jokaš?«

Človek je zmajal z glavo, ni pogledal, nič odgovoril.

Jezus pa se je nagnil k njemu in je rekel nadalje:

»Povej, kaj je, da ti morem pomagati!«

Človek je rekel v svoje mokre dlani:

»Meni ni pomoči ne na zemlji ne v nebesih!«

Jezus se je zgrozil in je rekel:

»Jaz sem Jezus, tvoj bog! Kdo si?«

Zaihtel je človek in je odgovoril:

»Slovenec sem!«

Takrat se je Jezus sam bridko razjokal in je šel dalje po svoji poti.

Cankar je prehitro odšel, da bi še mogel popraviti konec svete zgodbe in slediti njenemu nadaljevanju — kajti dejstvo je, da se Jezus tedaj ni zjokal nad Slovencem, marveč se je zelo smejal in mu velel: »Ne jokaj otrok božjega, dane so ti reke, ptiči v grmi, holmi in cerkvic na gričih, venec Alp na mrzli strani nébesa in sijne morje spodaj, ti pa javkaš in se cmeriš.«

Odvrnil mu je trpežni človek ob kantonu: »Vse to je res. Skozi mokroto svojih oči vidim nebesko lepoto v robovih vršacev in slišim kodranje in butanje morja v svetovnih viharjih — a sem otrpel in nem, ker sem krov in moram pričati zoper sebe.«

Takrat se je Jezus odločil, niti se ni preveč razsrdil in je bolj po želji Slovencev postal nadenj padle angele z biči, ki so mu ustrojili pleča in v globini duše zbudili temno rdečo puntarsko kri.

Tako razmnoženi Slovenec se je zdaj vzpel in oznanil, da je odmevalo po ravnini sveta od vzhoda do zahoda: »Z vseobsegajočo akcijo in aktivizacijo vseh svojih energij bom preoblikoval svoj značaj! Ustvaril bom nov lik aktivnega slovenstva!«

In ga tudi je. Vsaj za hip. Pod ustrojenim hrbtom mu je zrasla duša, da je skoraj hribe premikala in da so se padli angeli umaknili v temo in da Jezusu Kristusu ni bilo več treba na cesarsko cesto.

Bivši razplakani človek ob bivšem kantonu pa je zdaj postal ošaben in prevzeten in je razglašil: »Bili smo ozvezdje, ki je spalo. Kot trnuljčica obdan v naravni lepoti naših vršacev... ki se zdaj bleščijo kot simbol našega ponosa. Ko sonce vstaja izza njih grebenov, vstaja iz naših src... Majni in stisnjeni med nasilne velikane bomo branili svetlo misel duhovnega občestva vsega človeštva. In ta majhnost, ta neomadežvanost z nasiljem do drugih — naša zgodovina je čista kot solza — nas je izbrala in poklicala, da pokažemo človeštvo pot do najsvetlejše zvezde Rimskih cest!«

Skozi to vrhovno ograjo prvi sogovornik, Jezus po imenu, ni mogel več k bridkemu človeku. A je bila ta ograja prav tako zazidana, da je spojaj puščala luknje, skozi katere so zlezli oni padli angeli z biči, da so se mu krohotali: »Prav je tako, da ne plakaš več, da nisi več trpežen. Povzpel si se med malike ene vere in ene resnice. Postal si gospod. Prav je, še kako dobro je to, da si bil suveren tudi do svojih udov, ki so misili drugače, in jih pokopal v hudih luknjah in globokih gozdovih, da še grobovi niso ostali za njimi. Zajahal si vrancu, našega hlapca, ki pozna le eno pot — v pokončno in svetlo prihodnost!« Tako so se krohotali zavrnjeni in ga niso več zapustili.

Slovenec pa ne bi bil to, kar je, ko se ne bi bil spomnil svoje cmerave drže ob prvem srečanju s svojim bogom in je vse pomešal. Z nogami in škornji je šel spat v ono ozvezdje, da bi še naprej gojil misel o svoji izbranosti, z rokami in glavo pa je začel malomarno razmetavati pridebljeno, v boju izbojevalo. Barantal je za svoje srce, bratom in bratracem prepustil, kar ni prepustljivo, da je končno spet prišel do svojega, s solzami oblitega kantona in tam zatarnal nad kruto usodo.

Zdaj je Jezus spoznal, da je prišla ura, ko mora spet stopiti k trpečemu. Govoril, mu je: »Vedel sem, da si, kar si, in da pripadaš najlepšemu narodu na svetu. Vedel sem, da boš slej ko prej spet pričal zoper sebe. A tudi tvoj bog ni mogel predvideti, da boš zapravil vse, samo da bi se mogel vrniti sem h kantonu in k tej svoji jokavi resnic. Klečeplazno se braniš in se obtožuješ, ko bi moral zahtevati. V nočni mori snuješ svojo pokončno držo, namesto da bi jo polagal v luč dneva. Imel si svojo vojsko, da bi se z njo branil, ko bi bilo treba, pa si jo malomarno razpustil. Ustanovil si čredo poljubnih legatov, da bi ti pisali zakone, da sam ne bi imel nobene odgovornosti pred stvarstvom in da bi bila odgovornost s sveta za zmeraj zbrisana... Pred bratsko ljubeznijo se braniš tako, da si pustiš zapirati svoje sinove in otroke svojih žen... Res, nisem te poznal, nisem ti verjel. Niga na svetu, ki bi ti bil enak. Ni ga na svetu, ki bi ti zameril, da boš izumrl, ko si tako želiš. Tobi res ni pomoči ne na zemlji ne v nebesih.« Šele zdaj je naš Jezus Kristus pokleknil k Slovencu in se z njim in nad njim bridko zjokal.

Komentiramo

Pogledam nazaj, vidim naprej. . .

Od starih ljudi sem se naučil, da je prihodnost moč napovedovati le iz preteklosti. Na tej podmeni gradim tudi svoja pričakovanja glede prihodnjega leta. Namesto da bi sanjal o lepem in se bal temnemu, pričakujem, kar se dogaja že danes.

Katere družbene poteze so označevalne lansko jesen? Naj jih na hitro preletim: šlo je za kopico kontroverznih pojavov, med katerimi so izstopali glorificijski nacionalizem, njegov spoj s »proletarskimi zahtevami po krahu«, izstopala je nesposobnost, da bi se različne inicijative izrazele na demokratičen način, ponovno se je rodil »komunistični fundamentalizem« (predvsem sklicevanje na partijske vrhove in delavski razred), povabil se je trend unitariističnih ideologij, ki so se na raznih koncih (tudi v Sloveniji), dopolnjevale s futurističnim obupom (»Srbija će biti cela ili je neće biti«), paniko in nedestirano, a izredno močno tesnobo.

Najbolj izrazito so se te poteze kazale v medijih. Izmed že natančno proučenih »tisoč lokalnih resnic«, do shizoidnih in v lasten krog ujetih praks, bom izbral enega najbolj očitnih primerov. Neki ogorčen občan je pisal dnevniku Politika in protestiral ob slovenskem reku »Ven z južnjaki«. Beograjski dopisnik Della je poiskal pisca in ga pobral, od kod mu idejo o tem »slovenskem reku«. Občan mu je odvrnil, da je o tem govoril neki visok lokalni politik, katerega mnenje on vsekakor spoštuje in mu verjame. Dopisnik Della je zatem obiskal omenjenega politika, ki mu je na isto vprašanje odgovoril, da je veste o takih slovenskih »pregovorih« prebral v nekem pismu bralca v beograjski Politiki, ki ji nedvomno zaupal in v katerem objektivno nikakor ne dvomi. Kakorkoli: v jugoslovanskih medijih se je pojavila cela vrsta podobnih »krogov«, v katerih je en konec vodil k drugemu, nobeden pa izven te shizoidne in samozadostne medijanske situacije. Politikini primer je indikativni tudi z drugih zornih kotov – vsebuje predpostavko slepega zaupanja politični avtoriteti, njeno neresno obnašanje in končno tudi izgubljanje minimalnih profesionalnih in etičnih norm družbenega komuniciranja.

V Politikini zgodbi se je pojavil tudi navaden, »mali človek z ulice«. Na splošno družbeno norost je reagiral popolnoma konsistentno, napisal je ogorčeno pismo bralca, v katerem je protestiral proti šovinističnim slovenskim geslom. Toda, kako je taist mali, anonimni državljan reagiral na druga dejstva, s katerimi se je srečeval v svojem okolju? Kako je mogel racionalizirati medijske ofenzive, medsebojno obračunavanja med politiki, vsakodnevne politične škandale, afere kot sta Neum in Agrokomer? Kako je posameznik reagiral na rasistične, nizkotone politične igre oblastnikov, da katerih je bil vajan gojiti predvsem strahospoštovanje? In dalje: samoupravljanje mu je pomenilo neko vero, ki se mu je vse bolj izgubljalo; nadomestili so jo realen občutek nemoci, vskršanja izigravanja njegovih pravic in vse težji eksistenčni položaj. Kaj je storil, oziroma, kaj je mogel storiti »mali človek«, ko se je srečal s tako razklano podobo svojega vrednostnega sistema, ko je spoznal, da vse, kar se (mu) dogaja, ni izjema, temveč pravilo?

Ostalo mu je, da gre na miting

Kaj je lahko človek, izpostavljen takim pritiskom, sploh naredil? Oblečen zagotovo ni mogel več verjeti, izgubil je tudi vsako vero v teleološko vizijo družbe prihodnosti.

Največji problem »navadnega človeka« je v tem, da dobiva odgovore na vprašanja, ki jih ni nikoli zastavil, da je postavljen pred mnogoštevilne možnosti, med katerimi ne more izbirati in končno, da se ne more »niti dobro podrediti svoji oblasti«. Kako neki naj se ji podredi, kako neki naj se zaveda njene moći, če oblasti ne more plačati davkov, če nima niti za življenje? Kako naj jo spoštuje, ko jo gleda, tako sprito med sabo? Vse to, torej nemožnost izbiranja in podrejanja pa še ni dovolj, da se človek podredi demagogiji, kakršni smo bili priča preteklo leto.

Zato, da bi manever uspel, da bi se minimalna družbena »pravila igre« nadomestila z demagoškimi obrazci, je poleg zgoraj omenjenih, potrebno še nekaj pogojev. Človek mora biti izpostavljen permanentnemu vzdružju izrednega stanja: pomembne odločitve se ena za drugo sprejemajo v »izrednih okoliščinah«, vse več je vprašanj, od katerih je odvisno politično in vsakršno preživetje države. Tisti, ki bi se eventualno ne odločil zatropiti v skupni rog, bi posledice svoje odločitve, »ki bodo nedvomno katastrofalne«, moral nositi sam. Jasno je, da tako vzdušje še dodatno ruši minimalne ostanke družbenih dogovorov; zato ni čudno, da očitki o odgovornosti zvenijo tako zelo nekredibilno, da gospodarske reforme postajajo farsa, pričakovana »odločilnih sej in dokumentov« pa le še smeašna dramaturgija. Da, prav za to gre, da dramaturgijo. Za bombardiranje in ekstremne situacije, za to, da se vsakdanost prikazuje kot splet neskončne množice in manjših kriz.

Logika ekstremnih situacij, nemožnosti izbiranja in podrejanja se nadalje dopolnjuje s pretiranimi pričakovanjami, ki vedno znova vodijo v razočaranje. Dogaja se, da človek dobiva odgovore na vprašanja, ki jih ni nikoli postavil, medtem ko jih sam ne more postavljati. Zato se odloča za krajšo pot, za apatijo, za agresivno in ekspluzivno fantazmatiko. Ker mu družba enostavno ne nudi opor, niti kriterijev, niti presenečenj, se začne človek napajati s fantazmami in množičnimi, občajno fundamentalističnimi mitologijami.

Jabolko ne padadaleč od drevesa

Rekel sem že, da so predstave »malega človeka« o politiki kontrovezne, da se mu razmerja med koncepti prikazujejo kot razmerja med ljudmi in obratom, da se od njega pričakuje apriorno zaupanje na področjih, kjer je realno pričakovati prav nezaupanje, itn. Politika je zanj nekaj casa nedotakljiva, potem se naenkrat prelevi v »kurbo«, predstava politika kot osebe je nekonistentna (nekaj časa je politik »dober«, »za narod« itn., potem ga ljudstvo naenkrat proglaši za izdalca). Posamezniku odnos do predstavnikov oblasti je deformiran – ugotovili smo že, da državljan ne more izbirati, da oblasti ne more ostati niti podložen – kaj lahko storiti?

Lahko se pričakuje družbeni norosti. Vključi se v delovanje »sistema« in od velikih sej pričakuje velike rezultate, zaradi česar je kmalu deležen velikih razočaranj. Človek, oropan družbenih pravil igre ne more biti nikoli gotov, kakšni bodo rezultati neke potek, ki jo je izvedel. Ne zna ocenjevati realnih razmerij, ocene nadomešča z nerealno tesnobo (npr. strah pred tem, da bo armada prevzela oblast ali da bo »albanska nevarnost« na Kosovu enostavno dokončala svoj »genocid«).

Razumljivo je, da si človek v taki situaciji poišče in oblikuje neko lastno strategijo preživetja, najsi gre za srbske vaške straže na Kosovu ali »postmoderne yupple« v Ljubljani. Pripadnikva vaških straž so vodili budnost, dom in oprezenje. Bil je postavljen v položaj, v katerem ni mogel izraziti niti vdanosti ter oblasti, saj ga ta ni bila sposobna zaščititi pred domnevimi napadniki. Namesto strategije preživetja torej nastopa trivializacija krize, občutek za nevarnost, opozorilo za bolestni dvom, celo za brezizhodnost. Očitno gre za pripravljanje na tisto »najhujše«, čeprav se tako »Srb na Kosovu« kot yuppi v Ljubljani tešta, da do tega ne bo prišlo. Na žalost vse zgoraj povedano ne velja le za našteta primetra, temveč tudi za anorofne množice, apatične birokratke, lumpen-proletariatsko zabavljavo in pijačevanje, kakor tudi za ostarele »negativiste«, kritične do vseh in vsakogar.

Kar je pri vsem najpomembnejše, pa ni spektor mask, ki si jih ljudje vsakodnevno nadevajo, temveč njihova lahkotno menjavanje. Pomembno je, da človekova psihična dinamika sploh ni več zavzeta nekomu etičnemu kodu, najs se gre za »moralni imperativ«, v »višje človeške vrednote« ali za globlji smisel.

FRANCI ZAVRL

Odpote strani

dr. ALOJZIŠ ŠUŠTAR

Kaj pričakujem od leta 1989?

Velika je skušjava, da bi človek odgovoril: nič dobrega. Morda je to celo več kot skušjava, skoraj neke vrste utemeljen strah, ki prihaja iz trezrega in stvarnega pogleda v prihodnost. Tu in tam je slišati kaj čudno tolažbo ob tožbi nad današnjimi težavami in hudimi časi: Zadovoljni bodite, da je vsaj tako; saj bo še veliko slabše.

In vendar se tako »tolazba« človeku upira. Pregloboko je v njem ukoreninjeno pričakovanje, da bo prihodnost boljša, lepoša, srečnejša. Napovedi in gesla, ki to obljubljajo, so tako privlačna, da ljudi razgibajo in jih navdušijo, pa naj se zdi njihovo uresničenje še tako nemogoče. Tiste, ki obljubam in napovedim nočeo ali ne morejo verjeti, bi skoraj najraje kamenjali kot preroke nesreče.

Naj bodo izgledi za prihodnost dejansko in na podlagi preračunavanj različnih možnosti taki ali drugačni, brez pričakovanja človek ne more živeti. Seveda je pričakovanje nekaj drugega, kaj le čakanje. V resničnem pričakovaju, ki se vedno odpira in steguje po boljšem – pred slabšim in hujšim imamo le strah, ne pa pričakovanja – se človek zaveda svoje soodgovornosti, svojih ustvarjalnih možnosti in dolžnosti svojega sodelovanja. Pričakovati pomeni čim bolj poznati dejanski položaj in tiste možnosti, ki niso odvisne od človeka. A pomeni tudi zastaviti sam sebe, svoje moći in sposobnosti, svoj čas in svojo iznajdljivost, svojo vztrajnost in potprežljivost, svojo solidarnost in pravljivost, skupaj z drugimi spremeniti to in omo, se zavezati za nujne in neobhodno potrebne spremembe in sodelovanje z vsemi, ki še niso popolnoma obupali, ker ničesar več ne pričakuje.

Če je pričakovanje za vsakega

človeka ena od duhovnih prvin njegovega življenja, ima za kristjanina to še svojo posebno teološko podlago. Kristjan je bistveno človek prihodnosti. Zato je pravzaprav advent, čas pred božičem kot priprava na praznovanje Kristusovega rojstva, posebno zgovorna podoba njegovega življenja, in to pod tremi vidiki. Najprej se kristjan zaveda, da mu bo končno to, kar pričakuje, podarjeno od Boga. Vse dobro prihaja od Boga. Očeta luči, pravi apostol Jakob v svojem pismu. V veri in zaupanju pričakuje, da nam bo Bog v svoji dobroti dal, cesar potrebuje, spreminja tudi hudo v dobro, človeku odpira nova obzorja in mu odkriva nov smisel tudi tam, kjer ljudje vidijo samo nesmisel.

A tako pričakovanje pomeni vedno resno zahtevo, da človek zastavi ne samo svoje moći, sposobnosti, delo, čas, denar, ampak dobesedno sam sebe. Čim bolj pošteno in iskreno se to dajga, brez ozira, kaj in kako delajo drugi, tem večje notranje zadovoljstvo doživlja človek sam in tem večji uspeh ima. Kristjan se pri tem zaveda, da s takim

zavzetim sodelovanjem izpoljuje božje naročilo in da bo o tem moral dajati Bogu obračun in prejel plačilo.

Tretja posebnost krščanskega pričakovanja pa je gotovost, da se bo njegovo pričakovanje izpolnilo. Ta gotovost izvira iz vere in zaupanja v Boga, a se ne nanaša samo na zadnje srečanje z Bogom na koncu življenja, ampak na čisto določeno odločanje in dogodek v tem življenju. Seveda je tako pričakovanje vedno znova preizkušanja vere in zaupanja, ki način prepušča Bogu. Vrnimo se iz tega nadoblačnega teološkega razmišljanja spet na zemljo. Kaj pričakujem od leta 1989 v tem slovenskem svetu? Veliko.

Najprej to, da bi bilo manj besed in več dejanj. Inflacija besed ni nič manjša, če ne celo hujša nesreča kakor finančna inflacija. Baje je na vprašanje, kaj bi storil, če bi bil vsaj za trenutek gospodar sveta, neki kitajski modrijan odgovoril: Dal bi besedam njihov pravi pomen in vrednost. Najbrž tudi pri nas ne bo takega modrijana. A vsak pri sebi bi vendar mogel nekaj narediti, da bi vsaj sam še verjel svojim besedam in da bi mu nekoliko več zaupali tudi drugi.

Od novega leta pričakujem, da bomo izvajali posledice iz spoznanja, da tako ne gre več, da je treba začeti drugače, da je treba to in ono nujno spremeniti in se sam spreobrniti. Ali naj take spremembe in prizadevanja za drugačnost, ker smo se vendar izkušen nekaj naučili, imenujemo reformo, evolucijo, revolucijo ali upoštevanje neizprosne življenjske, etične, sociološke, psihološke in ekonomiske zakonitosti končno ni tako velikega pomena. Pomebno je spoznanje in odločitev: če tako ne gre več, je treba začeti drugače. Najbrž vsi pričakujemo od tovora.

ga leta, čeprav s strahom v srcu, več svobode, enakosti in bratstva, ko se bomo spominjali 200-letnici francoske revolucije; več odprtosti in širine, ko se v Alpe-Jadran in v stiku z zahodnimi deželami bolj približujemo Evropi v njenem zdodovinskem in kulturnem, pa tudi političnem in gospodarskem pomenu; več zvestobe slovenskim koreninam, več kulture duha in srca, ki presega le tehnično znanje in sposobnost ter uporabo aparata v strojev. Človeški svet je večji kakor pa tisti, ki ga gradiamo sami.

Kaj pričakujem kot kristjan od leta 1989? Nenehnega prizadevanja za prenovo in poglabljanje krščanskega življenja v evangeliju in v občestvu Cerkve. Pastoralni občni zbor »ljubljanske nadškofije mora v letu 1989 pokazati vsaj to, da je same predložilo v dobro zemljo, da raste in obljublja sad, da nekaj že zori in da smemo še več pričakovati.

Od koga pravzaprav vse to pričakujem? Najprej od sebe. Najprej moram zastaviti sebe in ne vedno najprej postavljati zahteve drugim. Ko pa sem pripravljen zastaviti sebe, se zavedam, kako malo premorem sam. Zato pričakujem sodelovanja vseh pametnih, poštenih in iskrenih ljudi, predvsem tistih, ki nosijo odgovornost tudi za druge in ki znajo in zmorcejo več kakor jaz. Kot kristjan pa v veri in zaupanju pričakujem tudi pomoč od Boga, ker bo tudi leta 1989 v božjih rokah. Bog je gospodar zgodovine in dogajanja na tem svetu, tudi na naši slovenski zemlji. Ker nam razodetje tako jasno govori o Bogu, ki mu je mar človeka, ki zanj skrb in mu hoče dobro, pričakujem božjega varstva in blagoslova tudi v letu 1989 in tega vsem od srca želim. Srečno, zdravo in dobro novo leto 1989!

Kaj pričakujem?

– Nič dobrega.

Kaj želim?

– Da prevlada pamet, da zmaga razum.

In upanje?

– Upam, da ne bo prišlo do najhujšega.

Meša Selimović je nekoč zapisal naslednje svarilo: »Nezadovoljstvo je kot zver: nemočno je, ko se rodi, strašno, ko zraste.« In nezadovoljstvo ljudi v Jugoslaviji ni brez osnov! S svojim »izvirnim« vodenjem politike in države je prišla Jugoslavija na kant, gospodarstvo na boben in partija na sramotilni steber! Žal! In še nič ne kaže, da bi se v kratkem kaj spremeno na bolje. Še vedno na vseh mogočih forumih in nivojih samo govorjenje, govorjenje, pogovarjanje in sprevanje. Da je tako politika pripeljala 60 odstotkov jugoslovenskih družin na rob preživljave, ni nobena tajna. In? NIČ! Se še kar pogovarjajo, dogovarjajo, sestankujejo... Mislim, da je skrajni čas, da se s takim »delom« preneha, ker čas neizprosno beži, beda pa tudi že trka na mnogoteru vrata...

Na vrata pa trka tudi mlada generacija! Pravijo, da so nevarni, da hočejo oblast! Da, oblast! Naj jo prevzamejo, saj bi z njim prevzeli tudi odgovornost za svojo prihodnost in prihodnost rodu, ki še pridejo. Navadni državljanji se take spremembe oblasti ne bojimo, ker slabše skoraj biti ne more. Spremembe se bojijo le vsa naša privilegirana »birokracija«, ki se stopi z oblasti zanimalno praktično pomeni, da je v nevarnosti NJEN socializem, NJENI rezultati revolucije, zato mnogi že v naprej vpijejo o zacetki kontrarevolucije... Zato se mlade odriva od vplivnih vodilnih vodilnih v mestih, čeprav mladi niso niti neumni niti nespodbuni, saj pa lahko »nevarni«, ker misijo drugače, kot uradna linija, pa najsi gre za politiko, gospodarstvo, kulturo... Mislim, da moramo zaupati mladim, oziroma: ali sploh imamo kakšno drugo rešitev? Poskrbimo za njihov nemoten razvoj, za pridobitev vrhunskega znanja, da se pripravijo in usposobijo za premagovanje in reševanje vseh nakopičenih problemov, ki jih je nemalo, in ki jih kaj kmalu tudi ne bo zmanjkalo, če sploh kdaj. Žal smo jim pripravili tudi izdatno doto: 20 milijard dolarjev mednarodnega dolga, Vse to kaže tudi na odtrganost

milijonsko armado brezposebne mladine in še nas upokojence, ki nas je treba tudi na neki način preživljati. No, naš problem se edini sproti rešuje... Svojo vizijo prihodnosti gradim na zaupanju v mlade sile, ki bodo s svojim razumom pomagale vsem ostalim ljudem dobre volje, da se bo kritično naselekreno ozračje v Jugoslaviji pomirilo do take mere, da bo spet možno normalno delo, da se bo možno posvetiti delu in ustvarjanju

Vedno sem mislil, da je na vrhu sonce. Videl ga nisem.

Ljubljana, 15 decembra - Pogovarjala bi se lahko o marsičem. Lahko bi se samo o politiki, ki jo je Franc Šetinc pred kratkim razburkal s svojim odstopom. Lahko bi se o novinarstvu, tem vražjem poklicu, ki si ga je tako vroče želel in časnikar tudi postal. Lahko bi se o knjigah, ki jih je napisal, o njegovem literarnem jeziku, ki teče in se pretaka kot voda. Lahko bi se samo o mladosti, ukradeni v pregnanstvu. Lahko bi se navsezadnje tudi samo o lovnu. Vsakič bi zlahka napolnila časopisno stran.

"V kolikšni meri se je po odstopu z visokega položaja spremenil vaš delovni dan?"

"Zdaj lahko več pišem, pišem veliko. Več časa imam za vnuke, kakor ga za svoja dva fanti nikoli nisem imel."

"Občutek imam, da vam družina veliko pomeni?"

"Veliko, čeprav smo v pogledih na družbo, na svet pluralistične družine."

"Sinova sta šla po vaši poti, oba sta novinarji?"

"Nista nameravala, naneslo je tako, Zlatko je odgovorni urednik Nedeljca, Mile je pri Delu urednik Sobotne priloge. Vendar, starejši je diplomirani psiholog, mlajši je študiral politologijo in bil usmerjen v mednarodno dejavnost."

"Iz vaše knjige 'Okoli sveta do samega sebe' mi je ostalo v spominu, kako sta sinova kot otroka na potovanju pisala dnevnik, kar se mi je zdela posrečena starševska poteca?"

"Res je bilo tako. Še zdaj ju včasih zaposlim, ker želim spoznati njuno mnenje, starejši še sodeluje, mlajši pa ne več."

"Torej ste ju le napotili med novinarje?"

"Oba sta zgodaj začela pisati, doma je bil pisalni stroj, kar tudi vpliva, saj otrok prej ali sleg sedeza na pisalni stroj in poskuša pisati. Tudi vnučinja zdaj že piše, zadnjici me je vprašala, koliko časa bi potrebovala, da bi napisala knjigo. Rekel sem ji, da ima dvesto strani. Pa se ji je zdele preveč, to pa jaz še ne bi mogla napisat, je rekla."

"Je bilo res?" me vpraša Manača, enajstletna vnučinja, ko prebira moje knjige 'Ukrađena mladost', 'Na krilih sanj', 'Izgnanci' in druge. Rada bi, da bi poteagnil črto med domišljijo in resničnostjo.

"Da, res, le da še mnogo hujše," ji odgovorim.

"Napiši knjigo o svoji mladosti!" mi predlagam.

"Kakšen naslov bi ji dal?" jo smeje se vprašam.

"Ko bo sonce zopet sijalo," ne okleva z odgovorom.

"Mislim, da vsak novinar zame z željo, da bi nekoč napisal knjigo?" "Pri meni je bila vseskozi prisotna. Že na začetku, hkrati pa sem imel velike tezave s slovnicami, štiri leta sem zamudil."

"Pregnali so vas?"

"Leta 1941 v Šlezijo, dvanaest let sem bil star, šestnajst, ko sem se vrnil. Zbežal sem iz gimnazije, neprijetno mi je bilo med mlajšimi. Ker so me snubili za aktivizem, sem krenil po tej poti, srednjo šolo in fakulteto sem naredil med dekom."

"Zdaj sem pa v zadregi, hotela sem vas vprašati, kateri gimnaziji profesor je vplival na vaš lepi, tekoči literarni jezik?"

"Veliko sem bral, veliko pisal, vaja delo mojstra. Ingolič mi je nekoč rekel, zdaj obvlada obrt, navsezadnje je to obrt."

"Posluh za jezik ni zgolj obrt?"

"Zagrebški univerzitetni profesor Cesar mi je rekel, da mu je všeč moj jezik, fuge, je rekel, ta igra z vrbo, prav neverjetno, koliko besed si uporabil. Vzel jo je iz knjige 'Na krilih sanj', tam opisujem vrbo ob Savi, vrbičevje, vrbenči..."

"V svojih knjigah se vračate predvsem v svojo mladost, zradi pregnanstva ukradeno mladost, sanjate, kakšna ni bila. Od kod ste doma?"

"Iz Mihalovca pri Dobovi ob Sotli, blizu Save."

"Torej ste Štajerc?"

"Štajerc."

"Nikoli mi ni šlo v glavo, zakaj smo hišo tolkokrat preuredili. Oče jo je pogosto pregrajeval, ji spreminjal velikost in podobo, vselej pa je ohranila pravobitne temelje. Dolgo je moral prositi, da mu je brat od velike kmetije odškrnil košček zemlje, da si je na njej postavil skromen dom. Ozelenil se je z dekletom iz Velikega Obreža, kjer se je učil za čevljarja. Rodilo se mu je pet otrok, ostala sva samo še dva: sestra in jaz."

"Kako je bilo v tistih časih, na robu Slovenije, po ukradeni mladosti, moč postati novinar?"

"Pisal sem, vztrajno dopisoval, nekateri so mi kaj objavili, drugi ne. Prvi članek sem leta 1946 poslal Ljudski pravici, pisal sem o razmerah v Dobovi, bil sem nezadovoljen s prvimi aktivisti. Članka mi niso vrnili, pisali pa so mi, da ga ne bodo objavili. Pisal sem tudi črtice in novele, prvo mi je Miško Kranjec objavil v nedeljski številki Ljudske pravice, mislim, da leta 1952, pisal mi je, naj pošljem še ostale, da bi jih rad viden. Pa jih nisem, vse sem skuril, danes mi je žal, enkrat sem imel napisanih že tristo strani, socestralna, toda vseeno, zanimivo bi jih bilo imeti, ne zaradi objave."

"Kot spomin na aktivizem?"

"Seveda."

"Ko so me leta 1951 izvolili za okrajnega mladinskega sekretarja, so rekli: 'Dober mladinec je, le to napako ima, da se je prezgodaj ozelenil...' Ko sem začel hoditi po mladinskih sestankih, mi je predsednik na vladno rekel: 'Po sestanku ostani še na plesu! Da ne boš spet zbežal...' Čutil sem odgovornost, a vleklo me je domov, žal mi je bilo vsake ure, za katere bi se oškodoval pri družini. To so bili časi, ko sem moral v službo s prvim jutranjim vlakom, nazaj pa, kakor je neneslo. Včasih me ves teden ni bilo domov."

"Mladinski funkcionar ste bili najprej v Krškem, nato v Trbovljah, kjer ste bili hkrati tržni inšpektor, nato pa stalni dopisnik Slovenskega poročevalca?"

"Leta 1957 sem kot tržni inšpektor prišel v navskriž z okrajniki, zelal sem se osamosvojiti, pisal sem Slovenskemu poročevalcu, če me sprejmejo in na moje veliko presenečenje so me, najprej sem bil dopisnik iz Trbovlja, nato iz Novega mesta."

"Lotevali ste se delikatnih tem?"

"Tako imenovanih tabu tem, seveda na lokalni ravni. Napadel sem samovoljo v senovškem rudniku, kritiziral sem sevniškega župana, ki je skušal zbor proizvajalcov vzeti kar v zakup, razgalil sem boštansko podjetje za izvoz žab kot zlato jamo za osebne koristi, hkrati pa težak kamen na občinskih financah, v trboveljski cementarni pa družinsko samoupravljanje, ki je direktorji omogočalo samovoljo in samopašnost."

"Kmalu ste dobili prvo Tomšičeve nagrado, potem še drugo, tretjo in četrto, napravili ste velik skok, od dopisnika kar naravnost do odgovornega urednika Dela, kasneje ste bili urednik slovenske izdaje Ko-

mista. Hkrati pa ste bili vseskozi politik, od aktivista na vasi in mladinskega funkcionarja do predsednika republike konference SZDL Slovenije in nato člena predsedstva centralnega komiteja ZJK. Vaš vzpon je bil v bistvu dvojen, kakor fuga, s katero je Cesar označil vaš literarni jezik. Je po vašem mnenju politično in novinarsko delo združljivo?"

"Blizu si je, veliko je politikov, ki so bili novinarji, tudi drugod po svetu, tudi na zahodu, zlasti med socialdemokrati in laburisti."

"Radi jih zbadamo, da so postali politiki, ker so bili slabni novinarji?"

"Ni vselej tako. Pa poglejmo drugam, denimo, sedanji predsednik poljske vlade Rakovsky je bil znan novinar in urednik, na zahodu pa se tako ali tako to srečno povezuje, ko stranka izgubi na volitvah, njeni politiki spet postanejo novinarji."

"Domov, domov, domov! me priganja notranji glas, kadar sem v tujini. Ko pa sem doma, mi je žal, da je vse tako hitro minilo in da nisem bolje izkoristil bivanja na tujem. Zakaj se na cesti med Ulan Batrom in Darhanom v Mongoliji nisem ustavil, ko sem kak kilometer stran zagledal ovce in pastirja na konju, ki je veselo pokal z dolgim bicem? Zakaj se življenje kdaj ne ustavi, da bi tisto, kar je lepo, daje časa užival?"

"Nekaj drugega pa je literatura?"

"Pri njej pa povezav ne sme biti. Ko pišem knjige, nisem politik. Kot politik sem sestavni del programa, ki ga ne oblikujem sam, omejen sem z odgovornostjo do drugih, kot pisatelj pa sem odgovoren samo sam sebi."

"Pri naših politikih je zdaj v modi pisanje spominov, je to opravičevanje, ker niso oziroma niste naredili vsega?"

"Pisanje spominov je nasploh priljubljeno, ne le pri politikih, tudi pri novinarih, igralcih in drugih, preprosto gredo v promet. No, pri meni je še en razlog, moji spomini so v bistvu nadaljevanje 'Aktivista', z njim sem končal v Trbovljah, s trboveljskim štrajkom. Že takrat sem rekel, da bom pisal naprej, razlika pa je v tem, da sem zdaj napisal spomine, 'Aktivist' pa je roman."

"Ste se za drugačne prijem odločili, ker so časi drugačni in ni več potrebno romansirati spominov?"

"Morda sem takrat naredil napako, na silo sem hotel napisati roman, kritiki so mi to zamerili, spraševali so se, je to roman ali avtobiografija, je o aktivistu sploh moč napisati roman. Upošteval sem kritiko in zdaj napisal spomine. Da naj jih zdaj zaokrožim, so me nagovorili založniki."

"Vaša knjiga spominov z naslovom 'Vzpon in odstop' bo izšla januarja pri Cankarjevi založbi, napisali ste jo po odstopu, ki je razburkal politiko in javnost, nikakor nimam namente pogrevati govoric in obrekovanj, ki so ga spremljale, saj mislim, da je molk v tem primeru zlato, sicer pa, že naslov pove, da ne pišete le o zadnjem, usodni poti na Kosovu?"

"Naslov je predlagal Janez Stanič, urednik Cankarjeve založbe, sam sem imel drugačne naslove, mislim sem jo nasloviti 'V drugi ligi', kar pomeni, da v prvi nisem bil. Stanič

Foto: Gorazd Šink

"Prvi je na kraj dogodka prihitel tedanj sekretar Miha Marinko. Ko je stopil iz avta, mu je trboveljski partijski šef Viktor Kovač ponudil roko. Obvisela je v zraku. Marinko je bil preveč razburjen in razočaran. Takrat sem bil dopisnik Slovenskega poročevalca iz revirjev, takoj sem napisal članek o trboveljskem štrajku, prys v vojni in Jugoslaviji. Urednika Rudi Janhuba in Sergej Vošnjak sta mi sporočila, da je poročilo dobro in da ga bosta objavila. Uro kasneje me je Vošnjak spet klical, še vedno je bil za objavo članka, toda prosil me je, naj vprašam Marinka za mnenje, ker po Ljubljani govorja o prepoovedi vsake vesti o štrajku. Do Marinkovega odgovora sem lahko prišel samo posredno. Nič pisati," je rekel.

Zvezcer sem šel na zborovanje. Pricetek je bil grozljiv. Zaradi nezoranja je Marinko obljubil rudarjem za trideset odstotkov višje plače, direktor rudnika Ribič pa jim je že prej obljubil petdeset odstotkov. Začelo se je vpitje, zmerjanje in Marinko sploh ni prišel do besede.

Ko sem se vračal domov, so bile ulice prazne. Srečal sem le pijanca, ki se mi je zarežal v obraz in zapel tisto 'Che sara, sara...'"

mi je rekel, da je vsebinsko dober, ni pa privlačen. Imel sem tudi naslov 'Zgoraj je vedno sonce'."

"Kaj pa ta pomeni?"

"Da sem bil kot aktivist obremenjen z iluzijami, okrog sebe, na lokalni ravni sem videl dosti nepravilnosti, vedno pa sem upal, da je više, nad megle, sonce."

"Ste to sonce kdaj videli?"

"Ne, nisem ga videl."

"Slovenija je velika majhna dežela. Koliko različnosti je v naših pokrajinalih! Dolenjska ima mehko, nekam otožno lepoto. Skoraj bi rekel - nadih skromnosti. Gorenjska je kot zala dečva, ki radodarno razkazuje svojo lepoto. Primorska je kot pršut, ki je ujet sonce in burjo. Štajerska je znana po hribih, belem vinu, sadovnjakih in žuborečih potokih. Prekmurje slovi po dobrih ljudeh, ki jih je Miško Kranjec takoj živo opisal..."

"Knjigo bi lahko naslovili tudi 'Vzpon in odstop', vendor ste raje uporabili aktualnejšo besed stope?"

"Ker politiki še nisem zapel zadnji nokturno, s politiko se nameravam še ukvarjati."

"V bistvu ste povedeli, kakšen sestop ima v muslim partiji?"

"S sestopom se ne namerava odreči kakršnemukoli vplivu na oblast, noče pa imeti več zakulisne vloge, ki prinaša megleeno odgovornost. To torej ne pomeni, da ustvarja prazen prostor, nekakšno lovišče, v katerem bi se borili kot v džungli, pomeni pa, da partija noče biti več edini dejavnik vpliva na oblast."

"Ali ustanavljanje različnih zvez, kmečke, demokratične, socialdemokratske, najavljenje pa so nove, pomeni uvajanje večstrankarskega sistema ali pa jih partijski dopušča le, da bi poznala avtentične interese ljudi?"

"Naslov je predlagal Janez Stanič, urednik Cankarjeve založbe, sam sem imel drugačne naslove, mislim sem jo nasloviti 'V drugi ligi', kar pomeni, da v prvi nisem bil. Stanič

"Ne partija, rekel bi socialistična zveza, v njej pa partija. Socialistična zveza naj ima svoj, širok in originalni program, ne pa kopijo programa zveze komunistov, to je naš pluralizem, rekel bi večstrankarski sistem pri nas."

"Torej brez boja za oblast, ki ga zdaj omenjajo le mladinci?"

"Tudi njih je treba prav razumeti, nesmiseln je govoriti, da ne sme biti boja za oblast, če se bojniš za participacijo v njej, to vendar ni negativno. Torej boj, da vpliva na oblast, ne pa boj za monopol oblasti."

"Kaj mislite o demokratični javnosti, slišimo tudi zavračanja, da je to le peščica glasnih posameznikov?"

"Nekateri so seveda bolj, drugi manj glasni, demokratična javnost se najbolje izraža z anketami, raziskavami javnega mnenja, referendumi. Res pa lahko bolj glasni včasih ustvarijo videz demokratične javnosti."

"Vrniva se k vsebini knjige, pisište tudi o treh Šetincih, to je sinovih?"

"V času, ko sem bil predsednik republike konference SZDL, so mi očitali restrikcije mladinskega tiska. Zato sem rekel, če so bile kakšne rane iz tistega časa, jih je največ ostalo v družini. Moj sin je bil glavni urednik Mladine, ki je takrat postal poredna, če uporabim mil izraz. Najina vloga je bila torej dvojna."

Novoletni horoskop za Slovence

Ko skušal vjeti črtve sem v satirični precep,
odšel v Silvestrovo sem noč na krokarski potep,
že v boju z drugim litrom bil sem blizu zimage
v meglici vinski videl sem Slovence — nage!
Zdaj za zabavo, brez učiteljskih skomin
vam jih razstavljam za spomin in opomin
in jih posajam na zatožno klop po vrsti,
kot HOROSKOP jim kaže pot od krsta h krsti:

Slovenec rojen v znamenju KOZOROGA

Čeprav je spehan sivobradec,
kot mladec strumno še stopica,
Izda ga čudna rdečica,
ko mladim kozam se nasmija,
pomeketava jim za dva.
Če kakšna mu odmeketa,
možak sopiba in poti se,
v obraz dobi brezbarvne lise,
ko komaj skoči čez ograjo...
Ko stajo koze zapusti,
ponosno sebi govori,
da je še mlad in trdorog.
Za njim pa koza se smeji:
O, smešni, stari Kozorog,
ti sodiš le še v kozji rog!

Slovenec rojen v znamenju VODNARJA

Brez sleherne premene
ostanejo oči vodene,
ko mu besede,
vodeno blede
iz ust kapljajo.
Prstene ustne trepetajo,
ko čez vodenca lica,
kot bleda rdečica
smehljaji mu polzé.
Njegovo je srce
velika kaplja vode
in mraz te v prste zbole,
če roko stisne ti možak,
ki skoz življenje vodi mu korak
vodena strast,
vodena čast,
voden razum,
voden pogum,
ki strah mu je krmr.
Možakar, skratka, je Vodnar!

Slovenec rojen v znamenju RIBE

Ves je krompirjast, bledi možic,
večno previden, gre kot pedic,
glas mu šepeče, hripav in plah,
iskre v zenicah spral mu je strah,
strah, ki iz žil mu krije izpil
in limonade vanje nalil,
strah, ta nesmrtni, zlobni kipar,
ga je preklesal v piškavo stvar.
Zdaj na življenja vodi se ziba,
kakor v potoku crknjena Riba.

Slovenec rojen v znamenju OVNA

Za ovna reči bi se dalo,
da pameti premore malo
za tisto čelovo kostjo,
ki slepo trka, trka z njo,
ker močna je in čelna.
In ker ta trda kost je čelna
so čustva ovna pač na-čelna.
Načelno ume se razvneti,
načelno vsak problem obsveti,
načelno kaže pot do raja.
Če z njim ne strinjaš se do kraja,
trdiš, da straži raj ograja,
da ceste v raj so prezavite,
uči te z umom papagaja
in bere hude ti levite.
Če rečeš mu, da viših kdo,
drugače je razložil to,
ti hitro le smehljaj daruje
in da si kruhek zavaruje,
nobene več ne reče,
od tebe naglo steče,
ta klavrnki klovni,
ta skopljeni Ovn!

Slovenec rojen v znamenju BIKA

Telesno je znan velikan,
razum pa bolj slab mu je dan,
zato le s telesom modruje
in bistre ljudi zasmehuje. Ker Apis
njegov je praded,
se hoče k božanstvu prištet,
po božje pa nič ne izgleda,
iz glave duhovna mu beda
z očesom izbuljenim gleda.
Mogočni, tršati ga tičnik
izdaja, da star je nasilnik,
s pravico močnejšega vlada,
nasprotnike smrtno prebada,
oliča mu malo je mar,
zaganja se v sleherno stvar,
pot k cilju le z rogom razmika,
nanj ženske najraje natika,
kar sodi pač k moškosti Bika.
PS.
V primeri s španskim bikom
naš socialistični propada —
rdečih rut več ne napada!

Slovenec rojen v znamenju DVOJČKOV

Mož s prepognjeno postavo
ziba Janusovo glavo.
Spredaj angel, zadaj vrag,
spredaj v kuti, zadaj nag,
spredaj sveti zakramenti,
zadaj trojni alimenti,
spredaj Marksov Kapital,
zadaj lastni kapital,
spredaj knjižica rdeča,
zadaj pa za mašo sveča,
skratka, spred in zad laži,
to je Dvojček naših dni!

Slovenec rojen v znamenju RAKA

Študira članke, ves potan smehlja
se,
ko referate iz sentenc ustvarja,
prepisanih iz glave gospodarja,
ki vrže kdaj pa kdaj mu pol klobase.
Možakar, skratka, je predane rase.
Ko vvide nove direktive zarja,
tovarišem in sebi prigovarja,
da črtve prineso nam boljše čase,
ki v njih bo svinjska buča — sladka
dinja.

Nevernežu prekolne vso družino,
o njem kriči, da je meščanska svina.

Napake skriva kakor polži slino,
saj mu hinavčenje že v kri prehaja,
ko slika raj bodočega nam raja.
Ta aktivist ima lastnosti Raka,
saj še — ko gre naprej — nazaj kora!

Slovenec rojen v znamenju LEVA

Ker je podoben levu ta možak,
a lev čaščen predsednik je živali
in je kot tak seveda brez napak,
mu bomo glavno vlogo dali
le v kratki basni, kar ni napadalno,
a za satirika seveda je bolj varno.
Oblastni, častihlejni lev se je zjezel
in je nerodno ovco podučil:
Na rep si mi stopila, pazi,
čez mojo levjo pot ne lazi! —
To je pomota, prosim vas, gospod,
a niste videli, čez vašo pot
sem stekla, kjer ni repa — spredaj!
Nikar se mi ne sprenevedaj,
neumnica, jaz ne priznam pomot,
ne veš, da je moj močni rep povsod!?

Tako resnico ovce prerjovel
je tudi v naših dneh oblastni Lev!

Slovenka rojena v znamenju DEVICE

Uspešno gnečo aktivistov veča,
rdeča prepričljivo je od — šminke,
ne gre nikamor brez napredne kringe,
uči da se v olive že spreminja leča.
V debatah vsemogočih je goreča,
jo najnovejši duh (dišav) preveva,
in slednji dan razredni boj pogreva,
a zanj sposoja stričeva si pleča.
To, skratka, je levičarka salonska,
vsaj njena modrovana so bonbonska,
ki jih po vetru direktiv obrača.
Kdor bistro gleda, jo takoj zavrača:
Laž twoja je idejna strast, gos-pica,
ti kot levičarka si še Devica.

Slovenec rojen v znamenju TEHTNICE

Možak vse tehta na skrivaj,
zdaj ruski, zdaj kitajski čaj.

In tehta kot zlata opilke
beseda šefa in snažilke,
da gor ne dol se ne zameri.
Moč dolarjev in mark odmeri
in stehta rubelj, dinar, liro,
da niha prav z idejno vero
in tehta dež in težo vetra,
da niti za pol milimetra
zataval ne bi s ceste direktiv
in s tem kariere zlati vrč razbil.
Možakar, skratka, iz človeka se
razvija v protovzorec Tehtnice.

Slovenec rojen v znamenju ŠKORPIJONA

Podoben je neznatni smeti,
samo pod kamni zna živeti,
ima obraz pohojene ježice,
mu iz oči štrle vatirane bodice.
Nožice so mu šibke,
a gibke roke so kot klešče,
ki zna jih vešče skriti.
Preriti po potrebi
v pozobi in na soncu
se ume v pravo smer.
Od spredaj res ni zver,
s prijaznostjo se diči
simpatični kujon,
a z zadkom smrtno piči,
ker mož je Škorpijon!

Slovenec rojen v znamenju STRELCA

Prišel s svobodo je nekoč v Ljubljano,
a zdaj takole se jezi zagnano:
Ne bom v trisobnem stanovanju
gnil!
In če takoj ne bom petsobnega dobil,
življenje jurisbirokratom bom gnenil!
Jaz hočem brez skrbi uživati naš
svet!
Trdim, premislite tovariši, pardon,
da gre mi čast in izvenserijski penzion,
k penzionu pa še postpenzionksa
služba,
če res napredna je ta naša družba!
Čeprav rad jem, še nisem len in za-
valjen,
če se zjezem bo jurisbirokrat tepen,
zakaj sem se pa tolkel, orka grob zelen!
Ta mož ob vsem še moškosti je vre-
lec,
med ženskami iskan in hvaljen —
Strelec!

Slovenci!
Vsi videli smo se na HOROSKOP
razstavi,
pokore pa zato ne bomo odmolili,
veselo bomo raje vina se napili,
ki žalost, slabo vest in vse skrbi
obglávi.

Slovenci!
Nasmejmo sebi se in k vrugu lok
s puščico
in proč razum, ki bere nam levi-
te!
Zapojimo raje novoletno si zdra-
vico! V kozaree vina si nalihte
in vsi, ki se za kaj borite
izpijte eks za mir, za kruh, resni-
co in pravico!

Igor Torkar

Slovenska deželica, kakršne ne prepoznamo več

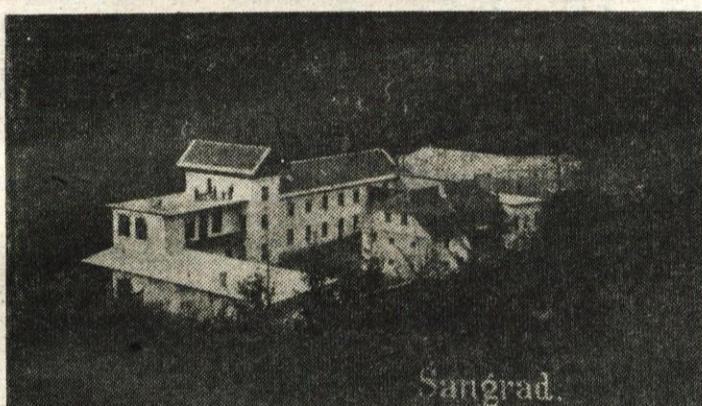
Čas se je ujel v razglednice

Vsaka hiša ima vsaj nekaj teh prijaznih, drobenih sporočil. Shranili smo vsaj tiste, ki so nam najdražje, ki nas spominjajo lepih dni, mladosti, morda celo mladost starega očeta ali stare matere, ki ju že davnno pokriva gomila. Tu je za vedno ostala lepo izpisana razglednica s pozdravi od nekog, ki je včasih pomenila tako veliko, posebej če se je začenjala z "velecenjena gospica" ali "velespoštovani gospod" ta in ta. Še danes v teh čudovitih zavojih velikih črk, vseh teh okraskih diši po zatajevanjih ljubeznih, po silnih hrepenenjih, tista drugačna, bolj stvarna, po poslovnih ljudeh, ona, bolj robata po veselih družbah. Vsaka govori svoj jezik, vsaka odslikava svoj trenutek. Pisava, vsebina, to je stvar zadnje strani, včasih, kadar zmanjka prostora, tudi uide na prednjo, toda pravo lice je razglednica sama. Ta govori svoj jezik, kulturni jezik svojega časa, svojega prostora. Stare razglednice nam kažejo čase, ki so bili zelo različni od današnjih. Stare razglednice so danes stare osemdeset, devetdeset, sto let. Vmes sta čez svet divjali dve vojni, ena hujša od druge, dežele so menjale vladarje, način življenja, tehnični napredok je silil skozi vse šive stare oblike, ki se je vse bolj prezala. A, kakor je z ene strani prihajal napredok, tako je po drugi tihi, počasi odhajala romantika. Ujela se je le v slikarjevo oko, v fotografovo lečo, in kakor sta jo videla ona dva, je za vedno ostala na razglednici, na tej naši dobrati starci priateljici.

Strast, da ponoriš

Vsako nedeljo dopoldan se v hotelu Ilirija v Ščiki zbere posebni gostje s posebnim imenom: kupiti, zamenjati starine. Razglednice, star denar, znamke, staro odlikovanja, značke, staro posodje, žlahtno steklenino.

Kogar zajame strast skorajda ne bo zamudil nobene nedelje. Kaj pa, če bo kdo ravno danes prinesel kaj prav posebnega? Morda prav tisto, cesar še nimam, pa tako zelo iščem in si želim... Zato so tu vsako nedeljo, vsi že starci znanci. Italijani, Avstriji, ponudniki iz južnih republik, pa seveda naši. Kokaljev Rado iz Kranja, ki ga bolj poznamo kot odličnega citraša in zbiratelja starih instrumentov in raznih drugih starin, prav tako veliko nedeljskih dopoldnov prebije v hotelu Ilirija. Predvsem zaradi razglednic. Dvajset let jih že zbira, mi je povedal oni dan.

To je bil Sangrad pri Cerkljah

zgornjem koncu mesta: gostilno pri Kroni, vodovodni stolp in cerkev na Rupi, sicer povsod sama praznina, same polje.

Kje so kostanji, ki so včasih stali na mestu, kjer je danes Globus? Kako zelen je moral biti včasih Kranj! Kaj so storili z nekdajnimi Narodnim domom, sedanjam kinom Storžič? To je bila

Zobarski sveder so poganjali na noge

Še veste, kje je bil Beksl? Tam, kjer se danes zavije levo proti Gorenjski in desno mimo banke po cesti JLA. Stara hiša je bila to, v njej je bila gostilna, tu so prepregali konje, na koncu hiše, prav v špici pa je bila še pred prvo svetovno vojno kapelica z razpelom in tam, kjer je danes Pokojninski dom s Petričevim butikom, so rasle visoke žive meje. To je bilo že danjno predmestje Kranja, vmes so bile še njive in vrtovi.

Tudi v notranjosti hiš je pogledal takratni fotograf. Ujel je stavce stare Roossove tiskarne.

Na steni je namesto vladarja viseela slika bradatega Guttenberga z napisom: Bog živi umetnost. Na steni za stavci pa plakati vabijo na lovski ples, na Miklavžev večer, na blagoslovitev delavskega doma in na delavsko veselico. In spet druga slika z zgodovinskim tečajem v Kranju: zobarski sveder se je takrat poganjalo še na noge, na kolesa, podobna kolesu singerice...

Turizem so že tedaj znali ponujati

Tudi okolice Kranja na Radovih razglednicah ne bi več prepoznali. Mar se še kdo spominja, da je bil kakšen Sangrad v neposredni bližini Cerkelj. Pa je bil tu gradič, ki je danes ves v razvalinah. Leta 1902 je iz Kranja romala v Trst razglednica Sangrada z vabilom, naj obišče-

Novi savski most v Kranju leta 1910.

"Strast je to, da znoriš in ni ti rešitve. Za lepo in zanimivo stalo razglednico boš naredil kolikor hočeš potov, plačal, da le hočejo prodati. Najhuje je, če nočejo. Takrat se strast še bolj razvname, prosiš, moleduješ, malo pojenjaš, pa spet na novo poskušaš... Cisto pa nikoli ne odjenjaš. Še vedno upaš..."

Danes ima Rado Kokalj doma zakladnico okrog 6000 razglednic, po pokrajinh in pomenu porazdeljene v 18 albumov: posebej kranjske, potem gorenjske, Ljubljano, Ljubljano - okolico, Dolenjsko, Štajersko, poseben album je namenil rodinom Moravčam in domžalskemu koncu, posebej ima spravljenje razglednice planin in planinskih koč, posebej Gasparjeve čestitke, posebej umetniške razglednice.

Najlepše, kar so kdaj ustvarili tiskarji

Najlepše so nekakšne dopisnice s panoramo Kranja zgoraj, planinskim šopkom v sredi, v levem kotu pa sta posebej naslikana Šmarjetna gora (Cofišče) in Jošt s svojim značilnim dvojnim zvonikom. So mar kdaj Šmarjetni gori rekli Cofišče? Kdo ve?

Okrug osemdeset let je stara razglednica in veliko nam sporoča. Bi še kdo vedel, če bi te dopisnice ne bilo, da je tistoto soboto, dne 24. svečana, Telovadno društvo "Gorenjski Sokol" v Kranju vabil na svojo četrto maščerado Pri Joštarskem mežnarju.

Kakšen tisk, kakšne žive barve. Litografija, najlepša, kar so jo kdaj ustvarili tiskarji. Danes tega ne naredi več, razmišlja Rado.

Stari Kranj, mesto na skalni,

kjer se hiše tišče skupaj, zgornji konec pa so sama polja. Zlato polje valovi od pšenice. Le tri gradbe je leta 1918 videti v

Majdičev log je bil pravi lepotec

uzbergerjeva elektrarna. In kakšna lepotca sta bila oba kranjska mostova, oba še iz časa Franca Jožefa, trdno grajeni most čez Savo iz leta 1910 in višči most čez Kokro. Kdo ve, kateri fotograf je ujel v objektiv prelepi park v Majdičevem logu, pa sankanje v Lenardičevem klancu; ženske so imele z rutami privezane klobuke na glavo. Kako cenjen je bil Prešeren: toliko vencev, kot je bilo na grobu ob prelomu stoletja, nismo videli nikoli po vojni.

Rado Kokalj v bogastvu zbranih razglednic

konzultacije... Danes je Sangrad razvalina, še 1946 leta pa so bile tu sobane v rdečem žametu.

Prav tako je podjetje ponujalo vilo v Kokri pri Kranju: bajni razgled na Kamniške planine, izhodišč za krasne izlete na Jezersko, primerno za rekonvalente, živčne bolne, potrebne počitka, za zdravljenje kroničnih katarjev dihal, slabokrvnosti.

In tu je tudi čudovita razglednica Jezerskega, mojstrska litografija iz leta 1897, z Grintovcem, Kazino, Kočno in Storžičem. Sladkorček! Take razglednice, pravi Rado, danes ne bi mogli več narediti. Kakšna čistota risbe, barv. Pa razglednice Tržič, Loma, Jelendola z motivi iz soban barona Borna. Lomljanske strehe so še vse v skodlah, le na cerkvji je pločevina. Mar še kdo ve, da se skupinici hiš v rebri tik pod ljubeljsko carinarnico in cerkvici pravi Št. Lenart? Danes imamo to vse za Ljubelj. Prelaz Ljubelj je bil višje, že takrat prava posebnost.

soka in povsem na samem stoji, nikjer nobenih drugih hiš... Pa

Najlepši razgled je ponujal Kunstelj v Radovljici

razglednica starega loškega kopalnišča na Sori. Ves pravljenci, leseni, s krhkimi ograjicami stoji sredi drevja. Razglednica je bila odsposana leta 1901. Kako ponos

šlo že okrog 3000 in verjetno nič manj od Brezij. Za vsako priložnost so jo tiskali. Ta, ki ima za motiv Brezij, Bled in gorenjske hribe v ozadju, je bila izdana v spomin vseslovenskega mladeničkega shoda na Brezjah in Bledu 4. in 5. julija 1904. Tudi pesemica je natisnjena na njej: "Vstanimo, bratje, konec je potčitka,

Mladenci, kvišku vti takoj. Pogum v srce, orožje v roko pravo, Slovenija nas kliče v boj!"

Veliko je razglednic z domovinsko noto. Po založnikih razglednic in po kraju, od koder so prihajale, je bilo razbrati, koliko so bili Slovenci. Glasovanja na občinskih, deželnih in državnih volitvah vsekih deset let so bila najbolj vidni znaki narodnostne opredelitev. Tako so se v šestdesetih letih prejšnjega stoletja opredelili Kranj slovensko, Škofja Loka nemško, Kamnik slovensko, Radovljica in Tržič nemško. Najbolj odperto je to kazalo: prav na razglednicah, nemško ali slovensko tiskanih, včasih pa kar v obej jezikih. Tuji razglednicami se je bil boj za Slovenijo in slovenski jezik, preko njih so narodnjaki posljali narodu svoja sporočila in pobude.

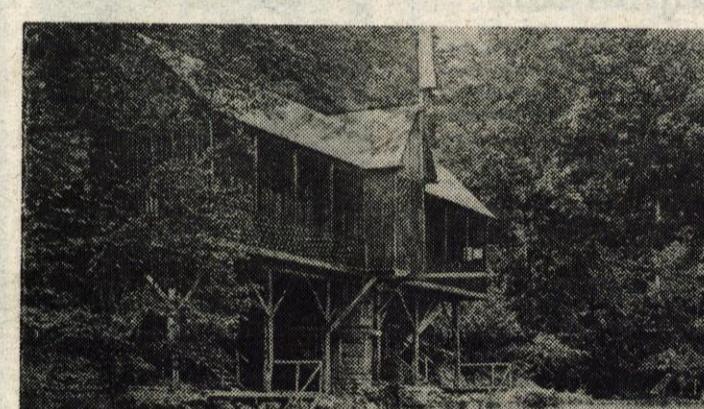
Veseli smo lahko, da so razglednice ob prelomu stoletja dobre takšen razmah. Saj si jo je dala natismi skoraj vsaka vas,

vsaka trgovina, vsaka gostilna. Človek bi ne verjal, koliko razglednic je imela takrat mala Gorenja vas v Poljanski dolini, pa na Selškem prav tako: Selca, Bukovčica, Dražgoše, Podporzen, Danje, da o Sorici ne govorimo. Ob njih bi se morala zamisliti današnja turistična društva. Kako včasih gostišča primereno razglednico, pa je ne najde. Koliko let ima že Jezersko enake razglednice. Včasih je imel tu vsak penzion svojo.

Človek se tudi zgrozi

Razglednice tudi najbolj zgovorno pokažejo, kako je čas poselil v kakšen kraj. Ogromno je novega, tu so nova naselja, tovarne. Vse to je ustvarila človeška roka. Vredno občudovanja. Po eni strani. Po drugi pa... Če bi položil po letnicih nastajanja razglednice vasi, mest drugo ob drugo, bi se zgrozil, kaj smo naredili z ravnico. Kaj bi danes dali za takto Zlato polje pri Kranju, kot je bilo nekoč, ko so se po njem vile le stezice in si na cesto prišeli šele pod vodovodnim stolpom in se je mesto začelo šele nizko pod gimnazijo... Tako pa so le spomin na lepe stare čase, ki jih nikoli več ne bo nazaj.

D. Dolenc

Tako je bilo leta 1901 kopalnišča na Sori

Tu so stali visoki mejni stebri, tu so razložili hlodovino, če je bilo pretežko za vprego, od tu so se Tržičani in Podljubeljčani sankali v dolino. Malokdo mora že pomni leseno uto pod velikimi kostanji gostilne Avsenik v Begunjah, ko so iz sodov stregli kar na dvorišču. Ena najbolj zanimivih razglednic pa je brez dvoma stara restavracija R. Kunstelj, ki ponuja najlepši razgled v Radovljici. Lesena je, vi-

sni bi bili lahko Škofječani, če bi tako kopalnišča imeli danes.

Narodnjaki so na razglednicah bili prej boj

Razglednice Brezij so bile poleg Bleda menda najbolj številne. Za Bled pravijo, da jih je iz-

Stara Fužina, »otepovci«: ples šem pred Hodnikovo hišo

Last Narodopisni inštitut, foto: Vlastja Simončič

Leto 1988 je bilo leto povečanega samozavedanja zemljanov o miru in svoji prihodnosti

Svet je hrepenel po napredku, mi pa smo se kregali o revščini

Karkoli nam bodo že dejali ob slovesu starega leta naši voditelji, v opravičilo ali pa v tolažbo, nas večina ne želi, da bi se leto 1988 po jugoslovanskem vzgledu ponovilo ali ponavljalo. Ob številnih dogodkih nam sicer ni bilo dolgčas, nekateri so očitno uživali, večini Jugoslovjanov pa do takšnih užitkov, ko država tone v vedno globljo krizo in se neuspešni poskusi zasuka podirajo drug za drugim, ko se od starega leta poslavljamo skregani kot le malokdaj v obstajanju Jugoslavije, v svetu pa si nabiramo vedno več črnih pik, ni. Otroško nebogljeno, slečeni in slabu hranjeni večinoma lahko samo opazujemo svet, ki je leta 1988 spoznaval, da nabrušeni noži in dvignjene cevi niso prihodnost sveta, ampak predvsem mir in na zaupanju in ne več toliko na strahu grajeno sodelovanje. Zato ni nič presenetljivega, če je ameriška revija Time izbrala za središčni problem tega leta Zemljo in človeško skrb za njen obstoj in razvoj!

Na naslovnicih prvih letnih številk časnikov smo prebrali ohrabrujoče zaprisege za leto 1988: konec je logike preživetja, naša deviza je napredek in razvoj, zagledan v svet, vrnilne na staro ne bo več. Pa smo se krepko ušteli, še najbolj pri inflaciji, ki smo ji preročevali največ 95 odstotno rast, dosegal pa je trikrat tolikšno. Vse stvari, ki so se letos pri nas dogajale, smo jemali preveč enostavno, veliko govorili in pisali brez sadov v praksi, ogromno sejali, vsako najmanjšo stvar pa smo spremeno znali obrniti v špetir, ne da bi sploh poskušali drug drugega poslušati, priznati različnosti in s temi različnostmi živel. Leta 1988 je tudi največje idealiste moralo prepričati, da je Jugoslavija kvečjemu lahko enotna v različnosti, da v Jugoslaviji ni mogoče kopito, ki bi veljalo za vse, da skupaj pogosto ne znamo živeti in da ima vsak v tej državi pravico reči, kaj misli, kaj mu ustreza in kaj ne, ne pa prisegati samo na eno in edino sveto resnico. Ko se miše učimo deset božjih zapovedi skupnega življenja, pa nam razvoj sveta uhaja in vedno manj je šans, da bi bilo za nas na vlaku napredka tudi kaj prostora.

Ustavne krize ni bilo

Bila pa je na obzorju in zanje bili obdolženi Slovenci. Večji del Jugoslavije je predlog dopolnil zvezne ustave, ki jih je predlagalo predstavstvo države, sprejel skoraj z aplavzom, ker nas po sodbi mnogih že spremenje ustava lahko reši vseh krijev in težav, Slovenija pa se je naj-

lje upirala in sitnarila. Večina naših pripombe je bila dobesedno ali vsaj smiseln sprejet, slovenska politika je menila, da referendum v Sloveniji ni treba in ga tudi ni bilo, in naša skupščina je dala soglasje k spremembeni ustavi. Očitki, da smo tokrat

Jasna Šekarič, dobitnica dveh olimpijskih kolajn. Sploh so bile zimske in letne igre za Jugoslovane uspešne.

zapravili del svoje suverenosti in da smo prepoceni prodali svojo kožo pri demokratizaciji družbe in političnega sistema ter pri človekovih pravicah in državljanovih svoboščinah, so še vedno živi, tudi v zahtevi, da moramo čim prej napisati novo, sodobno, kratko in ideoloških sponosvobojeno ustavo. Pri ustavi je na trenutku že popustila trdna vez med slovensko politiko in javnostjo, ki po ocenah javnega mnenja sicer še nikdar ni bila tako trdna kot letos.

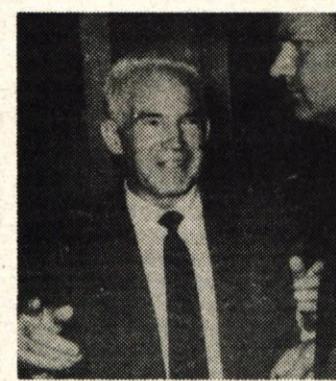
Pomisleki ob volitvah

Vsa v Sloveniji smo letos veliko volili. Najprej smo za člena slovenskega predsedstva izvolili Janeza Stanovnika in dr. Janka Pleterskega, brkatega Stanovnika, ekonomista svetovnega ugleda, pa nato za predsednika predsedstva Slovenije. Že na te volitve je bilo predvsem s strani mladih veliko pripombe in pomislekov na regularnost, ker druga kandidatka Mojca Drčar - Mirkova ni bila izvoljena. Kandidaturo za predsednika predsedstva je pred tem umaknil Andrej Marinc. Jeseni smo volili drugič. Kandidat za člena predsedstva Slovenije so se osipali drug za drugim in nazadnje je večino dobil priznani profesor, finančni strokovnjak in dekan Ekonomsko fakultete v Ljubljani dr. Ivan Ribnikar, gorenjske gore list. Tokrat so bili pomisleki in protesti mladih glede načina volitev in glasovanja splošno še hujši. Igor Bavčar, kandidat mladih, za člena predsedstva Slovenije, ki je na kandidacijski konferenca vodil, finale na republiški kandidacijski konferenci pa izgubil, je kljub temu postal nova osebnost na slovenskem političnem odrvu. Tudi sedanj sistem volitev ne zdrži več. Predvsem mladi terjajo splošne, neposredne in tajne volitve in tako bi moralni že voliti spomladni novega člena zveznega predsedstva, ker Stane Dolanc odhaja s

Vinko Hafner in Slobodan Milošević, osrednji osebnosti 17. seje CK ZKJ

stavke. Spomnimo se Maribora, Ljubljane, Beograda, pa zadnje dni leta tudi Kranja. Neučinkovita ekonomska politika je davila gospodarstvo, začel se je divji ples obresti, vedno več ljudi je začelo živeti v revščini, brez sanjs za prihodnost in preživetje. Socialni nemiri so majali temelje države, marsikje pa so bili delavski protesti spremeno izkorisceni tudi v politične namene. Na odgovornost se je klicalo vse povprek, terjalo glave tega in onega politika, pozivalo tudi k

Vinko Hafner in Slobodan Milošević, osrednji osebnosti 17. seje CK ZKJ

stavke. Spomnimo se Maribora, Ljubljane, Beograda, pa zadnje dni leta tudi Kranja. Neučinkovita ekonomska politika je davila gospodarstvo, začel se je divji ples obresti, vedno več ljudi je začelo živeti v revščini, brez sanjs za prihodnost in preživetje. Socialni nemiri so majali temelje države, marsikje pa so bili delavski protesti spremeno izkorisceni tudi v politične namene. Na odgovornost se je klicalo vse povprek, terjalo glave tega in onega politika, pozivalo tudi k

ško vohunstvo, nekatere države razmišljajo o vizumih za Jugoslovane. V tem oziru se z letom 1988 ne kaže pretirano hvaliti, saj smo bili letos še vedno sedma najbolj zadolžena država sveta. Reprogramiran dolg z vladami in bankami 16 držav je samo podaljševanje agonije, če v domači hiši ne bomo naredili reda!

Miga imamo in Neum

Kaj bi mi brez afer in aferic. Zato najraje poskrbijo v Bosni in Hercegovini. Lani smo imeli Agrokomer. Letos so se Fikret Abdić in pajdaši preselili na sodišče, vendar proces še teče. Umrl je eden od tvorcev te afer, revolucionar in funkcionar Hamdija Pozderac. Zadela ga je kap. V BiH pa se sedaj ubadajo v vilami v Neumu. Menda je kar okrog 70 odličnikov te republike v tem kraju zgradilo svoje domove in to po semešno nizkih cenah. Dolgo je bilo sploh vprašanje, ali se bo tem ljudjem sploh kaj zgodilo, ker naj bi bile vse umazanje zastaranje. Sedaj kaže, da bodo nekateri le odgovarjali. Prvi jo je skupil Todo Kurtović, ki so ga pred dnevi vrgli iz

nedavna smrtni sovražniki so si segli v roke in bojimo se, da utegne biti prihodnje leto razčaranja, če se bodo sogovorniki mirnega sporazumevanja razšli. Gorbacov, tudi letos osrednja politična osebnost, se je dvakrat sešel z Reaganom in njegovim naslednikom Bushem in sam predlagal zmanjševanje oborožitve. Začel je z umikom čet iz Afganistana. Mir prihaja v Angolo in na jug Afrike, ker tudi Kuba (verjetno pod sovjetskim vplivom) pristaja na umik svojih čet. Mirnejši sta Sredna in Južna Amerika, o spravi se pogovarjajo Vietnamci in Kampucijci, Indijci in Kitajci, Sovjeti in

Novi ameriški predsednik Bush

Japonci. Končala se je osemletna vojna med Iranom in Irakom. Zdržane države Amerike pa so se voljne sestati z Arafatom, čeprav mu še pred mesecem niso hoteli izdati vizuma za prihod v ZDA in je bilo tudi zaradi tega zasedanje generalne skupščine OZN preneseno v Ženevo. O trajnjem miru in sožitju govorji Evropa, ki želi biti leta 1992 združena. Zaprti vzhodni blok se odpira, na vlaže prihajajo tudi pod vplivom Gorbacova manj ortodoksnih in veliko bolj naprednih demokratičnih politiki. Puške še vedno pokajajo, vendar veliko manj, kot so leta nazaj.

Pa mi. Le počasi se zavedamo, da smo najprej evropska država in so zato naši voditelji letos prvič več obiskovali namenili Evropi, tudi zaradi finančne pomoči in poravnave naših dolgov. Bili smo uspešni organizatorji prvega srečanja zunanjih ministrov balkanskih držav, kar je nedvomno tudi zasluga našega novega zunanjega ministra Budimirja Lončarja. Počastili so nas, da ostajamo še naprej pomembni v neuvrščenem gibanju, saj

Ponižanje sredi Ljubljane

Skoraj vse leta so nas spremljale obtožbe, da je Slovenija zoper Jugoslovansko ljudsko armado, da so vojaki pri nas v nevarnosti, da smo nestrpni in da želimo imeti svojo vojsko. Napani na JLA naj bi bili glavna značilnost Sloveneve in slovenske politike in tudi zaradi tega so bile na beograjskem mitingu izrečene iz ust generala in prvočorba Mihajla Švabiča težke besede, da Slovenci lahko gremo kamorkoli, če nam tu ni všeč. Mi smo odgovorili, da smo sami prišli v Jugoslavijo, da bi bolje in svobodno živel, da pa bomo odšli, ko se nam bo zdelo življenje nevzdržno. Še dokaj sveža obtožba, da smo zoper JLA, je bila izrečena iz ust zveznega sekretarja za ljudsko obrambo, ki je dejal, da je tudi nasprotovanje sprejeml zveznega proračuna grob napad na JLA. Slovenija pa, kot je znan, terja manjši zvezni proračun in meni, da se mora tudi JLA prilagajati splošnemu gospodarskemu položaju.

Sojenje četverici pred vojaškim sodiščem v Ljubljani pod obtožbo izdaje vojaške skravnosti in pod trhlimi dokazi ter ob prekoračitvi pristojnosti vojaških oblasti, kot sedaj ugotavlja uradna skupščinska komisija, je bilo krepku zaušnico Sloveniju tudi zaradi neuporabe slovenščine pred sodiščem. Borštnar, Janša, Zavrl in Tasič so bili obsojeni na štiri leta, poldrugega leta in pet mesecov zapora. Prošnje za pomilostitev, tudi s predsedstva slovenske partije, so bile zavrnjene. Prestajanje kazni je bilo le odloženo. Ljubljansko sojenje je grad maledž na sliki leta 1988. Po drugi strani pa je proces povečal družbeno zavedanje o pomenu obrambe človekovih pravic in državljanovih svoboščin. Proces se je začel in težko ga bo ustaviti. Bavčarjev odbor deluje naprej, pri SZDL je formiran svet pod vodstvom dr. Ljuba Bavconca, skupščina je imenovala komisijo za nadzor dela državne varnosti. Karkoli že, ljubljanski proces je sprožil pozitivna, demokratična razmišljana v družbi.

Mitingi, stavke, odstopi, sestopi...

Štrajki so bili značilnost leta 1988. Skoraj ni minil dan brez

Last Gorenjski muzej Kranj, avtor D. Holynski

Leto katastrof

Razen suše, ki je pestila tudi nas, je letos strmoglavilo zaradi okvar ali diverzij veliko letal. Južnokorejsko letalo je padlo nad Burmo. Umrlo je 115 ljudi. Jatovo letalo je omahnilo na Cipru: 15 mrtvih. Med mitingom italijanskih akrobatov se zgodili v ZRN nesreči. Nad 50 ljudi umre, sicer pa je bilo v zadnjih osemih letih v ZRN že blizu 180 nesreč vojaških letal in helikopterjev. ZDA so sestrelile iransko letalo z 298 potniki, med katerimi je bilo šest Jugoslovjanov, decembra pa je nad Veliko Britanijo omahnilo ameriško letalo družbe PANAM. Umre 273 potnikov in 30 prebivalcev vasi, na katero je letalo padlo. V jablanško jezero pada avtobus in utone 30 ljudi. In zadnja tragedija. V Armeniji, kjer je zaradi nacionalnih napetosti položaj težak, je rušilni potres. Mrtvih je 55.000 ljudi. Letalo je omahnilo tudi v Indiji. Umrlo je 160 ljudi.

ožrožju in nasilni zrušitvi oblasti. Marsikje v Jugoslaviji je tegova postal strah. Po mitingih, stavkah in pozivih k odstopih je prednjačila Srbija in si začela lastiti pravico, da to počne, tudi pod geslom borbe za Kosovo in zoper nasilno izseljevanje Srbov in Črnogorcev s Kosova, tudi izven svojih meja. Kot domine je padlo vodstvo Vojvodine, zrahljano je državno in politično vodstvo Kosova, plaz pa se je ustavil ob Črnomorskem morju. Slovenci smo odklonili solidarnostni miting Srbov v Ljubljani, vendar pa dejali, da je Kosovo tudi naša skrb, da na Kosovem ne trpe samo Srbi in Črnogorci, ampak tudi Albanci in pripadniki drugih narodov in narodnosti v pokrajini, da nacionalizmi, tudi albanski, v pokrajini obstajajo, da pa je največji problem gospodarska zaostalost in revščina. Marsikje grdega je bilo zaradi stališč do Kosova rečenega na račun Slovencev in slovenskih politikov. Franc Šetinc je tudi zaradi Kosova odstopil, Smole pa je bil delen lažnih podtipkan, zaradi česar bo tožil časopis Politiko.

Ob vsem tem pa smo najmanj dvakrat zahtevali odstop zvezne vlade, pa je ta še vedno tu, tudi zaradi tega, ker bi lahko bila druga še slabša in ker pri nas nismo vlade, ampak izvršni svet, ki pa mora biti poslušni partijskih partij in državnemu vodstvu. Njen skalp so v začetku leta terjali Slovenci, potem so ga Srbi, sedaj pa smo očitno spet mi na potezi. Oblast in partija sta na stopala in sestopala. Vrstile so se konference po republikah in pokrajnah vključno z zgodovinsko 17. sejo in Hafnerjevim pristopom srbskim komunistom in Miloševiču. Stvari še teko več ali manj po starem, vendar je Jugoslavija v letu 1988 očitno stopila na prelomnico, ko se bo moral odločiti, ali po starem v nazadovanje, ali po novi, demokratičnejši poti, z novimi, s preteklostjo in grehi neobremenjenimi ljudmi v prihodnost. Totalno skregana lahko samo stope na mestu.

Dvakrat so jugoslovanski politični državni vrhovi trošili svojo dragoceno energijo in ocenjevanje, kaj je smel in kaj ni smel reči Janez Stanovnik v ZDA in za nemški časopis, čeprav je povedal resnico. Ko smo iskali dlanico v jajcu, pa se je svet zarotil zoper. Avstralci so zaprli naš konzulat, v ZDA so razbobil aferto z dolari in umazanimi posli konzula Bijediča in Ljubljanske banke v New Yorku, ob tem pa namigujejo še na voja-

partije, na tapeti pa je še nekaj imen. Premoženja pa jim menda nihče ne bo vzel. Afero v Chichagu in New Yorku smo že omenili.

Ob tem pa smo ponosni, da smo odkrili spomenik zmagovalcem sremske fronte pri Sidu in da smo po Indiji in Siriji tretja država razen Sovjetske zvezze, ki ima v svoji oborožitvi Mig 29. Vrline tega letala so nesporna. Lahko leti 2400 kilometrov na uro in to 18 kilometrov visoko, izjemna pa je tudi njegova obrožitev.

Z Evropskimi sofinancerji smo se dogovorili, da bo avtomobi-

Ste morda pozabili

- da je letos po 20 letih prvič javno spregovoril vodja prvega posladi Aleksander Dubček
- da je letos jugoslovanski zgodovinar Dušan Plenča obtožil Waldheima, predsednika republike Avstrije, da je našel dokument o njegovih zločinah na Kozari, kar smo kasneje demantirali
- da smo z dna Jadrana uspeli dvigniti ladjo Brigitte Montanari, ki se je potopila, natovorjena s strupenimi snovmi in je nevaren tovor pod vodo že majal naše turistične plane ob Jadranu
- da je vojak albanske narodnosti Aziz Kelmendi v paračinski vojašnici pobil štiri tovariše in si sodil sam
- da je v 74. letu starosti umrl slovenski humorist Frane Milčinski - Ježek
- da vse kaže, da bo Božič že prihodnje leto v Sloveniji uradno dela prost
- da se je od dolgoletnega političnega dela poslovil Franc Popot, nazadnje predsednik predsedstva Slovenije
- da je v 95. letu starosti umrl zbiratelj ljudskih plesov Tončka Marolt
- da se je v Županjih njivah pri Stahovici začela čudežno premikati Marija in je zaradi tega ta kraj nova božja pot
- da je umrl v 89. letu na smrt obsojeni vojni zločinec Andrija Artuković, ki po sklepu sodišča in kaznih vojnih zločincem ne bo imel posmrtnega obeležja
- da sta bila Bernarda Oman in Ivo Ban izbrana za slovenska igralca leta
- da so v bližini Ljubljane odkrili ilegalno igralnico, zaprli 17 ljudi in zasegli trenutni izkupiček 10 milijonov dinarjev v devizah

bilska cesta skozi Jugoslavijo gotova do leta 1992, obvezali smo se za gradnjo osimskih cest, kjer smo angažirali tudi tujih denar, in da bo, č

Šest božastnih zapovedi in ena božja

Ante pante populore, Branka vrate cviljore...

(Retrospektiva domaćih neumnosti in grdobij)

Vsi, ki so v letu, ki se poslavljajo, umrli, niso imeli v zadnjih petdesetih letih niti enkrat samkrat priložnosti, da bi na volitvah IZBIRALI, ne samo volili. Si predstavljate? Vstopamo v leto 1989, ko bo minilo natančnih 200 let od francoske revolucije in njenih »liberte, égalité et fraternité«, pa se še vedno pustimo vleči za nos: volitve 1949 so bile pod hudim terorjem, neiskrene in neveljavne, ker niso bile periodične, sedanje pa so čisto navadna farsa, saj nimamo prav nobene izbire, še manj programov.

In zato in le zato smo pristali tam, kjer ni muh: na tleh.

Včasih so svoje muke, reve in upe izkazovali v procesijah. Tudi na svečinico, ki je obetaval več sonca, več luči in toplote. Otrci so si le težko zapomnili latinske besede Simeonovega slavospeva in so »ante faciem omnium populorum« prikrojili v »ante pante populore«. Ko so se na Koroškem, s svečami v rokah, dali na vse grlo ante pante populore, so nenadoma zaškrpala vrata bližnje Kocljeve hiše. Neki hudomušnež je brž dodal rimo: Kocla vrate cviljore in do dandanašnjih dni se je ohranilo: »ante pante populore, Kocla vrate cviljore.«

Kocelj je vrata brž namazal, naša pa škripljajo, da je joj. Procesija 20 milijonov ubožnih duš škripa z zombi in prosi za več sonca in luči, naš Branko pa loputa s svojimi škripajočimi vratimi in si izmišlja nove in nove zakonske lepotite. Pa je čisto odveč njega in njegovih kabinetnih estetov umski napor, saj od pamtevka velja, da se je treba držati le desetih božjih zapovedi in boš dolgo živel in ti bo dobro na zemlji. A še te prastare resnice smo v deželi na drugi strani železne zavese zmodernizirali v šest in več božastnih.

Prva zapoved: ne veruj v nobenega Boga!

Geslo prosvetjenstva je bilo: Razmišljaj o čemerkoli hočeš - samo ubogaj! Pri nas imamo namesto uboganja čisti kaos. V kaj pa naj sploh še verujemo, kdo je naš ata in kdo mama? Je mama partija in ata ZIS? Mar je to sploh še kakšna mama, če tako cagava sestopa z oblasti, mar je to sploh kakšen ata, če namesto dela in kruha operira z nekim nominalnim sidri? In enkrat mama kuha mulo, če se oglaši kakšna neškodljiva alternativa in drugič te ata ožame, če se mu zdi, da ima sam premalo. Najbolje je verjeti le v enega boga. Ta lesenega...

Druga zapoved: laži!

V letu, ki se izteka, sta silovito butnila na dan separatizem in iridentizem. Genocid baje zganja absolutno najrevnejši evropski narod, ki po svetu množično romi s trebuhom za kruhom, saj je v domaći pokrajini precentualno mnogo manj zaposlen kot tisti, nad katerimi vrši genocid. Mi ujčkamo politično emigracijo, ekonomska, lačna in bosa pa si upa nadlegovati oblasti ZRN in prositi za politični azil. Za znoret!

Tretja zapoved: kradbi!

Dan za dnem so nam frfotale po ušesih korupcijske afere, utaje, poneverbe, pohepleno uživanje oblastne jugo - elite, rdeče aristokracije, pravih egipčanskih faraonov, njihovo kriminalno prilaščanje družbenega imetja. Še na kraj pameti jim ne pride, da bi se skrili v zadnjo mišjo luknjo. Mafija v Neumu in kje drugje, si vzajemno diha za ovratnik, vzdržuje svojo prodano dušo z idejno-političnim obračunavanjem in se gre še naprej voluntaristično miganje zaradi migranja. In pravi - bog nebeski! - da bo sprostila privatno lastnino in iniciativu! Da bo pljunila v lastno skledo? Kaj pa bodo rekli Japonci, ko ne bo v najbolj ekskluzivnih tokijskih apartmajih več nobenega Jugoslovana, ki bi tam letoval na družbene stroške?

Četrta zapoved: ubijaj!

Če streljaš, streljaj v zrak! Brez skrbi: krogla bo nekaj časa v »luft« letela, se nato modro premislila in se zapičila v vrat žive tarče. Preizkušeno in pohvaljeno!

Peta zapoved: nečistuj!

Med najbolj ljubkimi parolami mitingaštva so bile tiste Dajte nam orožje, Ubiti Vlasija, Hočemo Ruse, Dajte nam Smolea... Peti jugo-božastni zapovedi in populistični modrosti pa daleč najbolj pritiče tista: Vlasi in Smole se imata rada...

Šesta zapoved: pričaj po krivem!

Če vandraš po svetu na lastne stroške, se drži kot egipčanska mumija in ne zini ne bev ne mev. Če se morda izkaže za modrega politika in diplomata, te bodo domaći Švabiči odrlvi in ti po-kazali vrata. Ostane ti le, da pred nemilostnim domaćim sodnim zborom približno šeststočkrat prispeši, da si le branil, kar se je braniti dalo. In nagnali te bodo kot lažnivo pričo, v Graz in Philadelphia.

Sedma božja zapoved: sestopi!

»Ante pante populore, Branka vrate cviljore.« Poka na vseh sistemskih šivih, vse se ruka in tresje, narod divje štrajka in protestira. Saj bi šli v Graz, a nas Evropa noče in ne mara. Ne zato, ker smo eni revčki z dvema paroma čevljev in s penzijami, ob katerih ni mogoče preživeti niti teden dni; zato nas nočejo, ker iz principa ne jemljo takih, ki nimajo svobodnih volitev in večstransarskega sistema. Španije in Portugalske prav zaradi takih malenkosti dolgo niso hoteli. Vse papirnat leporeče, vsi kongresi, vsi dramatični sestopi in odstopi so zaman, če se do korenin ne spremeni sistem, ki omogoča vse te neumnosti, bedo in grdobije. Vse drugo je eno samo žaganje vode, zato (ob blagoslovu naših božičnih oblasti) ob vstopu v nesrečno 1989 klicem za vas in zase: »Kyrie, eleison, Christe, eleison...«

D. Sedej

NOVOLETNA GLASBENA LESTVICA RADIA ŽIRI

Novoletno glasbeno lestvico Radia Žiri lahko slišite v nedeljo, 1. januarja, na valovih Radia Žiri. Slišali boste pesmi, ki so bile v letu 1988 največje uvrščene na lestvici Radia Žiri.

Domaća lestvica

1. Agropop - Živele Slovenke
2. Obvezna smer - Maj
3. Marijan Smole - Ančka
4. Gu - gu - Čau, čau
5. Big Ben - Adijo Špelja
6. Don Juan - O, vem, da njena mati joče
7. Bazar - Na glavo si klobuk bom dal
8. Nace Junkar - Daleč od doma
9. Majda Arh - Ne glejte, fantje, za menoj

Tuja Lestvica

1. Starship - Nothings gonna stop us now
2. U2 - I still haven't found
3. Madonna - La Isla Bonita
4. Judy Baucher - Can't stay with you tonight
5. Francesco Napoli - Bala, bala
6. Pet shop boys - Always on my mind
7. Whitney Houston - Where the broken hearts go
8. Nana Moushou - La moure on heritage
9. Cliff Richard - Some people
10. Los Lobos - La Bamba

Največ nagrad za naše izžrebane nam je v letu 1988 poklonila frizerka Meta. Zato frizerski salon Meta iz Škofje Loke podarja tudi novoletno nagrado. Izžrebali bomo eno izmed dopisnic s pravilnim odgovorom na spodnje vprašanje. Pošljite jih na uredništvo Radia Žiri, Trg osvoboditev 1, 6426 Žiri. V kakšnih barvah je v frizerskem salonu Meta možno dobiti kano? Odgovor napišite na dopisnico z vašim naslovom.

Lestvico ureja in vam želi srečno novo leto Nataša Bešter

Brez privatne ponudbe še štrajka ni več

Ko so nezadovoljni delavci Iskre Kibernetike prišli pred kranjsko občino, je bilo nujno poskrbeti za ozvočenje. Občinska uprava je aparatuvljeno da na posodo, a kaj, ko je vse skupaj zatajilo. Z ozvočenjem ni bilo nič...

Poklicali so zasebnika, ki je nemudoma stvar »okomandiral«, tako da se je vse dobro slišalo.

Ali ni tudi v tem konkretnem primeru spet evidentno, kaj pomeni zanesljiva privatniška ponudba, brez katere očitno še nobenega poštenega štrajka ne bo več...

Klavdija, srečno!

Prvič se je zgodilo, da naša Klavdija ni sodelovala pri žrebanju naše nagradne križanke. Žrebati smo morali kar sami, kajti naša simpatična Klavdija ima te dni hudo resne, živiljenjsko pomembne opravke. Prav na Silvestrovo bo Klavdija namreč dahnila »da« in s Francijem Strojem stopila na novo živiljenjsko pot.

Klavdija in Franci, srečno!

PRIJAZEN NASMEH

gorenjski SLOVENIJA, PRIJAZNA DEŽELA NA SONČNI STRANI ALP? NE VEDNO

MARIJA VAVPOTIČ

Aleš L. iz Kranja nam takole piše: »Res je, da so trgovci na splošno bolj pozorni in prijazni do kupcev, a rad bi pojavili prodajalca v Elanovi trgovini v Begunjah. Ko sem kupoval smučarske čevlje, mi je znalo strokovno svetovati in bil pripravljen, da mi pokaze vse modele. »Žal nam Aleš ni napisal imena prijaznega prodajalca, zato smo se pogovarjali s poslovodkinjo Elanove trgovine v Begunjah, Marijo Vavpotič.

»V trgovini nas je 20 zaposlenih, večinoma imamo vsi dolgoročni delovni staž. Vsi dobro vemo, kaj kupci zahtevajo in nam ni težko, da strokovno svetujemo. V naši trgovini se lahko kupci športno oblečajo od nog do glave. Prav zaradi pomanjkanja snega, že drugo leto, pa prodaja ni taká, kot bi si želili. Kupna

moč pada in starši ponavadi kupujejo smuči in drugo opremo otrokom tedaj, ko pada sneg.

Veseli nas, da so kupci z nami zadovoljni, saj se resnično trudimo, da bi bili prijazni in ustrezljivi. Vsi svoje delo dobro poznamo, med delavci ni nesoglasij in tudi zato smo v odnosu do kupcev lahko korektni in ljubezni.

D. Sedej

Marjan Stare, igralec, urednik, pisec besedil...

Slovenija, od kod lepote tvoje

Ljubljana, 29. decembra - Marjan Stare je napisal vrsto odličnih pesmi za našo narodnozabavno glasbo. Sodelovanje z Avseniki in drugimi ansamblji. Zanesljivo bodo nekatere njegove pesmi ponarodele. Glasbena in literarna izobrazba ter nadarjenost in občutek za lepo slovensko besedo.

Marjan Stare, ki ga številni narodnozabavni ansamblji poznajo kot pisca odličnih besedil pesmi, je doma s Koroške Beli pri Jesenicah. »Tako kot Franci Košir,« pravi Marjan, ki zdaj živi v Ljubljani. »S Francijem sva se vedno dobro razumela. Moja igralska in režijska pot se je začela v amaterskem gledališču na Jesenicah, kjer smo veliko igrali, sam pa sem režiral. Nato sem bil v kranjskem gledališču celo kot v. d. umetniški vodja. Prišlo pa je leto 1957, ko so začeli vsa slovenska gledališča kampanjsko ukinjati. Tudi kranjskega, zato sem odšel v Ljubljano in se zaposlil na ljubljanskem radiu.

V tistih letih sem bil na radiju napovedoval, soureal sem jeseniškega Železarja, tri leta kot slavist učil na jeseniški gimnaziji in se po odsluženih vojaščini spet vrnil na radio in na RTV, kjer sem vztiral do danes.

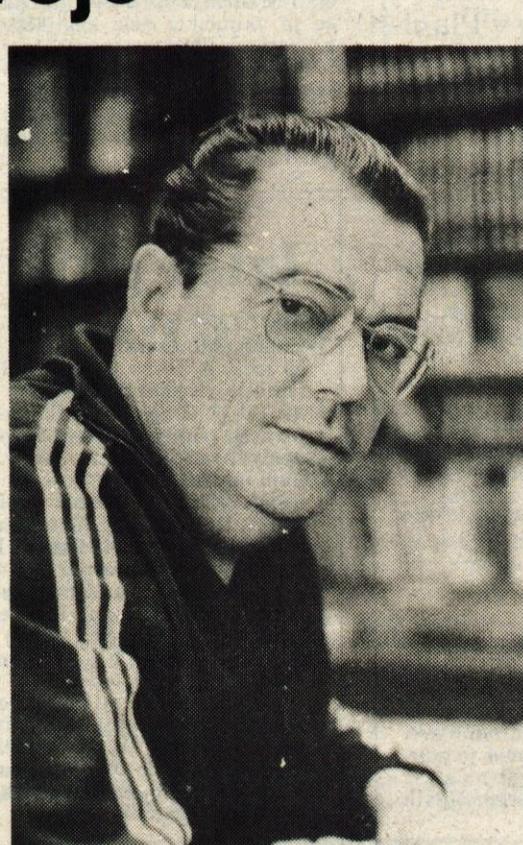
V prvih letih slovenske televizije sem zares tvorno sodeloval pri programu, se ukvarjal z režijo, urednikovanjem, vodil sem razne oddaje. Tedaj smo tudi precej hodili po raznih slovenskih krajinah, vodili pa sem tudi razne kviz odaje Poznaš svoj domači kraj in druge.

Vedno so me zanimali ljudski običaji, ljudski plesi, folklor, porajati so se začeli novi in novi narodnozabavni ansamblji. Igrati so že znali, vendar za melodije ni bilo pravih tekstov, pa sem se lotil pisanja. Začel sem že s popevkami za, denimo, Majdo Sepe ali Lada Leskovar-

ja, za Ivanko Krašovec. Včasih smo kar čez noč prevedli zmagovalko San Rema, moja je, recimo, slovenska Prodajalka vijolic.

Pri pisanju tekstov mi je prišla še kako prav moja slavistična izobrazba in dvanajstletna šola klavirja, ne nazadnje sem veliko sodeloval tudi pri Velikem zabavnem ansamblu, ki ga je na Jesenicah vodil Franci Košir. Ni manjkalo tudi raznih nagrad na festivalih, izkušnje je dalo napovedovalstvo, igralstvo... Počasi sem prišel v stik tudi z Avseniki, za katere sem do danes napisal približno osemdeset tekstov. Še se dobro spominjam: prva pesem zanje je bila Stol je najvišji vrh v Karavankah. Seveda pa sem pisal tudi za druge, za Dobre znanice, veliko pesmi za Stanko Kovačič, za ansambel Slak, v zadnjem času pa zelo rad sodelujem tudi z Alpskim kvintetom in Slovenskimi muzikanti.

Kako pišem? Večinoma glasbeniki in člani ansamblov, ki so na splošno vedno boljši in vedno bolj glasbeno izobraženi, napišejo melodijo, ki jo preigravajo na klavirju in porodi se pesem. Želim, da so verzi spontani, s prispolabami, govore o poštenosti, iškrenosti in seveda o ljubezni, o vsem dobrem. Celo tematike NOB sem že lotil pa ekoloških tem. Osnovno zamisel mora vsekakor dati že sam komponist. Mislim, da je ta moj konjiček v meni zatrl vse resnejše literarne ambicije in ni mi žal. Zato ne, ker vidim, kako ljudje radi vse povsod poj-

jo nekatere pesmi, ki so se v »narodu prijele«. Marsikdo se norčuje iz narodnozabavne glasbe in jo podcenjuje, a ta zvrst je globoko zakorenjena v narodu in mu veliko pomeni. Žal pa nam manjka strokovnjakov, ki bi bili pripravljeni tudi strokovno oceniti glasbo in jo tako kvalitetno spodbujati.«

Marjan Stare je avtor besedil Avsenikovih uspešnic kot Luka s Pokljuke, Tam smo doma, kjer so planine, Ostanimo prijatelji, Slovenija, od kod lepote tvoje, Kuža Floki, Ko lovec je na štoru spal, Planica, Kdo ve, Nobena ni lepša kot moja, Zdaj si v najlepših letih, za zadnji obisk Tita v Bohinju je napisal Melodije za tebe. Še sam ne ve, koliko pesmi je že napisal, tudi lepih in liričnih za Stanko Kovačič, za Burnička, za Planšarje, Beneške fante. Njegova je tudi Avsenikova ob jubileju Je 35 let že pa številne druge, ki jih ljudje ob raznih priložnostih že pojego. Za svoje neumorno delo je Marjan Stare dobil tudi Gallusovo značko.

Veliko je zares občutenih slovenskih pesmi, ki jih radi slišimo, pojemo in ki bodo ostale v nas in z nami, ne da bi sploh vedeli, da jih je napisal Marjan Stare. Nekatere bodo zanesljivo ostale in ponarodele, kajti napisal jih je autor, ki nima le glasbene izobrazbe, temveč tudi literarno, s talentom in občutkom za slovensko pesem in besedil.

Marjan Stare, želimo vam vse lepo in najlepše ter eliko ustvarjalnega navdiha, ki bogati zakladnico naše narodnozabavne glasbe!

D. Sedej

V Škofji Loki

Mali nogomet za lovniko Poden

Škofja Loka, 23. decembra - Športna dvorana Poden organizira že šesti zapored pokalno tekmovanje v malem nogometu. Turnir se bo začel predvidoma 15. januarja. Organizator pričakuje tudi letos množično udeležbo. Lani je sodelovalo okrog 80 moštev iz vse Slovenije. Kdor bi želel igrati na škofjeloškem turnirju, se mora prijaviti do srede, 4. januarja prihodnje leto, na naslov: Športna dvorana Poden, Podlubnik 1 c, 64220 Škofja Loka. Prijave sprejemajo tudi vsak dan od 16. ure naprej v bifeju v športni dvorani. Prijavnina za ekipo znaša 80.000 dinarjev, plačati pa jo je mogoče osebno ali na ziro račun 51510-603-30715 s pripisom Za pokal Poden. Žrebanje bo v četrtek, 5. januarja, ob 18. uri v športni dvorani. Najboljša moštva bodo prejela pokale in denarne nagrade. Zmagovalec bo dobil 600.000 dinarjev, drugouvrščeni 400.000 dinarjev, tretjevrščeni 200.000 dinarjev itd. Tekmovanje bo po izložilnem sistemu. Najboljša moštva z lanskega prvenstva bodo nosilci skupin. Pojasnila o tekmovanju je mogoče dobiti tudi po telefonu 622-460.

M. Kalamar

Pohod na Dobrčo

Tržič, 28. decembra - Športno društvo Brezje pri Tržiču prireja v ponedeljek, 2. januarja, tradicionalni zimski pohod na Dobrčo. Zbirališče ljubiteljev planin, ki si po novem letu želijo skupinskega pohoda v naravo, bo ob 10. uri pred Domom družbenih organizacij na Brezjah. - J. Kikel

Prihodnjo soboto in nedeljo

Dražgoške prireditve

Škofja Loka, 29. decembra - V soboto, 7. in v nedeljo, 8. januarja, bodo na sporedi 32. spominske prireditve Po potek partizanske Jelevice, posvečene 47. obletnici voja Cankarjevega bataljona z Nemci v Dražgošah. Osrednja slovesnost bo v nedeljo, 8. januarja, ob 12. uri pred spomenikom v Dražgošah. Slavnostni govornik bo predsednik zvezne konference Zveze socialistične mladine Branko Greganovič. Na slovesnosti bodo podelili kolajne in priznanja najboljšim v športnem delu dražgoških prireditiv. Organizatorji priporočajo, naj obiskovalci pridejo v Dražgoše peš in z osebnimi avtomobili le, če je nujno. Spored športnih prireditiv bo enak kot pretekla leta. Biatlon za Jugoslovanski smučarski pokal Maršal Ti-to bo na sporedi na Pohorju, 18. odprt patruljno tekmovanje enot teritorialne obrambe Slovenije in enot iz drugih republik in pokrajini pa se bo začelo v soboto ob 8. uri na Pokljuki. V nedeljo bo v Kropi start ekip ZRVS in ZSMS (ob 8. uri), nedeljski veleslavom za pionirje na Slemenu bo samo v primeru snega, enako pa velja tudi za sankaško tekmovanje v Dolenjih vasih. Tako kot pretekla leta bo iz raznih strani organiziranih deset množičnih pohodov do Dražgoš, med katerimi bo najzahtevnejši pohod Po poti Cankarjevega bataljona od Valterskega vrha pod Pasjo ravnijo do Dražgoš.

J. Košnjek

Smučarski tek

Andreja Grašič najhitrejša

Vogel, 28. decembra — Slovenski smučarski tekači so se zbrali na Voglu, kjer so tekmivali na tridesetem memorialu Tomaža Godca. Nova proga je bila dobradoša, saj je na njej nastopilo 170 tekmovalcev in tekmovačev.

Med člani je na 15 kilometrov dolgi proggi zmagal Kršinar (Unior Olimpija) s 44:38 pred Klincem (Hoče) 44:47 in Kavalarijem (JLA) 45:40. V ženski konkurenčni je bila na 5 kilometrov dolgi proggi najhitrejša Andreja Grašič (Kokrica), ki je za proggi potrebovala 18:34. Druga je bila Lačnova iz Črne s 19:04 in tretjo Kaučičeva s Kokrice 20:19.

-dh

Prva zvezna hokejska liga

Jeseničani visoko premagali Partizan

Jesenice, 28. decembra — Dvorana Podmežakla, Jesenice : Partizan 7 : 1 (2:1, 2:0, 3:0), gledalcev 2000, sodnika Grepl (Sisak) glavni, Razinger in Bundalo (oba Jesenice) pomočnika.

Strelci za Jesenice: Razinger 2, Raspeta, Drčar, Smolej, Horvat, Klemenc po 1.

Jeseničani so kljub predhodnim porazom dobro igrali in brez težav visoko zmagali.

V preostalih srečanjih je Kompas Olimpija v Ljubljani brez težav zmaga Vojvodino iz Novega Sada, Crvena zvezda pa je doma izgubila z Medveščakom Gortanom. **Izida** — Kompas Olimpija : Vojvodina 15 : 6 (4:2, 4:1, 7:3), Crvena zvezda : Medveščak Gortan 1 : 8 (0:2, 1:2, 0:4).

Pari prihodnjega kola: Jesenice : Crvena zvezda odigrano že včeraj, drevi pa Partizan : Vojvodina, Medveščak Gortan : Kompas Olimpija.

-dh

Evropski pokal v smučarskih skokih v Planici

Nastopilo bo nad osemdeset skakalcev

Ljubljana, 28. decembra — Smučarski skakalni klub Elektrotehni Ilijira iz Ljubljane bo 8. januarja 1989 v srednji 90-metrski skakalnici v Planici organizator evropskega pokala v smučarskih skokih. Glavni pokrovitelj tekmovanja je Smelt iz Ljubljane. Odpadla je tridnevna turneja Treh dežel. Prav zato so se v Elektrotehni Ilijira iz Ljubljane odločili, da prevzamejo skupaj z Rudpolingom drugo tekmovo na novem letu za evropski pokal. V Rudpolingu bo tekma v soboto, v Planici pa v nedeljo.

Prireditelji pričakujejo, da se bo tekme v Planici udeležilo več kot osemdeset skakalcev iz Amerike, Kanade, Japonske in Evrope. Letošnja Intersport turneja se bo namreč končala 8. januarja v Bischofshofnu.

V Planici se 8. januarja torej obeta res kvalitetna tekma. Uradni trening bo v nedeljo ob 10. uri, tekma pa bo ob 12. uri.

-dh

Barbara Mulej tretja na Floridi

Kranj, 28. decembra — Teniška igralka Barbara Mulej iz Kranja je tekmovala na Floridi, na največjem teniškem turnirju na svetu za mlade rodone, Orange Bowl, ki velja za neuradno svetovno prvenstvo. Mulejeva je osvojila tretje mesto, s čimer je potrdila, da je druga najboljša v Evropi in prva v Jugoslaviji.

Barbara Mulej je do polfinala prišla s serijo prepravljenih zmag.

-dh

Tudi letos smo izbrali najboljšega gorenjskega športnika, športnico in moštvo za leto 1988

Boris Urbanc, Polona Frelih in blejski dvojec brez krmarja

Kranj, 26. decembra — Dvanajst športnikov, enajst športnic in deset moštev je bilo v igri za lovnik na Gorenjskem v letu 1988. Do 20. decembra, ko je bilo glasovanje končano, se je našemu pozivu za sodelovanje pri glasovanju odzvalo nad 40 slovenskih športnih novinarjev, sodelavcev vseh treh lokalnih radijskih postaj na Gorenjskem in dopisnikov, ki redno sodelujejo v športni rubriki Gorenjskega glasa. Merilo izbora so bili rezultati, doseženi med lanskim in letošnjim decembrom. Izid je bil do konca negotov, vendar mislimo, da so zmagali pravi: med športniki kegljač Boris Urbanc z Goriči, sicer kegljač Gradisa iz Ljubljane, med športnicami namiznotehnična igralka Polona Frelih iz Hrastja pri Kranju, članica namiznotehničkega kluba Kovine Olimpije iz Ljubljane, med ekipami pa veslača v blejskem dvojcu brez krmarja Sadik Mujkič in Bojan Prešeren.

Vsek sodelavec ankete je izpolnil glasovnico in nanjo napisal vrstni red petih najboljših med športniki, športnicami in moštvimi. Mi pa smo prvega točkovali s petimi točkami, drugega s štirimi, tretjega s tremi, četrtega z dvema in petega z eno točko. Gorenjci smo lahko tudi letos izjemoma ponosni zaradi tega, ker so naši najboljši športniki izredno visoko uvrščeni v točkovjanju za najboljše v Sloveniji in Jugoslaviji. Boris Urbanc je na primer tretji športnik Slovenije in Jugoslavije, Polona Frelih je med deseterico najboljših slovenskih športnic, blejski dvojec pa je v Sloveniji drugi, takoj za ekipo smučarskih skakalcev, ki je na olimpijskih igrah v Calgaryu osvojila srebrno odličje.

"Druga, v parih. Ne da bi prvo podcenjeval, saj je bila rezultat treh tekem in sem bil vanjo že nekaj lučajev pred koncem finala najboljši preprčan, mi je zlata kolajna v dvojicah dražja, saj sem si jo prorabil skupaj z Nikolo Dragom. Z legendo jugoslovanskega in svetovnega kegljanja je čast in obveznost igrat, pa še velika odgovornost povrhu. S samimi rezultati, niti s temi na svetovnem prvenstvu, se nisem nikoli obremenjeval. Moj cilj je bil priti v reprezentanco in že s samo uvrstitev sem veliko dosegel."

Se bo nadaljuje tudi po svetovnem prvenstvu?

"Z dosežki na treningih sam nisem pretirano zadovoljen, rezultati na tekma pa so dosti dobrati. Na državnem prvenstvu sem bil drugi, na turnirju Republike in pokrajine smo ekipno zmagali, postavil sem tri rekordne keglje, pa tudi v zvezni ligi je Gradis v štirih kolih štirikrat zmagal. Sem zadovoljen, treniram normalno, čeprav mi do res dobre igre še manjka."

Ali lahko Boris Urbanc na prihodnjem svetovnem prvenstvu spet tako zablesti, kot je na letošnjem v Budimpešti?

"Kako bo naprej, ni samo odvisno. Hendikepiran sem, ker je moj trener Franci Belcijan odšel v Kranj. Neuradno se sodelujeva, vendar je to za dober trening premalo. Trdim tudi, da je kegljanje pri nas glede na uspehe premalo priznano. Sem edini primer vrhunskega športnika, da moram najprej skrbeti, kako se bom preživel. V tem oziru nisem enakovreden z ostalimi. Od pogarkoli nisem nič dobil, zato nima nihče pravice od mene ne vem kaj pričakovati. Zato morebitne poraze ne bom jemal tragično."

Boris Urbanc: Razbiti kozarci za srečo

Dan ali dva pred odhodom na svetovno kegljaško prvenstvo v Budimpešti so pri Urbančevih v Goričah zvrnili pladenj s kozarci in prav te črepinje so očitno prinesle Borisu tako neprizakovani in velik uspeh. Ta trmast, uporni, športu klanjajoč se fant je dosegel uspeh profesionalne vrednosti, Boris pa ga je dosegel ob rednih službi profesorja telesne vzgoje na osnovni šoli Frančeta Prešernca v Kranju, popolnoma sam ob iskrenem in tovariskem sodelovanju s trenerjem Francijem Belcijanom. Škoda bi bila, če bi se njuna pota popolnoma razšla, saj je Boris še naprej član Gradisa, Franci Belcijan pa se je vključil v delo kegljačev kranjskega Triglava.

Boris, katera zlata kolajna s svetovnega prvenstva v kegljanju v Budimpešti vam je dražja: ali posamična ali v parih skupaj z Dragom?

SPORTNIKI: 1. Boris Urbanc (kegljanje) 125 točk, 2. Matjaž Zupan (smučarski skoki) 122 točk, 3. Darijan Petrič (plavanje) 59 točk, 4. Tomo Česen (alpinizem) 45 točk, 5. Rajko Lotrič (smučarski skoki) 44 točk, 6. Gregor Grilc (alpsko smučanje) 41 točk, 7. Grega Benedik (alpsko smučanje) 25 točk, 8. Dušan Mravlje (supermaraton) 24 točk, 9. dr. Iztok Tomazin (alpinizem) 20 točk, 10. do 11. Janez Pintar (moto šport) in Jože Rozman (alpinizem) 6 točk in 12. Filip Bence (alpinizem) 1 točka; **SPORTNICE:** 1. Polona Frelih (namizni tenis) 158 točk, 2. Mojca Dežman (alpsko smučanje) 133 točk, 3. Barbara Mulej (tenis) 103 točke, 4. Polona Rob (plavanje) 51 točk, 5. do 6. Spela Rebolič (plavanje) in Nuša Romih (alpinizem) 6 točk, 7. do 9. Andreja Grašič (smučarski tek), Meta Gradišar (rokomet) in Marija Gašperlin (kegljanje) 3 točke, 10. Zala Kalar (plavanje) 2 točki in 11. Ana Žontar (rokomet) 1 točka; **MOŠTVA:** 1. Dvojec brez krmarja Bled (Mujkič, Prešeren) 165 točk, 2. hokejisti Jesenic 123 točk, 3. dvojec s krmarem Bled 83 točk, 4. padalci Alpskega letalskega centra Lesce 42 točk, 5. Smučarski skakalni klub Iskra Delta Triglav 32 točk, 6. rokometaši Kranj Duplje 24 točk, 7. Plavalni klub Triglav Kranj 20 točk, od 8. do 10. mesta pa so z eno točko Namiznotehnički klub Merkur Kranj, Kegljaški klub Triglav Kranj in Smučarski klub Alpetour.

Polona Frelih: Vse znanje za Dortmund

Izidi glasovanja

SPORENIKI: 1. Boris Urbanc (kegljanje) 125 točk, 2. Matjaž Zupan (smučarski skoki) 122 točk, 3. Darijan Petrič (plavanje) 59 točk, 4. Tomo Česen (alpinizem) 45 točk, 5. Rajko Lotrič (smučarski skoki) 44 točk, 6. Gregor Grilc (alpsko smučanje) 41 točk, 7. Grega Benedik (alpsko smučanje) 25 točk, 8. Dušan Mravlje (supermaraton) 24 točk, 9. dr. Iztok Tomazin (alpinizem) 20 točk, 10. do 11. Janez Pintar (moto šport) in Jože Rozman (alpinizem) 6 točk in 12. Filip Bence (alpinizem) 1 točka; **SPORTNICE:** 1. Polona Frelih (namizni tenis) 158 točk, 2. Mojca Dežman (alpsko smučanje) 133 točk, 3. Barbara Mulej (tenis) 103 točke, 4. Polona Rob (plavanje) 51 točk, 5. do 6. Spela Rebolič (plavanje) in Nuša Romih (alpinizem) 6 točk, 7. do 9. Andreja Grašič (smučarski tek), Meta Gradišar (rokomet) in Marija Gašperlin (kegljanje) 3 točke, 10. Zala Kalar (plavanje) 2 točki in 11. Ana Žontar (rokomet) 1 točka; **MOŠTVA:** 1. Dvojec brez krmarja Bled (Mujkič, Prešeren) 165 točk, 2. hokejisti Jesenic 123 točk, 3. dvojec s krmarem Bled 83 točk, 4. padalci Alpskega letalskega centra Lesce 42 točk, 5. Smučarski skakalni klub Iskra Delta Triglav 32 točk, 6. rokometaši Kranj Duplje 24 točk, 7. Plavalni klub Triglav Kranj 20 točk, od 8. do 10. mesta pa so z eno točko Namiznotehnički klub Merkur Kranj, Kegljaški klub Triglav Kranj in Smučarski klub Alpetour.

Polona Frelih, ena naših namiznotehničkih igralk, je letos prvo leto članica in prvo sezono igralka Kovine Olimpije iz Ljubljane. V prvih ženskih namiznotehničkih ligah je njen klub, Kemičar iz Hrastnika pa je prvi. Polona, sicer dijakinja kranjske Tekstilne šole, je izbrala namizni tenis za najpomembnejšo stvar svoje

nato priprave na svetovno prvenstvo v Dortmundu, kamor bi rada odšla. V reprezentanci je prostora za tri, Fazličeva in Perkučinova sta že skoraj zanesljivi udeleženki, za prostoto mesta pa kandidirajo Poljakova, Ivanovičeva, Vesna Ojsteršek in Jan Šanec so in očitno računajo na me, saj sem letos veliko igrala zunaj, več kot Fazličeva in Perkučinova. Dortmund je resnično sedaj moj glavni cilj."

Bojan Prešeren in Sadik Mujkič: Če dva garata za osem

Tako pravijo za Gorenje in blejska veslača v dvojcu brez kr

Boris Urbanc and Polona Frelih are shown in a black and white photograph. They are both smiling and holding up their medals. Boris is on the left, wearing a light-colored shirt, and Polona is on the right, wearing a dark top. They appear to be at a formal event, possibly a medal ceremony.

<h

Branko Mikulić o Branku Mikuliću, Marjan Rožič o Marjanu Rožiču, Vinko Hafner o Vinku Hafnerju...

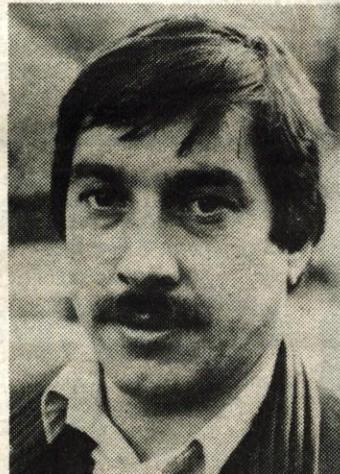
Veliki in mali, znani in neznani...

Kranj, 27. decembra - Gorenje imamo tudi svojo "vlado v senci". Janez Stanovnik ni le predsednik predsedstva SRS, ampak je to tudi krajč Žirov, Jože Smole ni le predsednik republiške konference SZDL, temveč tudi vojni invalid iz Škofje Loke, Marjan Rožič ni le politik iz Bohinja, marveč tudi šofer z Loke pri Tržiču. Branko Mikulić ni le tisti, ki ga vsakodnevno krivimo za tristevlčino inflacijo in za cenovne poskoke, ampak je to tudi Tržičan, zaposten v kranjski Savi. Vinko Hafner se je priljubil ljudem na 17. seji CK ZKJ, kjer je pred jugoslovansko javnostjo požugal srbskemu partijskemu voditelju Slobodanu Miloševiću; Gorenjski glas pa tokrat "odkriča" še enega Vinka Hafnerja, kmeta in drevesničarja iz Dorfarjev. Na Gorenjskem imamo tudi precej ljudi, ki imajo enako ime in enak priimek kot dvojica izmed skupine štirih, ki je bila v znamenitosti roščem procesu obsojenja pred ljubljanskim vojaškim sodiščem. Janez Janša ni le znani puščicist, ampak tudi krajč Brezij. Zasipa, Ribnega in Škofje Loke, Franci Zavrlj je doma tudi v Bitnjanu in še kje. Tudi Bojan Križaj ima nekaj "dvojnjkov" - enega v Preddvoru, drugega v Krnici... Kaj menijo mali o velikih, "navadni smrtniki" o bolj uglednih soimenjakih - o tem smo se na pol všali in na pol zares pogovarjali z Brankom Mikulićem iz Tržiča, Marjanom Rožičem z Loke pri Tržiču, Jožetom Smoleton iz Škofje Loke, Vinkom Hafnerjem iz Dorfarjev in Bojanom Križajem iz Preddvora.

C. Zaplotnik

Marjan Rožič:

Pri politikih me najbolj moti prazno govorjenje

"Ne, tega pa res ne vem. Naučnje je bil v Beogradu, kje pa zdaj?"

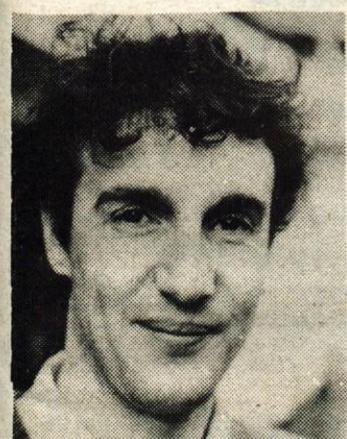
"Če vam lahko pomagam, zdaj je predsednik Turistične zveze Slovenije."

"Na tej funkciji je odgovornost bistveno manjša kot prej, ko je bil še predsednik zvezne skupščine, vendar bo lahko s svojimi izkušnjami precej prispeval k pozitivitu dela v zvezi v društvi."

"Ali morda veste, kakšno funkcijo zdaj opravlja vaš soimenjak?"

Bojan Križaj:

Če bi se pisal kot kakšen neuspešen politik, bi se prepisal

"Bojan, kdaj ste se naučili smučati?"

"Naučil se še nisem, bolj resno pa sem se začel učiti še lete. Vsi, ki me poznajo, me zafravajo, češ 'Bojan Križaj - pa takšna vožnja, Bojan Križaj - pa še smučati ne zna'..."

"Tudi vaš šef?"

"Da, tudi moj šef! Sveda, on zna dobro smučati in je včasih tudi tekmoval."

"Ste vi kdaj tekmovali?"

"Za zdaj še nisem bil na nobeni tekmi, tudi na sindikalni ne."

"Bi si upali peljati slalom v Kranjski gori, v Wengnu, Kitzbühelu in drugod, kjer je še ne tako dolgo nazaj tekmoval Bojan Križaj?"

"Upal bi si že, vprašanje je le, če bi pripeljal do cilja. Verjetno bi bil diskvalificiran - kot zadnje čase tudi vse naši smučarji."

"In če bi vam že uspelo obvoziti vse kole, koliko bi, denimo, zaostali za vašim soimenjakom iz Tržiča?"

"To se ne da izmeriti. Tri ure... (potem pa smeh - op.p.)"

"Se osebno poznate z njim?"

"Ne. Videl sem ga le na tekma v Kranjski gori ali pa sem ga srečal v Kranju, kje drugje. Z njim se še nisem pogovarjal."

"In kakšno mnenje imate o njem?"

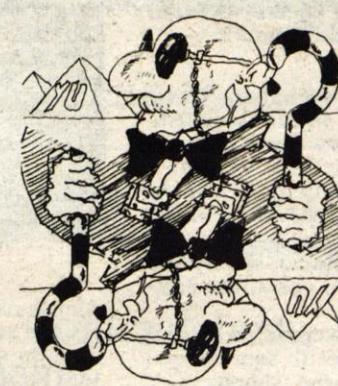
"Vse 'naj'! Malo je takih! Poleg tega, da je odličen smučar, cenevam predvsem to, da je ponosen, da je Slovenc."

"Sele letos se je pravzaprav pokazalo, koliko je pomenil za našo reprezentanco."

"Ko se lani ni več uvrščal med prve tri, ampak le v deseterico, petnajsterico, so ga mnogi kritizirali, češ 'Križaj je pa že zanč'. Kaj pa letos? Zdaj nimamo niti enega smučarja, ki bi se na slalomskih tekma zanesljivo uvrščal med prve tri deset."

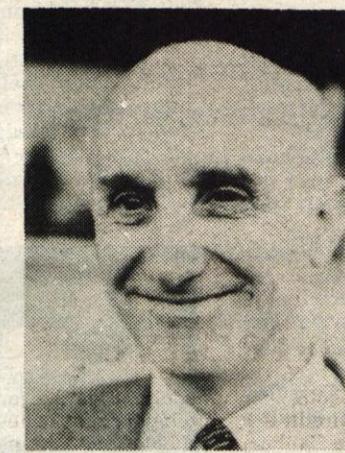
"Vam to, da se pišete Bojan Križaj, godi?"

"Vsaj sram me ni treba biti. Če pa bi se pisal tako kot kakšen neuspešen politik, bi se prepisal."

Branko Mikulić:

V državi je veliko sposobnih ljudi

Branko, kdaj ste prvič slišali za Branka Mikulića, sedanega predsednika zveznega izvršnega sveta?

"Že zelo zgodaj. Doma sem namreč iz Hercegovine, iz vasi Ružiči (občina Grude), kjer je Mikulić najpogosteji priimek. Iz te vasi je tudi Mikulićev oče."

Ste morda z Brankom celo v sorodstvu?

"Ne, to pa ne! Branko je osebni prijatelj z mojim bratom, zato sem tudi vseskoči vedel, kaj dela, na kateri funkciji je."

Kakšno je vaše mne nje o njem?

"Veliko je prispeval za razvoj Hercegovine in drugih nezavzetih območij. Ljudje so mu za to hvaležni... Zdaj so razmere drugačne. Nove generacije, predvsem pa mladi, ki so se znašli v brezperspektivnem položaju, ga kritizirajo. To je tudi razumljivo. Ne morejo hvaliti, če ni rezultativ."

Kako vi, Branko Mikulić iz Tržiča, ocenjujete delo zvezne vlade in njenega predsednika?

"V gospodarstvu ni pozitivnih sprememb in rezultatov. Mislim, da zato ne, ker ga ne vodijo strokovnjaki, gospodarski stvari, temveč politiki."

Bi zamenjali z Brankom?

"Ne bi bil rad v njegovih koži in tudi sicer ne bi nikoli prevzel te funkcije. Če pa bi jo že, bi delal po vzoru drugih evropskih držav - najprej gospodarstvo, nato politika."

Bliža se novo leto. Kaj bi, denimo, zapisali predsedniku v voščilnik?

"Branko, bolj poslušaj, kaj pravi narod, kaj teži to ljudstvo! Reši gospodarstvo tako, da bo lahko tudi povprečni delavec živel normalno, človeka vredno življenje. Zdaj to ni mogoče, vsaj v vsej državi ne!"

Verjamete v gospodarsko reformo?

"Verjamem tistim, ki pravijo, da je najprej treba speljati politično reformo. Takšno je tudi mnenje tujih strokovnjakov."

Koga bi izbrali za naslednika Mikulića?

"O tem nisem razmišljal, vsaj o imenih ne, vendar se mi zdi najbolj pomembno to, da krmilo zvezne vlade prevzame človek iz gospodarstva in ne iz politike. Sicer pa je v državi veliko sposobnih ljudi."

V Sloveniji so tudi precej glasne zahteve po Mikulićevem odstopu. Se jim pridružujete?

"Tudi če bi odstopil še pred redno menjavo, se ne bi dosti spremenilo. Zdi se mi najbolj pametno, da vodi zvezni izvršni svet do konca mandata, sicer pa naj se v državi več razmišlja o tem, kdo ga bo nasledil."

Ste tudi vi kaj ukvarjate s politiko?

"Sem član predsedstva občinske konference SZDL Tržič, podpredsednik skupščine občinske skupnosti otroškega varstva... Za kaj več nimam časa. Delo, družina - to zahteva svoje?"

Kje ste zaposleni?

"V kranjski Savi sem že dvajset let, zdaj sem strokovni delavec za področje prodaje, sicer pa sem prej služboval na gorenjskih mejnih prehodih."

Imate tudi vi vilo?

"Ne!"

Ko poklicete po telefonu in se predstavite kot Branko Mikulić - kakšne so reakcije na drugi strani žice?

"To še posebej 'vzge', ko kličem na jug in govorim srbohrvaško, vendar ljudje hitro spoznajo, da nisem pravi Mikulić, ampak tisti iz Tržiča."

Branko Mikulić, hvala za pogovor!

Jože Smole:

Korajža nekaj velja

Vam ni dano, kar je vašemu bolj znanemu soimenjaku?

"V partizanih sem oslepel. 1943. leta je bilo to, takrat sem bil star osemnajst let... Če bi bil zdrav, bi se lahko šolal. Tako pa... Poslušam lahko le radio, kasete s sporazili o najpomembnejših dogodkih, ki jih pošiljajo z zvezne sile v slabovidnih, in tisto, kar mi preberete drugi."

Kdaj ste prvič slišali za Jožeta Smoleta, za politika, ki zdaj predseduje republiški konferenci SZDL?

"Misljam, da je to kar dober politik. Bil je v partizanah, sicer pa zagovarja delo, poštovanje."

Če bi bili na njegovem mestu...

"...kritiziral bi sedanj vladu, ki dela slabo, in podprt Smoleta,

in tudi v času okupacije je bila v Žužemberku tudi gostilna Jožeta Smoleta."

Kakšno je vaše mnenje o Smoletu? Mislim na tega, ki se ubada s politiko?

"Dober politik je, v primerjavi z nekaterimi tudi dosti korajzen. Marsikaj upa povedati po resnicu in naravnost, brez ovinkarjenja... Škoda je, ker ni mlajši."

Ste ga kdaj poslušali v živo?

"Pred leti v Kranju, ko je govoril na proslavi ob 40-letnici zvezne slepih in slabovidnih. Dobro je povedal."

V nekaterih delih Jugoslavije je bilo letos dosti govora o tem, da ga je treba odstaviti. Se bi strinjali s takšnimi zahtevami?

"Ker dobro zastopa slovenski narod, njegova stališča in mnenja, ni nobenega razloga, da bi ga odstavljal. Pri ljudeh je zelo priljubljen."

Med pornografijo in erotiko

Mesnato telesno poželenje

Iztekajoče se leto je značilno poleg burnih političnih dogodkov še po nečem, po področju, ki ga mnogi uvrščajo tik ob politiko - pornografiji. Pravi razcvet doživljajo posebne kinematografske dvorane z ljubljansko »Slogo« na čelu, vedno bogatejši je tudi izbor "rumenega tiska". Bo v letu 1989 pornografija v Jugoslaviji legalizirana?

Pričajoči zapis nima namena podrobnejše predstavljanja področja pornografije in se s to tematiko študijsko ukvarjati, avtorjeva želja je le sredinski in hkrati površinski prikaz posameznih utrinkov, ki jih lahko strnimo znotraj področja, kar pa marsikje še vedno predstavlja nepredstavljivo tabu temo.

Pri iskanju kompetentnega sogovornika pravzaprav ni bilo težav, kajti znano je, da je Peter Lovšin, sicer športni novinar Dela, pevec ukinjenih Pankrtov... svojo diplomsko nalogo na FSPN zagovarjal prav s področja pornografije.

Že sama opredelitev pornografije kaže na dokaj različno razumevanje tega področja. Kako sam vidiš definicijo tega pojava?

"Zelo enostavno je težko odgovoriti. Če bi uporabil, recimo ji, branjevsko razlagi, je pornografija vsak material, ki je bodisi tiskan, pisan, filman..., ki povsem eksplicitno kaže spolnost, brez česar koli drugega okrog."

Mar ni dokaj spolzek teren, če poleg potegnemo še erotiku pa individualno umevanje posameznosti?

"Sam ločim dobro in slabo pornografijo, s tem, da dobre skorajda ni več. Vse se dela preveč industrijsko, pri filmih so slabi igralci, slabi režiserji. Rezultat tega je slaba pornografija v klasičnem pomenu, kakršnega mi poznamo, ne v pomenu, kakršnega pozna klasična Grčija, kjer je bila to fina erotična umetnost. Meja med erotikom in pornografijo je stvar osebne estetske ocene in okusa. Za nekoga, ki je seksualno nepoteben po estetski užitek tudi to, da bo gledal dober seks in da si bo ročno pomagal z masturbacijo, če pa si tega naveličan, ti je to verjetno premalo in hočeš vse skupaj bolj estetsko."

Penis, lulček ali kurac?

Izrazi na tem področju so vsekakor svojevrsten fenomen. Po eni strani se gremo zdravnško sterilnost tipa penis, po drugi strani mamice operirajo z lulčki, ulica pa pozna plejado besed tipa "kurac"?

"Vse je odvisno od okolja in trenutka, v katerem si. Naprimer tudi sam sem, čeprav mogoče čudno zgleda, pristaš tradicionalne vzgoje otrok. S slengom ni mo-

vedno nevarna tudi za osvobajanje človeka, to je delala Cerkev pa tudi socialistični totalitarizem, ne gre dosti ločevati. Sam celo pravim, da tudi Cerkev potrebujemo, pravzaprav potrebujemo skrajneže vseh vrst. Zakaj ne bi šel človek na orgijo in potem k spovedi?

Ko si pripravljaj diplom, si verjetno pregledaj zajetno število porno materia-

"Nekaj poletij sem potoval po Evropi in ob zabavi, rock koncertih sem obdelal nepregledno število porno shopov. Čez dan pa sem iskal strokovno literaturo, ki pa jo je, strokovne, zelo malo. Ker pa so bile knjige zelo drage, sem si moral marsikatero "posoditi", da sem lahko delal za znanost."

Omenili smo že razmah tovrstne literature tudi znoraj naših meja. Ponujeni izbor je pripravljen iz Guillauma Apollinaireja: Enajst tisoč batin, Podvigi mladega Don Juana, Anonymous: Kruta Zelanda; Vroči kaj, štev. 3,4.

...In res je deklica vrgla Vando na posteljo, ji spodrecala krila in vrgla luč na gozd dlak, še pravi pragozd, ob koder je pogledal mezinec dolg klitoris, in ga je jela obsedeno lizati.

"Dobro liži, Ida moja," je zaljubljeno rekla Vanda, čisto vznemirjena sem in ti si najbrž tudi. Nič te bolj ne zdraži, kot če biča debelo rit, kot jo ima Nadežda. Ne-haj lizati... popukala te bom.

Deklica se je z dvignjenimi krili postavila poleg dekleta. Močne noge, slednje so bile v prav posebnem nasprotju z drobnimi, temnopoltimi in živahnimi bedresi male punčare.

"A ni čudno," je rekla Vanda, razdevila sem te s svojim šegetavčkom, sama pa sem še devica.

Ampak dejanje se je začelo, Vanda je besno objela svojo malo ljubico. Kratki hip je božala njen malodane še čisto golobrdo pizdico. Ida je rekla: "Vandica moja, možiček moj, kako si kosmata! Pufukaj me!

Brž je klitoris našel v Idino špranjico in je Vandi brhka jedra rit divje magnila...

Med razkrečenimi stegni

...Spovednik: "Pogum, hči moja! Ničesar ne skrivajte pred svojim spovednikom."

Teta: "Nekoč mi je sestra rekla: "Služkinja porabi mnogo sveč. Gotovo bere v postelji romane in lepega večera bomo imeli ogenj v strehi. Ti spiš blizu nje, po-pazi malo." Storila sem tako še istega večera, ko sem videla luč v njeni sobi. Puštala sem vrata odprtina in sem brez najmanjšega šuma stopila h Kate. Sedela je na tleh, s hrbotom na pol obrnjena k meni in bila je naslonjena k postelji. Pred njo je bil stol in na njem ogledalo, levo in desno od ogledala pa sta goreli sveči. Kate je bila v spalni srajci in razločno sem videla v ogledalu, da je z obema rokama držala nekaj dolgega in belega med široko razkrečenimi stegni in to reč potiskala naprej in nazaj. Globoko je vzdihovala in se z vsem telesom tresla. Kar na lepem sem slišala, ko je kriknila: "Oh, oh, aah! Kako se prileže!" Skloni glavo, zapre oči in videti je popolnoma iz sebe. Nakar se zganem, ona se zdrzne in vidim, da drži svečo, ki je ni skoraj nikjer nič videti. Nakar mi pojasmis, da počne to v spomin na ljubimca, ki je moral iti služit vojsko. Bila sem presenečena, da je mogoče kaj taktega početi, pa me je rotila, naj ničesar ne izdam. Odšla sem, ampak ta prizor me je tako prizadel, da si poslej nisem mogla kaj, oče, da ne bi tudi sama isto poskusila, in k temu žal, se kar pogosto vračam. Ja, še globlje sem padla, oče. Pogosto sem si slekla spalno srajco in v najrazličnejših položajih po njenem vzoru poskrbela za grešne užitke..."

...Odkrili so, gotovo brez velikega truda, lepo skupinsko igro, ki jim je omogočila, da so se po trije povezali proti meni. Vsi širje, oni in jaz, tako goli kot smo prišli na svet, smo zato navadno uporabljali klop, na katero me je malo po mojem prihodu Nawa-Na prešibala. Domo-rodec, ki ga je narava najbolj oskrbel, je sedel, sama pa sem mu z obrazom proti

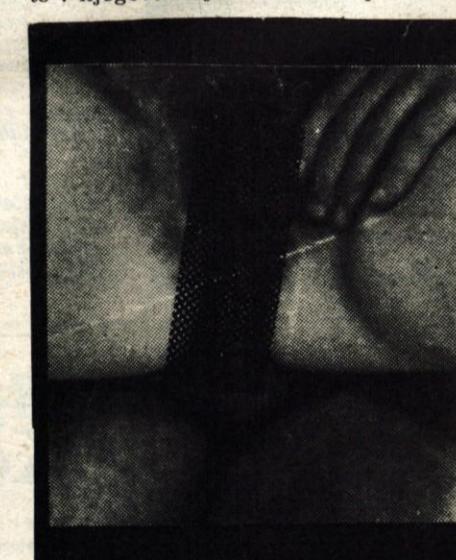
...Odkrili so, gotovo brez velikega truda, lepo skupinsko igro, ki jim je omogočila, da so se po trije povezali proti meni. Vsi širje, oni in jaz, tako goli kot smo prišli na svet, smo zato navadno uporabljali klop, na katero me je malo po mojem prihodu Nawa-Na prešibala. Domo-rodec, ki ga je narava najbolj oskrbel, je sedel, sama pa sem mu z obrazom proti

nemu okobil sedla na stegna. Samo po sebi se razume, da mi ga je zaradi te bližine do skrajnosti zabil v nožnico. Medtem ko sem bila s telesom pritisnjena ob njegovega, sem glavo položila na rame in se je moje lice pritiskalo njegovega, drugi domorodec, ki je klečal za njim, pa se je znašel in mi svojega debelega rjavega kurca porinil med ustnice. Začela sem se spraševati, kako da lahko diham in to še s toliko večjo zaskrbljenostjo, ko so se mi prsi trle ob težko prsno mišičje sedečega moškega, na katerem sem sama sedela oziroma bila nanj nasajena. A točno v tem trenutku se je tretji pomagač, ki je stal za mano, z nogami v travi pod klopjo, s celim trupom pritisnil ob moj hrbet in se okoristil z ustrezljivim in strastnim razmikom mojih ritnic, da mi je svoje kreplelo vse do roča zasadil v zadnjik. Pričnam, da je to zadnje prodrtje zelobole, očitno zato, ker človek, ki je v nožnici, ki je naskočil od spredaj, slednjo nekako vleče k sebi, jo pomika naprej in razteza, hkrati pa priteguje in podaljšuje zadnjik. In tako ga mora tisti, ki hoče s svoje strani na silo odpreti zadnjik in ga zabitivanj, tudi sam po svoje z udom privesti nazaj k sebi in ga raztegniti ravno v nasprotni smeri. Takrat se zdi, da se ne bosta samo izhoda, temveč da se bo tudi sam presredrek, ki je tako občutljiv, tako krhek, razpoličil in raztrgal pod pritiskom. In vendar, če so trije moški združili in obrali svoja prizadevanja, napredovanje naslade tako, da bi jim približno skupaj prišlo, se pravi, da je eden zadrgetal v mojih ustih in jih prerešetal s silovitimi curki sperme, medtem ko je tisti, ki sem ga okobilila, svojo izlil v nožnico, in mi tretji, ves prilepljen name, spustil rafale med ritnice, vse do drobovia, v takem sem tudi sama tako razkošno uživala, s tako silovitim krčem in takšnim razlitjem svoje lastne sperme, da sem potem še nekaj dolgih ur ostala raztreščena..."

Kosmata odprtina

...Paul je segel dol in me zgrabil za tiča, napenjajočega se v kavbojkah. Odprli mi je razporek in ga osvobodil. Nisem pričakoval, da mi bo kaj vrnil, toda je. Pokleknil je na ploščico, mi zajel tiča z ustimi in ga začel počasi obližovati. Nato se je obrnil in se postavil na vse štiri. "Daj ga notri," me je zaprosil. Nisem mogel verjeti, da bo pustil fukati, kaj šele, da me bo prosil za to. Pogledam sem na dobro okosmateno zadnjico in v ustih se mi je nabrala slina. Pokleknil sem za njim in razprl njegovo ritno razpok. Lizal sem kosmato odprtino, jo vlažil s slino in jo pripravljal za svoje mogočno orozje. Zahajhal sem ga in počasi porinil svojo trdoto v njegovo željno fukalno odprtino.

Očitno se je Paul spoznal na ritni fuk. Z zadnjicimi ritnicami je objel mojega tiča in se do konca nataknil name. "Fukaj, fukaj me močno," je vzdihoval.

Selgel sem naokrog in ga zgrabil za še vedno trdega tiča. Svojega sem porival v luknjo in iz nje, jajca pa so mi udarjala po njegovi kosmati zadnjici. "Daj! Daj! Izprazni se mi v rit..."

Že (kvalitetna) erotika, za katero poznalci trdijo, da je ni malo tudi v jezikih jugoslovenskih narodov in narodnosti, marsikomu presega mejo dobrega okusa, kaj šele, ko se pogovarjam o nalepki "pornografija". Sicer pa, meja je lahko sila prozorna...

Vine Bešter

KOMPAS JUGOSLAVIJA

Vsem bralcem Gorenjskega glasa, našim gostom in poslovnim partnerjem želimo srečno in uspešno novo leto 1989!

ZIMSKE POČITNICE - SMUČANJE 88/89

- Več kot 8.000 ležišč v smučarskih središčih JUGOSLAVIJE, AVSTRIJE, FRANCIE, ITALIE, ČSSR, ŠPANIJE, ŠVICE in tudi ZDA ter ZSSR
- UGODNA IN PESTRA PONUDBA SMUČARSKIH ARANŽMAJEV NA DOMAČIH SMUČIŠČIH! MED ZIMSKIMI POČITNICAMI ŠE DOVOĽ PROSTORA! NOVE ZMOGLJIVOSTI V HOTELU Planja - ROGLA!
- 10 % ZNIŽANJE CEN SMUČARSKIH ARANŽMAJEV NA BJELAŠNICI V ČASU ŠOLSKIH POČITNIC ter v KRAŃSKI GORI od 8. do 15.02.89!

POSEBNA PONUDBA ZA VSE, KI ŽELIJO NEKAV VEČ:

- ROGAŠKA SLATINA - novo smučišče v zdraviliškem kraju s 300-letno tradicijo!
- BOGAT PROGRAM - otroški vrtec, športna in večerna animacija, zdravstvene storitve, izleti...
- UGODNE CENE: 7 dni, hotel B. kategorije, polni penzion, animacija... 480.000 din!
- ROGAŠKA SLATINA - novo smučišče v zdraviliškem kraju s 300-letno tradicijo!
- BOGAT PROGRAM - otroški vrtec, športna in večerna animacija, zdravstvene storitve, izleti...
- UGODNE CENE: 7 dni, hotel B. kategorije, polni penzion, animacija... 480.000 din!

ZIMSKE POČITNICE 88/89

OB MORJU. IZSEL JE PROGRAM POČITNIC 88/89 »OD OKTOBRA DO MAJA«

Senior klub

- HVAR OTOK SONCA, hotel Adriatik, B. kat. (bazen, klubnska soba s knjižnico, časopisi, igre za prosti čas, animacija, izleti), 7 dni, polni penzion, 260.000 din, letalski prevoz (vključen transfer z avtobusom in ladjo 200.000 din); odhodi vsako soboto
- DUBROVNIK, hotel Palace, A kat. (bazen, klubnska soba s knjižnico, časopisi, igre za prosti čas, animacija, izleti), 7 dni, polni penzion, 290.000 din (letalski prevoz, transfer 200.000 din); odhodi vsako soboto
- MALI LOŠINJ, hotel Aurora, B. kat., (bazen, klubnska soba s knjižnico, dnevni časopisjem, igrami za prosti čas, animacija, izleti) 7 dni, polni penzion, 290.000 din, avtobusni prevoz 60.000 din; odhodi vsako soboto od 24.12. naprej

PROGRAM »NAZDRAVIMO NOVEMU LETU«
Od 30.12. do 3.1. - 3 penzioni (morje, zdravilišča) lasten prevoz

POČITNICE 88 - TUJINA

KONKURENČNE CENE:

- CIPER, Larnaca, Limassol, odhodi vsak četrtek, cena 860.000 din in 150 USD
- TUNIZIJA, Hamamet, odhodi vsak petek, cena že od 1.302.000 din dalje
- MALTA, odhodi vsak četrtek, cena že od 720.000 din naprej

S KOMPASOM NA KONCERTE

SLAYER, 1 dan, 19. 01. 89, 105.000 din, München

IZLETI V TUJINO

BUDIMPEŠTA, 5 dni, 29.12.

SIBIRIJA - SILVESTROVANJE OB BAJKALSKEM JEZERU, 8 dni, 27.12.

SVETI DEŽELA JERUZALEM, 8 dni, 26.12.88

EGIPT, 9 dni, 22.1.89, 26.2, 5.1.

KENIJA - SEJŠELI, 13 dni, 30.1.

LONDON, 5 dni, 31.12., 28.1.89

IZLETI PO DOMOVINI

ZA NOVO LETO Z ORGANIZIRANIM PREVOZOM

z letalom:

- HVAR (hotel AMFORA), 31.12., 5 dni 527.000 din
- CAVTAT (hotel EPIDAURUS), 30.12., 5 dni, 330.000 din
- DOLENJSKE TOPLICE (restavracija ROG), 31.12., 1 dan, 136.000 din
- EKSKLUZIVNO ● LETOS PRVIČ SILVESTROVANJE V HOTELU »KOKRA« - BRDO PRI KRAJNU, NASTOPA MIŠO KOVAC z ansamblom in ansambel TONIJA SAVNIKA, 1 ali 4 dni

Prijave spre

SOZD ZDRUŽENI PROIZVAJALCI STROJNE OPREME
DELOVNA ORGANIZACIJA p. o.

INDUSTRIJA KOVINSKE OPREME IN STROJEV - KRANJ

LJUBLJANA n. sub.o.

64001 KRANJ - JUGOSLAVIJA

Delovnim ljudem srečno in uspešno novo leto 1989

Skupščina občine Kranj in
družbenopolitične organizacije
Občinska konferenca SZDL
Občinska konferenca ZKS
Občinski sindikalni svet
Občinska konferenca ZSMS
Zveza združenj borcev NOV
Zveza rezervnih vojaških starešin

Mnogo delovnih uspehov, uspehov pri urejanju skupnih družbenih zadev, pri razvoju in utrjevanju samoupravljanja v delovnih organizacijah in zadovoljstva želijo delovnim ljudem in občanom v letu 1989

nama

Nikoli ni preveč čestitk z dobrimi željami

V pričakovanju novega leta vam k šku voščilnic svojo dodajajo tudi

VELEBLAGOVNICE **nama**

Skupščina občine Jesenice
Občinska konferenca ZKS Jesenice
Občinska konferenca ZKS Jesenice
Občinski sindikalni svet Jesenice
Občinski odbor ZZB NOV Jesenice
Občinska konferenca ZSMS Jesenice
Občinski odbor ZRVS Jesenice

Delovnim ljudem želimo srečno novo leto 1989

**Triglav
konfekcija
Kranj**

Poslovnim prijateljem in delovnim ljudem želimo srečno in uspešno novo leto 1989

alpina ŽIRI

Delovnim ljudem in poslovnim prijateljem srečno in uspešno novo leto 1989

SLOVENSKA ŽELEZARNA

ŽELEZARNA JESENICE

**DELOVNIM LJUDEM,
POSLOVNIM PARTNERJEM
IN ODJEMALCEM**

VOŠČIMO SREČNO NOVO LETO 1989

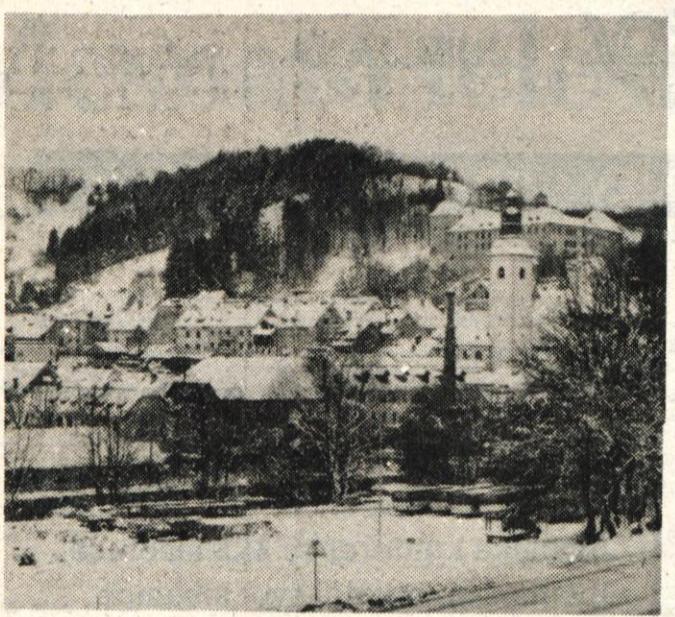
**IN JIM ŽELIMO
OB NADALJNJEM DELU
VELIKO
DELOVNIH USPEHOV**

SKUPŠČINA OBČINE TRŽIČ

in družbenopolitične organizacije

želimo delovnim ljudem, občanom in sodelavcem zdravo, srečno in uspešno novo leto 1989

SKUPŠČINA OBČINE ŠKOFJA LOKA

IN OBČINSKE
DRUŽBENOPOLITIČNE ORGANIZACIJE

*Želijo delovnim ljudem in
občanom srečno novo leto 1989*

NOVO V KINU

Ameriški film *Hoja po ognju* pričuje o dveh prijateljih, ki v skupnem iskanju bogastva preživita deset let. Po neuspelih ekspedicijah se ravno nameravata raziti, ko srečata atraktivno mlado žensko, ki ima v rokah zemljevid nekega slovitega rudnika zlata. Za to zlato pa se zanima tudi naslednik indijanskega vraca, ki je prepričan, da to zlato pripada le njegovim prednikom.

Arizona Junior je ameriška komedija. Mc Donald krade po blagovnicah, toda vedno ga ujamejo in pada v roke policajki Edwini, ki se celo vanj zalubi. Čemu sledi poroka. Ko spoznata, da ne moreta imeti otrok, hitro najdetra rešitev. Ukradeta enega od peterčkov bogate arizonske družine. Pa to še ni vse. Skupaj s parom kolegov iz zapora se spustita v nekaj zanimivih kriminalističnih akcij. Znešnjava postane še večja, ko poseže vmes lovec na nagrade za ukradenega otroka. Po vseh mogočih in nemogočih avanturah Mc Donald in Edwina spoznata, da je najbolje, da otroka vrneta staršem.

Zrelo 4 je prav tako kot prvi trije filmi iz te družine srljivka. Michael proti materini želji proučuje morske globine okrog Bahamskih otokov. Helen je pod stalnim pritiskom Michaelovega očeta, ki je končal v čeljustih morske pošasti. Ta spet grozi ob obali in Helen misli, da se ji sama lahko zoperstavi. Preganjana zver prične svoj pogon... Premiera bo 3., na redni spored pa bo prisel 6. januarja.

Pričobljena ameriška risanka *Zlati čeveljčki* bo na sporednu v nedeljo, 1. januarja, ob 10. uri v kinu Center. Film podarja Kinematografsko podjetje Kranj otrokom za dedka Mraza, vstop je prost.

V "filmskem četrtniku", 5. januarja, bo v kinu Center na sporednu odlični angleško-japonski koprodukcijski film, vojna drama *Srečen božič, gospod Lawrence* z Davidom Bowiem v glavnih vlogah. Pričuje o podpolkovniku Lawrencu, ki je ujetnik v japonskem taborišču v Indoneziji leta 1942. Njegovi ječarji ga preizirajo, kajti ujetništvo je za Japonce ponizjujoče, oni v takem primeru sodijo sebi. In ko pride v taborišče nepokorni major Jack, Japonci store vse, da bi ga zlomili. Začne se boj za obstanek, vojna nasprotnih si filozofij.

**GORENJSKA
KMETIJSKA
ZADRUGA** n.sub.o.

TZO SLOGA KRANJ

Obiščite našo trgovino na cesti 1. maja 65

Kjer vam nudimo

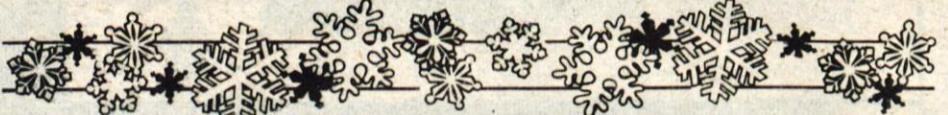
Traktorje ZETOR, TORPEDO in URSUS

Stroje za spravilo sena, stroje za obdelavo zemlje in spravilo poljedelnih pridelkov, hlevsko opremo, molzne stroje, ventilatorje

GROS za dosuševanje sena iz lastne proizvodnje.

Velika izbira rezervnih delov

Telefon (064) 35-052, 35-750

**ŽELIMO VAM SREČNO IN USPEŠNO
NOVO LETO 1989 IN SE PRIPOROČAMO!**

MALI OGLASI

tel.: 27-960

cesta JLA 16

APARATI STROJI

Ugodno prodam zamrzovalno SKRINJO, 380-litrsko, malo rabljeno in novo vkljupo električno URO. Tel.: 064/631-342

Prodam VIDEO PLAYER in prenos TV z vgrajenim radijem. Tel.: 38-469

Prodam barvni TV gorenje. Kovor 135. Tržič

20 odstotkov ceneje prodam nov, z garancijo, kombiniran ŠTĚDILNIK gorenje. Tel.: 75-354

Ohranjen TRAKTOR same 32 in enosni VOZ, primeren za traktor, prodam. Tel.: 80-476

Prodarm HI-FI glasbeni stolp z deklaracijo, znamke nordmende, z zvočniki 75 W. Tel.: 34-776

Prodam električno KITARO gherson in akustično KITARO melodija. Tel.: 39-585

Prodam ROLBO original, motor od VW 1200. Kamnje 26, Bohinjska Bistrica

Prodam bravni TV gorenje. Kovor 135. Tržič

20 odstotkov ceneje prodam nov, z garancijo, kombiniran ŠTĚDILNIK gorenje. Tel.: 75-354

**ŽIVILSKI KOMBINAT
ŽITO
TOZD PEKARNA KRANJ
C. na Okroglo 5, NAKLO**

Komisija za delovna razmerja TOZD objavlja prosta dela in naloge

OPRAVLJANJE VARNOSTNIH DEL - 4 delave

Pogoji: II. stopnja izobrazbe - varnostnik dovoljenje za nošenje orožja.

Delovno razmerje bo sklenjeno s polnim delovnim časom za nedoločen čas in poskusnim delom 2 meseca.

Kandidati za opravljanje navedenih del naj svoje prošnje z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljajo na naslov: ŽK ŽITO LJUBLJANA, TOZD PEKARNA KRANJ, 6420 NAKLO, C. na Okroglo 5. O izbiri bodo kandidati obveščeni v 15 dneh po izteku objave.

KINO Kranj

s svojimi enotami v Kranju, Tržiču,
na Jesenicah in v Kamniku

**Vsem svojim obiskovalcem želi
srečno in uspešno novo leto 1989**

CREINA

HOTEL CREINA KRANJ

Vabimo vas, da obiščete

VINOTEKO

ki je odprta vsak dan, razen nedelje
od 12. do 01. ure.

**Vsak petek v mesecu januarju
boste lahko preživeli prijeten
večer ob zvokih citer.**

Dobrodošli!

KITAJSKA AKUPRESURA
ZANESLJIVA METODA ZA ODPRAVO
KAJENJA, PREKOMERNE TEŽE
IN SLABEGA POČUTJA
PON., SREDA, PETEK
OD 16. DO 20. URE

SREČNO '89

OČESNA OPTIKA MARIBOR

Optični servis Kranj, C. JLA 18
- nasproti porodnišnice

Delovni čas:
pon., tor.
Sre., čet., pet.
Sob.

17. ure
16. ure
12. ure

FREGED VIDA:
V pondeljek, torek in sredo od 14. do 15. ure
V ORDINACIJI V SERVISU

Želimo vam zdravo, srečno in uspešno novo
in se priporočamo!

IZGUBLJENO

Izgubil se je nemški ovčar, star 8 tednov. Poštenega najditevja, da ga vrne proti nagradi. Dolhar, Hafnerjeva 4/b, Kranj 19835

Izgubil se je kratkodlar PSIČEK mešanec, svetlojav. Nagradal Reginčeva 13, Kranj 19928

VOZILA

Prodam dobro ohranjeno Z 101 GTL, letnik 1986. Tel.: 39-175

Prodam osebni avto AUDI 80 diesel, letnik 1983. Tel.: 64-311

Prodam FIAT 850 sport, brezhiben, ugodno. Janez Bitenc, Breg 8, Križe 19837

Ugodno prodam dobro ohranjeno R 4, letnik 1978, registriran do 12. 7. 1989. Ogled popoldan. Đuro Ralić, Kropa 125/b

Prodam SAMARO, letnik 1987. Tel.: 064/621-438

Prodam JUGO 45 AX, letnik 1988, rdeč, zaščiten. Dvorje 77/a, Cerknje 19842

Prodam Z 750, neregistriran, cena 120 SM. Ilijko Peco, Golnik 46

Z 101 in GOLF JGLD prodam. Tel.: 73-876

Prodam LADO RIVO 1300 ccm, letnik 1987, bele barve, odlično ohranjeno, z dodatno opremo. Tel.: 68-579

Prodam JUGO 45 A, letnik avgust 1986. Cena 15,5 mio. Tel.: 47-390

Dobro ohranjeno Z 101, letnik decembar 1983, prodam. Kostič, Blejska 13, Tržič 19850

Prodam karambolirano ŠKOLJKO za jugo 45. Bojan Krmelj, Poljanska 37, Škofja Loka 19854

Karambolirani GOLF, letnik 1977, prodam. Tel.: 39-273

Prodam zimske GUME s platišči za škodo. Tel.: 66-885

Prodam Z JUGO 1,1 GX, staro 1 leto. Tel.: 21-070, dopoldne ali 48-775, polodne

Prodam JUGO 45 A, letnik december 1986. Cena 1,8 mio. Tel.: 74-209, po 10. uri

Prodam Z 101 GTL, letnik 1983, garažana. Ogled: Mehadić, Sejnišče 7, po 16. uri

BMW 318, letnik 1978, prodam ali menjam za manjši avto. Tel.: 064/620-425

Prodam CITROEN GSX 1,2, letnik 1978, garažiran. Repe, Sp. Gorje 61/a

VW variant, letnik 1973, vozen, potreben popravak, registriran do marca 1989, prodam za 100 SM. Tel.: 47-170

GOLF diesel, letnik 1983, 60.000 km, prodam. Franc Zupan, Stružev 49/a, tel.: 28-650

Prodam LADO 1200, letnik 1987. Tel.: 26-648

Prodam OPEL KADETT, letnik 1970, registriran, nevozne. Cena 250 SM. Jože Kepic, Dvorje 44

Prodam Z 128, letnik 1986. Andrej Golob, Polje 4, tel.: 73-506

Ugodno prodam MOTOR BT 50. Tel.: 39-692

Prodam OPEL REKORD 2,0 E, letnik 1984, 1997 ccm, 110 KS, s centralnim zaklepjanjem, avtoradiom sano 4 x 30 W, volan servo, zimske GUME s platišči - nove, letne GUME z rialu AL platišči, spoilerji spredaj in zadaj, kljuko za prikolico, verige za sneg. Cena po dogovoru. Tel.: 064/43-191 ali 42-840

Poceni prodam FIAT 126, letnik maj 1978. Tel.: 064/621-289, dopoldne - Štiramice

Prodam Z 128, letnik 1983, v zelo dobrem stanju. Jandrić, Gradnikova 7, Kranj 19902

Prodam Z 750 po delih. Vošča 1, Radoševica

Prodam Z 101, letnik 1980, prevoženih 60.000 km, zelo dobro ohranjeno. Vljam Rihard, C. heroja Verdnika 41/a, Jesenice 19907

Prodam FIAT 126 P, nov. Tel.: 39-058

Prodam GOLF JGL, letnik 1982. Tel.: 51-875

Prodam dobro ohranjeno Z 750, letnik 1979, za 230 SM. Pavlov, Zl. polje 3/e, Kranj 19912

Prodam JUGO 45, letnik 1985. Šturm, St. Oselica 66, Sovodenj, tel.: 69-095

Prodam VOLVO 340 GL nujno in ugodno prodam ali zamenjam za manjši avto. Tel.: 57-736, zvezčer

Prodam Z 101, letnik 1981. Mladovič, Stritarjeva 5, Kranj 19929

Prodam R 4, letnik 1978, neregistriran, potreben manjšega popravila. Brlek, Leše 2, Tržič, tel.: 51-086

MERCEDES 200 D, letnik 1979, zelo ohranjen v 126 PGL, letnik 1986, prodam. Ogled ves dan. Cankarjeva 12, stan. 9, Radoševica 19933

Prodam Z 750. Breg ob Savi 30

FIAT 126, letnik 1987, prodam. Tel.: 70-201

SIVALNI STROJ ruža step in otroški VOZICEK prodam. Tel.: 73-878

Prodam polovico KRAVE in džems VITLO. Jelen, Dražgoše 21

Prodam ČELADO nolan št. 56. Zakoč, tel.: 35-346

TOMOS AVTOMATIC A 3 S, nov in SMUČI elan FAS 975, 180 cm, nove, ugodno prodam. Tel.: 24-414

Prodam prenosno KOVACNICO (feldšmidna), NAKOVALO z orodjem ter staro mizarsko - kolarsko orodje in konjko SEDLO. Tel.: 48-269

Prodam 14-colski GUMI VOZ in šrotar za žito. Stružev 12, Kranj 19906

STAN. OPREMA

Prodam sedežno GARNITURO. Cena 60 SM. Karmen Snedic, Cirilova 14, Kranj - Orehek, tel.: 25-435

Prodam manjšo, dobro ohranjeno KUHNJO s štedilnikom (2 + 2), stare letino in pol. Lah, Alpska c. 15, Lesce, od 17. do 21. ure

Prodam kiperbusch, letnik 1983, cena po dogovoru. Tel.: 67-083, od 8. do 12. ure, v petek

MALI OGLASI, OSMRTNICE

V radovljiskem območju zaposlim STROJNEGA TEHNIKA s 5-letno praksijo v konstrukciji. Pogoji: samostojnost in dobro obvladovanje tehničnega risanja. Informacije na tel.: 79-478, od 7. do 9. ure

Iščem kakršnokoli popoldansko honarovo zaposlitve. Lahko tudi na svojem domu. Tel.: 28-177

ZIDARSKA SKUPINA dobri delo. Tel.: 42-717

Sprejemam serijsko ŠIVANJE na dom. Šifra: OVERLOG

Zaposlim upokojenca ali dam delo na dom starejšemu upokojencu, ki ima veselje do čevljarske stroke in je spreten. Izdelujem copate iz filca. Praprotnik, Ljubno 84 (pri cerkvi), tel.: 70-570

Opravljam vsa ZIDARSKA DELA, keramične in kamnite obloge. Tel.: 74-736

Prodam 14 dni staro TELIČKO simentalko in KRMILNI KROMPIR. Šenčur, Miklavževna 37

Prodam rjave JARKICE. Stanonik, Log 9, Škofja Loka 19766

Prodam TELICO simentalko, brezje 8 mesecev. Dvorje 52, Cerknje 19816

Prodam BIKCA za zakol ali rejo. Bernard, Zg. Senica 18/a, Medvode 19818

Prodam 6 tednov starega BIKCA. Sp. Besnica 136

Prodam polovico mlade KRAVE. Vologje 88

Prodam 1 teden staro TELIČKO in BIKCA. Podbrezje 55

Prodam TELIČKO simentalko, staro 14 dni, za rejo ali zakol. Zadraga 14, Duplje

Prodam 2 PRAŠIČA, težka po 90 kg in PUJSKE, težke 35 kg ter manjše. Sp. Brnik 60

Prodam 1 teden staro TELIČKO. Zalošč 5, Podnart, tel.: 70-458

Prodam 10 dni staro TELIČKO. Jegrišče 20, Vodice

Prodam BIKCA, starega 14 dni. Kristanec, Sr. vas 13, Šenčur

Prodam TELICO težko 500 kg. Lado Skopac, Log 19, Škofja Loka 19857

Prodam 14 dni starega BIKCA simentalca. Stružev 13, Kranj 19863

Prodam KRAVO s teletom in KRAVO simentalko, brezje 8 mesecev. Visoko 5, Šenčur 19865

Prodam KRAVO, črno-belo, brezje 7 mesecev ali menjam za jalovo in TELIČKO simentalko, staro 8 tednov. Valburga 23, Šmiednik 19871

Prodam KRAVO pred telitvijo. Moše 20, Šmiednik

Prodam KRAVO, brezje 8 mesecev. Gorice 20

Prodam 6 tednov staro TELIČKO simentalko. Franc Vrhunc, Zasavska c. 41, Kranj - Orehek, tel.: 27-830

Prodam BIKCA simentalca, starega 1 teden. Tel.: 46-370

Prodam od 25 do 30 kg težke PRAŠIČE in PRAŠIČKE za zakol ter PŠENICO in KORUZO. Sv. Duh 41

Prodam PRAŠIČE težke od 30 do 150 kg. Posavec 123, Podnart

Ljubitelju podarim manjšo, zelo prijazno črno-belo PSIČKO. Mandelj, Britof 347

Prodam 14 dni starega BIKCA simentalca. Stružev 13, Kranj 19937

Prodam KRAVO, črno-belo, brezje 7 mesecev ali menjam za jalovo in TELIČKO simentalko, staro 8 tednov. Valburga 23, Šmiednik 19871

Prodam KRAVO pred telitvijo. Moše 20, Šmiednik

Prodam KRAVO, brezje 8 mesecev. Gorice 20

Prodam 6 tednov staro TELIČKO simentalko. Franc Vrhunc, Zasavska c. 41, Kranj - Orehek, tel.: 27-830

Prodam BIKCA simentalca, starega 1 teden. Tel.: 46-370

Prodam od 25 do 30 kg težke PRAŠIČE in PRAŠIČKE za zakol ter PŠENICO in KORUZO. Sv. Duh 41

Prodam PRAŠIČE težke od 30 do 150 kg. Posavec 123, Podnart

Ljubitelju podarim manjšo, zelo prijazno črno-belo PSIČKO. Mandelj, Britof 347

Prodam 14 dni starega BIKCA simentalca. Stružev 13, Kranj 19937

Prodam KRAVO, črno-belo, brezje 7 mesecev ali menjam za jalovo in TELIČKO simentalko, staro 8 tednov. Valburga 23, Šmiednik 19871

Prodam KRAVO pred telitvijo. Moše 20, Šmiednik

Prodam KRAVO, brezje 8 mesecev. Gorice 20

Prodam 6 tednov staro TELIČKO simentalko. Franc Vrhunc, Zasavska c. 41, Kranj - Orehek, tel.: 27-830

Prodam BIKCA simentalca, starega 1 teden. Tel.: 46-370

Prodam od 25 do 30 kg težke PRAŠIČE in PRAŠIČKE za zakol ter PŠENICO in KORUZO. Sv. Duh 41

Prodam PRAŠIČE težke od 30 do 150 kg. Posavec 123, Podnart

Ljubitelju podarim manjšo, zelo prijazno črno-belo PSIČKO. Mandelj, Britof 347

Prodam 14 dni starega BIKCA simentalca. Stružev 13, Kranj 19937

Prodam KRAVO, črno-belo, brezje 7 mesecev ali menjam za jalovo in TELIČKO simentalko, staro 8 tednov. Valburga 23, Šmiednik 19871

Prodam KRAVO pred telitvijo. Moše 20, Šmiednik

Prodam KRAVO, brezje 8 mesecev. Gorice 20

Prodam 6 tednov staro TELIČKO simentalko. Franc Vrhunc, Zasavska c. 41, Kranj - Orehek, tel.: 27-830

				GNOJNO VNETJE PODKOŽNEGA TKIVA SKLEPA, KOSTI NA PRSTU	MESTO V SEVERNITALIJI	DALMAT. VIŠNJA	STAVČNO LÖCILo	AMERIŠKA VESOLJSKA RAKETA	RADUJ	ST MESTO V KILIKIJI (MALA AZUJA)	STOPICA NJE, CAP. LIJANJE	KRALJ LAPITOV V GR. MIT.	JELEN IZTOK	
				INDUSTR MESTO NA JAP. OTOKU HONŠU										
				IGRALEC ULAGA SL. MLAD PISATELJ (PAVEL)				ST. RIM BOGINJA JANKO RAVNIK				GORENJSKI GLAS		
												NEDA ARNERIC		
LETALSTVO														
ANTON NOVACAN		ŠOLSKI PRIBOR	SKLADA TEIJI HA CATORJAN	FRAN ? V KRVNI	POKRAJ V J. AMERIKI TOLŠČA IZ OVC VOLNE					PREBIV AONIJE IZKLICANA BARVA KART				
PREČIŠČEN BOMBĀZ								DALMAT. ŽEN. IME IT FILM IGRALKA MAGNANI						
OSMI MESEC ŽIDOV KO LEDARJA				FR. SKLA DATELI FILMSKE GLASBE (FRANCIS)				DRAGO JANCAR TUJA IN NAŠA ČRKA			TONE KRALJ	SIBIRSKI VELETOK		
ST. ŠVED. POP AN SAMBEL				DRŽAVA V INDII GLASILIO ITAL KP									LADJAR ONASSIS BOLGAR PESNIK (IVAN) VELIKO FINSKO JEZERO LEO DELIBES REKA V IZRAELU	
MANIŠA STOJEĆA VODA				KOVAŠKO DELO	PREDMET, STVAR OLGA VIPOTNIK				OSEBA V DESETEM BRATU					
JEZIK ČRNCEV BANTU			VRSTA DETELJE LEVI PRI TOK KONGA							PUCINNIJeva OPERA (NEDOKON ČANA)				
KERSNIK JANKO		TIŠOČ VATOV VLIVANJE								GL OTOK SPANSK OTOCJA PITJUZI			RAJKO NAHTIGAL 4 RIMSKI KRALJ	
ŠESTI SKLON V LATIN SCINI					JAN IVAN PISATELJ DOYLE					ŠTEFANIČ LADO		OKUSNA MOR. RIBA ODTEKANJE		
MESTO V B. KOTORSKI				KISELK. VINO DOLENJ. SKA REKA						PTIČ DE ŽEWNICK S ČOPKO	RIMSKI PESNIK ODPRT ŽELEZN VOZ			
ANDREJ OČE KAMEN MOLKA		ZIMZELEN GRM Z DEHTEČ CVETOVI	KOSMATA ODEJA PISATELJ KOVAČIĆ			STANKO LORGER		ŠTEFAN OBLAK ODSTOP, DEMISIJA	STRAN				TONE ANDERLIČ ORIENT BARVA ZA LASE	
PRODAJALNA KNJIG						PLINSKI KUHALNIK				FR FILM IGRALEC (MAURICE)				
ATA		KANADSKI POPEVKAR (PAUL)			NAJVEČJA ZLEZA Z NOTR IZ LOCANJEM	NRAVI, ZNAČAJ				EVROPSKA DRŽAVA SL. SKLA DATELI (SLAVKO)				
KURENT ANDREJ		TIRAN GORA V SRBIJI PEVEC DEDIC			ČEHOV OLGA DRŽAVA V ZDA (SALEM)	INDUSTR. RASTLINA UREJ. JAVNE POVRŠINE						KRLEŽEVA DRAMA	DANSKI POLITIK (OTTO)	
NIZOZEM. ŠAH VELI GRAFIK (ADRIAN)				ANDREJ GRAHOR. NESKON. OBDOBJE KLIC NA POMOC		AM. VESOLJ UPRAVA NIKA JUVAN				PTIČ SEV MORU. NJORKA				
FILIPIN. ŠAH VELI MOJSTER (EUGENE)			VESOLJEC PRELAZ NA VELEBITU							IZRAEL POLITIČARKA (GOLDA)	ČEBELJA PAŠA		ROJSTNI KRAJ KETTEJA DORICA MAKUC JEZERO V ETIOPIJI	
GORENJSKI GLAS NADALJE VANJE GESLA		AM. VESOLJEC ARM STRONG KARLOVAC	MOKA IZ SAGOVE PALME KONEC POLOTOKA		REKA V ŠVICI IVAN VIDAV					PRILAGO DILNI VLOŽEK				
VIKTOR ? VRNI SE ŽIVLJENJE		STAR SLOVAN	LETOV PRI CRIKVENICI	?	?					POSEBNO PLAČLJO NOVAK JOZE			TURŠKO MESTO OB IZLVU MARICE	

Temeljna banka Gorenjske Kranj

ljubljanska banka

GORENJC in BANKA FORMULA i PRIHRANKA

TUDI VAŠE MNENJE O NAS POTRJUJE, DA SI ZAUPAMO.

NAJ BO TO SKUPNA ŽELJA ZA SREČNO IN USPEŠNO 1989. LETO!

S TEM SE POSTAVLJAMO!

80,0 % Ekspoziture ocenjujete pozitivno (izgled, osebje,...).

73,2 % Ugotavljate, da delamo hitro, smo prijazni in uslužni, ter polni koristnih informacij.

71,0 % Poznate naš slogan.

1,5 % Imate z našo banko slabe izkušnje.

TO VAM POVEMO NA UHO!

45,9 % Motijo vas vrste pred bančnimi okenci.

36,9 % Ne veste, da je »bančni bonton« akcija izključno naše banke.

29,0 % Ne poznate slogana »Gorenjc in banka — formula prihranka«.

16,4 % Ne znate uporabljati pismo zaupanja.

IN KAJ SI ŽELITE?

32,6 % Informacije po telefonu.

28,4 % Osebne pogovore o bančnih zadavah.

22,7 % Bankomate.

12,8 % Prejemati čekovne blankete po pošti.